

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

અમદાવાદ ખાતે ગુજરાત વડી અદાલતમાં

આર/લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં. ૮૧૪/૨૦૧૮

ઈન

સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલેકેશન નં. ૧૧૧૬૩/૨૦૧૨

વિથ

સિવિલ એપિલેકેશન નં. ૧/૨૦૧૮

વિથ

આર/કોસ ઓબ્જેક્શન નં. ૮૨/૨૦૧૮

ઈન

લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં. ૮૧૪/૨૦૧૮

વિથ

આર/લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં. ૮૧૫/૨૦૧૮

ઈન

સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલેકેશન નં. ૬૦૫૭/૨૦૧૧

વિથ

સિવિલ એપિલેકેશન નં. ૧/૨૦૧૮

વિથ

આર/લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં. ૮૧૬/૨૦૧૮

ઈન

સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલેકેશન નં. ૬૯૬૫/૨૦૧૧

વિથ

સિવિલ એપિલેકેશન નં. ૧/૨૦૧૮

વિથ

આર/લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં. ૮૧૭/૨૦૧૮

ઈન

સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલેકેશન નં. ૬૯૬૬/૨૦૧૧

વિથ

સિવિલ એપિલકેશન નં. ૧/૨૦૧૮
વિથ
આર/લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં. ૮૧૮/૨૦૧૮
ઈન
સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલકેશન નં. ૬૯૬૭/૨૦૧૧
વિથ
સિવિલ એપિલકેશન નં. ૧/૨૦૧૮
વિથ
આર/લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં. ૮૧૯/૨૦૧૮
ઈન
સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલકેશન નં. ૬૯૬૮/૨૦૧૧
વિથ
સિવિલ એપિલકેશન નં. ૧/૨૦૧૮
વિથ
આર/લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં. ૮૨૦/૨૦૧૮
ઈન
સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલકેશન નં. ૬૯૬૯/૨૦૧૧
વિથ
સિવિલ એપિલકેશન નં. ૧/૨૦૧૮
સાથે
આર/લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં. ૮૨૧/૨૦૧૮
ઈન
સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલકેશન નં. ૬૯૭૦/૨૦૧૧
વિથ
સિવિલ એપિલકેશન નં. ૧/૨૦૧૮
વિથ
આર/લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં. ૮૨૬/૨૦૧૮
ઈન
સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલકેશન નં. ૭૨૪૬/૨૦૧૧
વિથ
સિવિલ એપિલકેશન નં. ૧/૨૦૧૮
વિથ
આર/લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં. ૮૨૭/૨૦૧૮
ઈન
સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલકેશન નં. ૬૧૧૦/૨૦૧૧
વિથ
સિવિલ એપિલકેશન નં. ૧/૨૦૧૮
વિથ
આર/લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં. ૮૨૮/૨૦૧૮

ઈન
 સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલકેશન નં. ૫૯૬૧/૨૦૧૧
 વિથ
 સિવિલ એપિલકેશન નં. ૧/૨૦૧૮
 વિથ
 આર/લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં. ૮૨૯/૨૦૧૮
 ઈન
 સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલકેશન નં. ૬૧૦૮/૨૦૧૧
 વિથ
 સિવિલ એપિલકેશન નં. ૧/૨૦૧૮
 વિથ
 આર/લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં. ૮૩૦/૨૦૧૮
 ઈન
 સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલકેશન નં. ૬૧૦૬/૨૦૧૧
 વિથ
 સિવિલ એપિલકેશન નં. ૧/૨૦૧૮
 વિથ
 આર/લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં. ૮૩૧/૨૦૧૮
 ઈન
 સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલકેશન નં. ૭૫૮૪ સન ૨૦૧૧
 સાથે
 સિવિલ એપિલકેશન નં. ૧/૨૦૧૮
 વિથ
 આર/લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં. ૮૩૨/૨૦૧૮
 ઈન
 સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલકેશન નં. ૬૧૦૭/૨૦૧૧
 વિથ
 સિવિલ એપિલકેશન નં. ૧/૨૦૧૮
 વિથ
 આર/લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં. ૮૩૩/૨૦૧૮
 ઈન
 સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલકેશન નં. ૫૭૫૮/૨૦૧૧
 વિથ
 સિવિલ એપિલકેશન નં. ૧/૨૦૧૮
 વિથ
 આર/લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં. ૮૩૪/૨૦૧૮
 ઈન
 સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલકેશન નં. ૮૨૫૨/૨૦૧૧
 વિથ

સિવિલ એપિલકેશન નં. ૧/૨૦૧૮
 વિથ
 આર/લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં. ૮૩૫/૨૦૧૮
 ઈન
 સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલકેશન નં. ૬૪૫૩/૨૦૧૧
 વિથ
 સિવિલ એપિલકેશન નં. ૧/૨૦૧૮
 વિથ
 આર/લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં. ૮૩૬/૨૦૧૮
 ઈન
 સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલકેશન નં. ૬૪૮૬/૨૦૧૧
 વિથ
 સિવિલ એપિલકેશન નં. ૧/૨૦૧૮

મંજૂરી અને હસ્તાક્ષર માટે:

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ સુશ્રી હર્ષા દેવાણી
 અને
 માનનીય ન્યાયમૂર્તિ ડૉ. એ. પી. ઠાકર

૧	શું સ્થાનિક સમાચારપત્રોના પત્રકારોને આ ચુકાદો જોવા દેવામાં આવે કે નહીં ?	હા
૨	રિપોર્ટરને સંદર્ભિત કરવું કે નહીં ?	હા
૩	શું ન્યાયમૂર્તિઓ ચુકાદાની આખરી નકલ જોવા ઈચ્છે છે ?	ના
૪	શું આ કેસમાં ભારતના બંધારણના અર્થઘટન અથવા તે હેઠળ કરવામાં આવેલા કોઈ આદેશ અંગે કાયદાના કોઈ મહત્વના પ્રશ્નનો સમાવેશ થાય છે?	ના

હેતલ ચિરાગ પટેલ
 વિરુદ્ધ
 સચિવ મારફતે ગુજરાત રાજ્ય

ઉપસ્થિતિ:

અપીલકર્તા(ઓ) નં. ૧,૨,૩,૪,૫ માટે શ્રી મિહિર ઠાકોર, પરિષ્ઠ વકીલ સાથે
 શ્રીમતી મેઘા જાની(૧૦૨૮) સામાવાળા નં.૧, ૨ માટે
 શ્રી ઉત્કર્ષ શર્મા, સહાયક સરકારી વકીલ સામાવાળા(ઓ) નં. ૩ માટે
 શ્રી ડીજી શુક્લા(૧૯૯૮) સામાવાળા(ઓ) નં. ૪ માટે

શ્રી કેબી પૂજારા(૬૮૦) સામાવાળા નં.૫ માટે શ્રી એસએન શેલત, પરિષ્ઠ વકીલ સાથે શ્રી મોહસિન કોરેજા સામાવાળા(ઓ) નં. માટે શ્રી જીએમ જોષી સાથે વ્યોમ એચ શાહ(૯૩૮૭)
 ૨૮,૬,૭ શ્રી મનીષ એસ. શાહ(૫૮૫૯) સામાવાળા(ઓ) નં. ૩૩,૩૪ તરફથી શ્રી નચિકેત ડી. મહેતા(૬૫૨૯) સામાવાળા(ઓ) નં. ૧૫,૧૬,૧૭,૧૮,૧૯,૨૦,૨૧,૨૨
 શ્રી નિસર્ગ ડી શાહ(૭૨૯૯) સામાવાળા(ઓ) નં. ૨૩,૨૪,૨૫,૨૬,૨૭ તરફથી
 શ્રી હેમાંગ એચ પરીખ(૨૬૨૮) સામાવાળા(ઓ) નં. ૧૧,૧૨,૧૩,૧૪ તરફથી શ્રી સનત બી પંડ્યા(૬૯૭૬) સામાવાળા(ઓ) નં. ૨૯,૩૦,૩૧,૩૨ તરફથી શ્રી શાલિન મહેતા, પરિષ્ઠ વકીલ સાથે સુશ્રી વિધિ જે ભટ્ટ(૬૧૫૫) સામાવાળા(ઓ) નં. ૯ તરફથી
 ડીએસ(પ) દ્વારા નોટિસ બજાવાયેલ સામાવાળા(ઓ) નં. ૧,૨,૪,૮ માટે નોટિસ બજાવાયેલ(૪) સામાવાળા(ઓ) નં. ૧૦ માટે
 શ્રી ધવલ દવે, પરિષ્ઠ વકીલ, શ્રી નિરાલ મહેતા સાથે, એલ.પી.એ. નં. ૮૧૫/૨૦૧૮ માં સામાવાળા નં. ૩૧ માટે શ્રી અન્શિન દેસાઈ, પરિષ્ઠ વકીલ, શ્રી ચેતન પંડ્યા અને શ્રી પંકજ ચૌધરી સાથે, એલ.પી.એ. નં. ૮૩૩/૨૦૧૮ માં સામાવાળા નં. ૬ માટે
 શ્રી આદિત્ય ડી. ભટ્ટ, એલ.પી.એ. નં. ૮૨૮/૨૦૧૮ માં સામાવાળા નં. ૩૧ માટે શ્રી મોહસિન કોરેજા, એલ.પી.એ. નં. ૮૧૫/૨૦૧૮ માં સામાવાળા નં. ૧૬ થી ૧૯ માટે

=====

સમક્ષ: માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રીમતી હર્ષા દેવાણી
 અને
 માનનીય ન્યાયમૂર્તિ ડૉ. એ. પી. ઠાકર

તારીખ : ૨૮/૧૨/૨૦૧૮

મૌખિક ચુકાદો

(માનનીય ન્યાયમૂર્તિ સુશ્રી હર્ષા દેવાણી દ્વારા)

૧. આ લેટર્સ પેટન્ટ અપીલોનો સમૂહ શીર્ષકવાળી રિટ અરજીઓમાં માનનીય એકલ ન્યાયાધીશશ્રીએ તા. ૨૧.૪.૨૦૧૭ ના રોજ આપેલા સામાન્ય ચુકાદા અને આદેશ વિરુદ્ધ દાયર કરવામાં આવ્યો છે, જેના દ્વારા માનનીય એકલ ન્યાયાધીશશ્રીએ અન્ય બાબતો ઉપરાંત, આ અદાલતે ડી.જી. દલાલ વિ.

ગુજરાત રાજ્ય, (૨૦૦૨) ૨ જી.એલ.આર. ૧૦૧૧ ના કેસમાં પ્રતિપાદિત સિદ્ધાંતો લાગુ કરીને ઉમેદવારો જોડાયા ન હોવાથી ખાલી રહેલી એકતાલીસ જગ્યાઓ ભરવા અંગેના નિર્દેશો આપ્યા હતા. એવું જણાય છે કે પ્રારંભમાં વિવાદિત ચુકાદાને કોઈ પડકાર આપવામાં આવ્યો નહોતો. રાજ્ય સરકારે અને ગુજરાત જાહેર સેવા આયોગે ઉક્ત ચુકાદો સ્વીકારવાનો નિર્ણય કર્યો અને તેનો અમલ શરૂ કર્યો અને તે હેતુસર તા. ૧૨.૧૨.૨૦૧૭ ના રોજ આદેશ પસાર કરીને, અગાઉ પોતાની નીચી પસંદગીના પદો પર નિયુક્ત કરાયેલા પાંચ ઉમેદવારોને ડેપ્યુટી સુપ્રિટેન્ડેન્ટ ઓફ પોલીસના પદ પર નિયુક્ત કર્યા, જેમાં દર્શાવવામાં આવ્યું હતું કે તે પાંચ ઉમેદવારોને અનુક્રમે ગુણક્રમ નં. ૪૯, ૫૪, ૫૭, ૫૮ અને ૧૩૦ પર સ્થાન અપાશે. કારણ કે આ ઉમેદવારોને અપીલકર્તાઓથી ઉપર સ્થાન આપવાનું હતું અને તેમની નિમણૂકો અપીલકર્તાઓની સિનિયોરિટી પર અસર કરે તેવી શક્યતા હતી, તેથી અપીલકર્તાઓ મુખ્ય અરજીઓમાં પક્ષકાર ન હોવાથી, અપીલ કરવાની પરવાનગી માટેની અરજીઓ સાથે આ લેટર્સ પેટન્ટ અપીલો રજૂ કરી. તા. ૨૪.૧.૨૦૧૮ ના આદેશથી, તમામ મુદ્દાઓ ખુદા રાખીને અપીલ કરવાની પરવાનગી આપવામાં આવી. અપીલો રજૂ કરવામાં ૨૩૩ દિવસનો વિલંબ થયો હોવાથી, વિલંબ માફી માટેની અરજીઓ પણ દાખલ કરવામાં આવી. તા. ૨૯.૬.૨૦૧૮ ના આદેશથી, વિલંબ માફી માટેની અરજીઓ આ અદાલતે ફગાવી દીધી. તેનાથી વ્યથિત થઈ અપીલકર્તાઓ સર્વોચ્ચ અદાલત સમક્ષ

ગયા, જેણે તા. ૧૧.૭.૨૦૧૮ ના આદેશથી વિલંબ માફ કર્યો અને નોંધ્યું કે અપીલોનો અંતિમ રીતે કાનૂન અનુસાર સાંભળવામાં આવે.

૨. વર્ષ ૨૦૧૧ની સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલિકેશનઓ નં. ૬૦૫૭, ૬૯૬૬, ૬૯૬૭ થી ૬૯૭૩, ૫૯૨૩, ૭૨૪૬, ૬૧૧૦, ૬૧૦૮, ૬૧૦૬, ૭૫૮૧, ૬૧૦૭, ૫૭૫૮, ૮૨૫૨ અને ૬૭૮૬ માં, તારીખ ૨૬.૪.૨૦૧૧ની પસંદગી યાદી પડકારનો વિષય હતી. કેટલીક અરજીઓ આ આક્ષેપના આધારે દાખલ કરવામાં આવી હતી કે સુધારેલી પસંદગી યાદી સર્વોચ્ચ અદાલતે પબ્લિક સર્વિસ કમિશન, ઉત્તરાંચલ વિ. મમતા બિષ્ટ અને અન્ય, (૨૦૧૦) ૧૨ એસ.સી.સી. ૨૦૪ ના કેસમાં આપેલા નિર્ણયના ખોટા અમલના આધારે તૈયાર કરવામાં આવી હતી; જ્યારે અન્ય અરજીઓ આ આક્ષેપના આધારે હતી કે સુધારેલી યાદી સર્વોચ્ચ અદાલતે યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા વિ. રમેશ રામ અને અન્ય, (૨૦૧૦) ૭ એસ.સી.સી. ૨૩૪ ના કેસમાં આપેલા નિર્ણયના ખોટા અમલના આધારે તૈયાર કરવામાં આવી હતી.

૩. વર્ષ ૨૦૦૧ ની સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલિકેશન નં. ૬૫૪૩ માં અરજદારે અનુસૂચિત જાતિ શ્રેણી હેઠળ વયમર્યાદામાં છૂટનો લાભ લીધો હોવાથી, તેને ગુણવત્તા આધારિત અનામત વર્ગ (એમ.આર.સી.) ના ઉમેદવારોની શ્રેણીમાંથી બાકાત રાખવામાં આવેલ તે બાબતને પડકારી હતી અને તે હદ સુધી પસંદગી યાદી રદ કરવામાં આવે તેવી અરજ કરી હતી.

જ. સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશન નં. ૧૧૧૬૩/૨૦૧૨ માં, અરજદારે સામાવાળાઓને આદેશ આપવા વિનંતી કરી હતી કે, એક એસ.ઈ.બી.સી. પુરૂષ ઉમેદવાર શ્રી વધવાણા રોહિતકુમાર રમેશકુમાર દ્વારા જોડાણ ન કરવાને કારણે ઊભી થયેલી ખાલી જગ્યાના આધારે, અરજદારને એસ.ઈ.બી.સી. પુરૂષ ઉમેદવાર તરીકે પોલીસ ઉપ અધિક્ષક, વર્ગ-૧ પદ પર નિમણૂક આપવામાં આવે અને સામાવાળાઓને વધુમાં એવો આદેશ આપવામાં આવે કે, શ્રી વધવાણા રોહિતકુમાર રમેશકુમાર દ્વારા જોડાણ ન કરવાને કારણે ખાલી જગ્યા ઊભી થયા બાદ તરત જ અરજદારને પોલીસ ઉપ અધિક્ષક, વર્ગ-૧ તરીકે નિમણૂકની ઓફર કરવામાં આવી હોત તેમ ગણી, વરિષ્ઠતા તથા નાણાકીય લાભો સહિતના તમામ અનુસંગિક લાભો આપવામાં આવે.

પ. આમ, મોટા ભાગે અરજીઓ તા. ૨૬.૪.૨૦૧૧ની સુધારેલ પસંદગી યાદી વિરુદ્ધ નિર્દેશિત હતી, જ્યારે બે અરજીઓ થોડી અલગ સ્થિતિમાં હતી જેમાં ઉપરોક્ત મુજબની રાહતો માંગવામાં આવી હતી. શીર્ષકિત અરજીઓ ઉપરાંત, સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશન નં. ૮૨૦૩ ઓફ ૨૦૧૨ તરીકેની બીજી એક અરજી પણ આ અરજીઓના સમૂહ સાથે સાંભળવામાં આવી હતી અને તેની ઉપર વિવાદિત સામૂહિક ચુકાદા અને આદેશ દ્વારા નિર્ણય કરવામાં આવ્યો હતો. ઉક્ત અરજીઓ, એક રીમા મુનશી, જે તેમાં સામાવાળા નં. ૪ હતી, તેની ડેપ્યુટી સુપરિન્ટેન્ડન્ટ ઓફ પોલીસના પદ પર નિયુક્તિ કરવા પક્ષપાત અને નોંધવહીમાં ચેડાં કર્યાના આક્ષેપો કરવામાં આવ્યા હતા; અને તે અરજદારના જણાવ્યા

મુજબ, તે ઉક્ત પદ ધારણ કરવા માટે અયોગ્ય હતી. તેમાંના અરજદારે ઉક્ત સામાવાળા નં. ૪ વિરુદ્ધ ક્વો વોરન્ટોની રિટ માટે અરજ કરી હતી. ઉક્ત અરજ મંજૂર કરવામાં આવી હતી અને એવું ઠરાવવામાં આવ્યું હતું કે રીમા મુનશી ડેપ્યુટી સુપરિન્ટેન્ડન્ટ ઓફ પોલીસનું પદ ધારણ કરવા માટે અયોગ્ય હતી અને પરિણામે, તેને તાત્કાલિક અસરથી તે પદ ખાલી કરવાની દિશા આપવામાં આવી હતી. ઉક્ત રીમા મુનશીએ, સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશન નં. ૮૨૦૩ ઓફ ૨૦૧૨માં જેટલી હદ સુધી વિવાદિત ચુકાદો અને આદેશ પસાર થયો હતો, તેટલી હદે લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં. ૭૨૭ ઓફ ૨૦૧૭ દ્વારા, જે એક લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ હતી, તેને પડકાર્યો હતો; અને તેનો નિર્ણય તા. ૨૦/૨૧.૧૨.૨૦૧૭ના ચુકાદા અને આદેશથી કરવામાં આવ્યો હતો, જેના દ્વારા લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ મંજૂર કરવામાં આવી હતી અને માનનીય એકલ ન્યાયાધીશ દ્વારા સામાવાળા નં. ૪ને ડેપ્યુટી સુપરિન્ટેન્ડન્ટ ઓફ પોલીસનું પદ ખાલી કરવાની આપવામાં આવેલી દિશા રદ કરવામાં આવી હતી. કારણ કે આ અરજી શીર્ષકિત અરજીઓ સાથે જોડવામાં આવી હતી અને બધી અરજીઓ સાથે મળી સાંભળવામાં આવી અને સાથે મળી નક્કી કરવામાં આવી હતી, તે હકીકતનો શીર્ષકિત અરજીઓના પરિણામ પર થોડો પ્રભાવ છે; તેથી આ તથ્યો નોંધ પર મૂકવા જરૂરી છે.

ક. કારણ કે બહુમતી અરજીઓમાં તા. ૨૬.૪.૨૦૧૧ની સુધારેલી પસંદગી ચાદીની માન્યતા પડકારવામાં આવી છે, તેથી આ અપીલોમાં મુખ્ય વિવાદ એ જ મુદ્દાને કેન્દ્રમાં રાખીને ફરે છે.

ગ. સુવિધા માટે, વર્ષ ૨૦૧૧ની સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલિકેશન નં. ૬૦૫૭માં દર્શાવાયેલા નિવેદનોનો સંદર્ભ લેવાયો છે.

ઠ. સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલિકેશન નં. ૬૦૫૭ સન ૨૦૧૧ કુલ મળીને દસ અરજદારો દ્વારા દાખલ કરવામાં આવી છે. અરજદાર નં. ૧ થી ૫ સામાન્ય વર્ગની મહિલાઓ છે અને અરજદાર નં. ૬ થી ૮ એસ.ઈ.બી.સી. વર્ગના પુરુષો છે, જ્યારે અરજદાર નં. ૧૦ એસ.ઈ.બી.સી. વર્ગની મહિલા છે.

ડ. અરજીમાં જે રીતે નિવેદિત કરવામાં આવ્યું છે તે મુજબ, ગુજરાત જાહેર સેવા આયોગ (આગળ જતાં જેને “આયોગ” તરીકે ઓળખવામાં આવશે) એ ગુજરાત નાગરિક સેવાઓ (વર્ગ-૧ અને ૨) ની જગ્યાઓ માટે જાહેરાત નં. ૮૭/૦૬/૦૭ રૂપે તા. ૨૬.૬.૨૦૦૬ની જાહેરાત પ્રસિદ્ધ કરી હતી. પાત્રતા ધરાવતા અને લાયકાતસભર હોવાને કારણે, અરજદારોએ તે માટે અરજી કરી હતી અને પ્રાથમિક પરીક્ષા તેમજ મુખ્ય પરીક્ષા સફળતાપૂર્વક પાસ કરી હતી અને તેમને આયોગ દ્વારા તા. ૧૩.૫.૨૦૧૦ની જાહેરનોટિસ દ્વારા પ્રસિદ્ધ કરાયેલ અંતિમ પસંદગી ચાદીમાં સ્થાન આપવામાં આવ્યું હતું. અરજદારોને તા.

૩.૮.૨૦૧૦ના અલગ-અલગ જાણપત્રો આપવામાં આવ્યા હતા, જેમાં એવો અર્થ દર્શાવવામાં આવ્યો હતો કે તેઓ સફળ જાહેર કરવામાં આવ્યા હતા અને આયોગ દ્વારા તા. ૧૩.૫.૨૦૧૦ના રોજ જાહેર કરાયેલ પરિણામને અંતિમ બનાવવામાં આવ્યું હતું. ત્યારબાદ અરજદારો નિમણૂકના આદેશોની રાહ જોતા રહ્યા; જોકે, આયોગે તા. ૨૬.૪.૨૦૧૧ની સૂચના/જાહેરાત પ્રસિદ્ધ કરી હતી, જેના દ્વારા ઉપરોક્ત તા. ૧૩.૫.૨૦૧૦ની અંતિમ પસંદગી યાદી રદ કરવામાં આવી હતી અને સુધારેલી પસંદગી યાદી પ્રસિદ્ધ કરવામાં આવી હતી, જેમાં અરજદારોનો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો ન હતો. તેથી વ્યથિત થઈ, અરજદારો ઉપરોક્ત ઉલ્લેખિત રિટ અરજીઓ દ્વારા આ અદાલત સમક્ષ આવ્યા હતા.

૧૦. આ તબક્કે, આવી અરજીઓનો વ્યાપ સમજવા માટે, અરજામાં ઉઠાવવામાં આવેલા દલીલોનો સંક્ષિપ્ત ઉલ્લેખ કરવો પણ યોગ્ય રહેશે.

૧૧. અરજીઓમાં ઉઠાવવામાં આવેલા વાંધાઓ એ છે કે, એકવાર અંતિમ પસંદગી યાદી પ્રકાશિત થઈ ગયા બાદ, સફળ ઉમેદવારોને જાણ કર્યા વિના બીજી યાદી તૈયાર કરવી એ કુદરતી ન્યાયના સિદ્ધાંતોનો ભંગ હતો. એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે પરીક્ષા નિયમોમાં રાજ્ય સરકાર અથવા આયોગ પૈકી કોઈને પણ પુનર્વિચારની એવી કોઈ સત્તા નથી, જેના આધારે તેમને અંતિમ પસંદગી યાદીની પુનર્વિચારણા કરવાની સત્તા પ્રાપ્ત થાય. વધુમાં એવી પણ દલીલ કરવામાં આવી હતી કે સામાવાળાઓએ આ અદાલતના ડૉ. કોમલ

મનુભાઈ કટારા વિ. જી.પી.એસ.સી. મામલામાં લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં. ૧૪૧૨ ઓફ ૨૦૦૯ માં તા. ૧૦.૯.૨૦૦૯ના રોજ આપવામાં આવેલા ચુકાદા રૂપે બંધનકારક નઝીરની અવગણના કરી છે. વધુમાં એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે યુનિયન ઓફ ઈન્ડિયા વિ. રમેશ રામ, (૨૦૧૦) ૭ એસ.સી.સી. ૨૩૪ માં સર્વોચ્ચ અદાલતનો નિર્ણય હાલના કેસના તથ્યોને લાગુ પડતો નથી, જેમાં સિવિલ સર્વિસિસ એક્ઝામિનેશન રૂલ્સ, ૨૦૦૫ ના નિયમ ૧૬(૨)ના અર્થઘટનનો પ્રશ્ન ઉપસ્થિત થયો હતો, જ્યારે હાલની ભરતીને શાસન કરતા ગુજરાત સિવિલ સર્વિસિસ (ક્લાસ ૧ અને ક્લાસ ૨) કોમ્પિટિટિવ એક્ઝામિનેશન રૂલ્સ, ૨૦૦૦ (આગામીમાં “ગુજરાત નિયમો” તરીકે ઉલ્લેખિત)માં નિયમ ૧૬(૨) સમકક્ષ કોઈ જોગવાઈ નથી.

૧૨. એવી દલીલ પણ કરવામાં આવી હતી કે સત્તાવાળાઓએ તા. ૧૭.૧.૨૦૦૯/૧૯.૧.૨૦૦૯ ના સુધારાને, એટલે કે ગુજરાત સિવિલ સર્વિસિસ (વર્ગ ૧ અને વર્ગ ૨) સ્પર્ધાત્મક પરીક્ષા નિયમો, ૨૦૦૯ ને ધ્યાનમાં રાખીને પ્રતીક્ષા યાદી તૈયાર ન કરીને ગેરકાયદેસરતા આચરી છે, જેના દ્વારા હાલના નિયમ ૧૭ ના સ્થાને નવો નિયમ ૧૭ મૂકવામાં આવ્યો છે. એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે વર્ષ ૨૦૦૯ માં અમલમાં આવેલો આવો સુધારો તા. ૨૬.૬.૨૦૦૬ ની જાહેરાત દ્વારા શરૂ કરવામાં આવેલી વર્તમાન ભરતી પ્રક્રિયા પર લાગુ કરી શકાય તેમ નથી. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે પસંદગી યાદીમાંથી તમામ ૩૧૭ ખાલી જગ્યાઓ ભરાઈ જવાની સંભાવના ન હોવાથી,

હાલ જાહેર કરાયેલ ખાલી જગ્યાઓ ભરવા માટે પ્રતીક્ષા યાદી/વિસ્તૃત ગુણાનુક્રમ યાદી તૈયાર કરવી આવશ્યક હતી, જેથી અરજદારો તથા તેમના સમાન સ્થિતિમાં રહેલા અન્ય ઉમેદવારોને ન્યાય મળી શકે, જેઓને તમામ ૩૧૭ જાહેર કરાયેલ ખાલી જગ્યાઓ સંપૂર્ણપણે ભરવામાં આવે તો નિમણૂક મળી શકત.

૧૩. પડકારાયેલ ચુકાદો અને આદેશ દ્વારા, વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશે નીચેની દિશા-નિર્દેશો સાથે અરજીઓનો નિકાલ કર્યો છે:-

“૪૧. જ્યાં સુધી અન્ય અરજીઓનો સંબંધ છે, નીચે મુજબના નિર્દેશો આપવામાં આવે છે.

૪૧.૧ ગુજરાત જાહેર સેવા આયોગ દ્વારા તૈયાર કરવામાં આવી અને પ્રકાશિત કરવામાં આવેલી તા. ૨૬.૦૪.૨૦૧૧ની વિવાદિત મેરીટ યાદી હકીકતો અને કાયદા બન્નેના આધારે ટકાઉ નથી, તેમ છતાં ઉક્ત મેરીટ યાદીને રદ કરવાનો બદલે, (ચુકાદાના મુખ્ય ભાગમાં, વિશેષ કરીને પરિચ્છેદ : ૩૫.૧ અને ૩૫.૩ માં નોંધાયેલા કારણોને ધ્યાનમાં રાખીને), અને તેના પરિણામે આશરે ત્રણસો ઉમેદવારોની તમામ નિમણૂકો તથા સંબંધિત શ્રેણીમાં તેમની અનુવર્તી બઢતીઓને રદ કરવાનો બદલે, એવો નિર્દેશ કરવામાં આવે છે કે, સરકાર દ્વારા નિમણૂક આદેશો મારફતે નિયુક્ત કરવામાં આવેલા ઉમેદવારો પૈકી જેઓએ જોડાણ ન આપવાને કારણે ખાલી રહેલી જગ્યાઓ, જે નિમણૂક આદેશો તા. ૦૬.૦૫.૨૦૧૧ના રોજ જારી કરવામાં આવ્યા હોવાનું કહેવાય છે અને જે તા. ૨૬.૦૪.૨૦૧૧ની વિવાદિત પસંદગી યાદી પર આધારિત છે, તે પ્રસ્નાધીન ભરતીમાં આગામી વધુ ગુણક્રમ ધરાવતા ઉમેદવારોને (જાહેરાત નં. ૮૭/૨૦૦૬-૦૭) ઓફર કરવામાં આવે. વધુમાં એવો પણ નિર્દેશ કરવામાં આવે છે કે, આવી નિમણૂકો આપતી વખતે, સત્તાધિકારીઓ દ્વારા જાહેર કરાયેલ ખાલી જગ્યાઓની મહત્તમ મર્યાદા (કુલ ૩૧૭ જગ્યાઓ) પણ ધ્યાનમાં રાખવામાં આવે.

૪૧.૨ આવી નિમણૂકો આપતી વખતે, આ અદાલતે ડી.જી. દલાલ (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં નિર્ધારિત કરેલો અનુપાત, જેને ભારતની સર્વોચ્ચ અદાલતે પણ પુષ્ટિ આપી છે, તે પણ ધ્યાનમાં રાખવામાં આવશે.

૪૧.૩ આ ઉમેદવારોની નિમણૂકોને ૦૬.૦૫.૨૦૧૧થી કલ્પિત ગણવામાં આવશે અને તેઓ બાકી રહેલા વેતન સિવાયના તમામ અનુસંગિક લાભો મેળવવા હકદાર રહેશે. (ભારતની સર્વોચ્ચ અદાલતે સ્ટેટ ઓફ જમ્મુ એન્ડ કાશ્મીર વિ. સત પાલના કેસમાં આપેલા અને (૨૦૧૩) ૧૧ એસ.સી.સી. ૭૩૭ માં અહેવાલિત નિર્ણયને જુઓ). આ હેતુસર, રાજ્ય સત્તાધિકારીઓ આ વડી અદાલતના નિર્દેશોને અમલમાં મૂકતી વખતે, ડી.જી. દલાલ (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં જે પ્રક્રિયા રાજ્યએ અપનાવી હતી અને જેનો અંત ગુજરાત સરકારના સામાન્ય વહીવટ વિભાગ દ્વારા ૦૪.૦૮.૨૦૦૮ ના રોજ પસાર કરાયેલા કાર્યાલય આદેશો તથા અનુસંગિક આદેશોમાં આવ્યો હતો, તેની પણ માર્ગદર્શનરૂપે સહાય લઈ શકે છે, જેના નકલા રાજ્ય દ્વારા આ વડી અદાલત સમક્ષ ઉપલબ્ધ કરાવવામાં આવ્યા છે.

૪૧.૪ ઉપરોક્ત કાર્યવાહી આ આદેશની પ્રાપ્તિની તારીખથી ત્રણ મહિનાની અવધિની અંદર પૂર્ણ કરવામાં આવશે.

૧૪. શ્રી મિહિર ઠાકોર, પરિષ્ક વકીલ, અપીલોમાંના દરેકમાં અપીલકર્તાઓ તરફથી હાજર વિદ્વાન વકીલ સુશ્રી મેઘા જાની સાથે, તેમણે ભારત સંઘ વિ. રમેશ રામ (ઉપરોક્ત) ના પ્રકરણમાં સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણય તરફ અદાલતનું ધ્યાન દોર્યું અને રજૂ કર્યું કે ઉક્ત નિર્ણય કેન્દ્રીય સરકારે ઘડેલા નિયમોના આધારે આપવામાં આવ્યો હતો. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી કે નાગરિક સેવાઓ પરીક્ષા નિયમો (આ પછી “સી.એસ.ઈ. નિયમો” તરીકે ઓળખવામાં આવશે) ના નિયમ ૧૬, જે સંઘ લોક સેવા આયોગ દ્વારા લેવાતી નાગરિક સેવાઓની પરીક્ષાને સંબંધિત છે, તેનું અર્થઘટન તે નિર્ણયમાં

વિચારાધીન આવ્યું હતું. અદાલતનું ધ્યાન સી.એસ.ઈ. નિયમોના ઉપનિયમ (૪) તરફ દોરવામાં આવ્યું, જેમાં એવી જોગવાઈ છે કે અનુસૂચિત જાતિ, અનુસૂચિત જનજાતિ અને અન્ય પછાત વર્ગના એવા ઉમેદવારોની સંખ્યાના પ્રમાણમાં ભલામણ કરાયેલા ઉમેદવારોની કુલ સંખ્યામાં ઘટાડો કરવામાં આવશે, જેઓ પાત્રતાના માપદંડોમાં કોઈ છૂટછાટ કે શિથિલતા લીધા વિના નક્કી કરાયેલા સામાન્ય લાયકાત ધોરણ જેટલી કે તેથી વધુ પ્રતિભા પ્રાપ્ત કરે છે. એવો નિયમ વધુમાં એવી પણ જોગવાઈ કરે છે કે આયોગ ભલામણ કરાયેલા ઉમેદવારોની યાદી તૈયાર કરશે અને સાથે સાથે ઉમેદવારોની સંકલિત અનામત યાદી પણ જાહેર કરશે, જેમાં દરેક વર્ગ હેઠળ અંતિમ ભલામણ કરાયેલા ઉમેદવારથી નીચે પ્રતિભાક્રમમાં સ્થાન ધરાવતા સામાન્ય તથા અનામત વર્ગના ઉમેદવારોનો સમાવેશ થશે. સી.એસ.ઈ. નિયમોના નિયમ ૧૬ ના ઉપનિયમ (૫) નો પણ ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો, જેમાં ઉપનિયમ (૪) ના અનુસંધાનમાં ભલામણ કરાયેલા ઉમેદવારોને સરકાર દ્વારા સેવાઓમાં ફાળવણી કરવાની અને દરેક વર્ગમાં ખાલી રહેલી જગ્યાઓ ભરવા માટે અનામત યાદીમાંથી ઉમેદવારોના નામો માંગતી સરકાર તરફથી આયોગને માંગણી મોકલવાની જોગવાઈ છે. તે દર્શાવવામાં આવ્યું કે સી.એસ.ઈ. નિયમોના નિયમ ૧૮ મુજબ પરીક્ષાના પરિણામના આધારે ફાળવણી કરતી વખતે ઉમેદવારે પોતાની અરજી વખતે વિવિધ સેવાઓ માટે દર્શાવેલી પસંદગીઓને યોગ્ય વિચારણા આપવામાં આવશે. વિવિધ સેવાઓમાં નિમણૂક પણ નિમણૂકના સમયે સંબંધિત સેવાઓને લાગુ પડતા પ્રવર્તમાન નિયમો/વિનિયમો દ્વારા નિયંત્રિત થશે. એવી રજૂઆત

કરવામાં આવી કે રમેશ રામ (ઉપરોક્ત) ના નિર્ણયનું તત્વ એ છે કે સામાન્ય બેઠક પ્રાપ્ત કરનાર વ્યક્તિ વધુ સારી પસંદગી મેળવવા માટે અનામત બેઠકનો દાવો કરવા હકદાર છે કે કેમ. તે તત્વ એવો પ્રશ્ન નથી કે આવી પસંદગી ક્યા તબક્કે કરવી.

૧૪.૧ સંબંધિત ભરતીને લાગુ પડતા ગુજરાત નિયમોનો અને ખાસ કરીને તેની નિયમ ૯ નો ઉલ્લેખ કરીને એ રજૂઆત કરવામાં આવી કે ઉક્ત નિયમ મુજબ, એક વાર ઉમેદવાર કોઈ પદને પોતાની પ્રથમ પસંદગી તરીકે દર્શાવે, ત્યારબાદ તે તેમાં ફેરફાર કરી શકતો નથી. એ રજૂઆત કરવામાં આવી કે વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશે એમ ઠરાવ્યું છે કે પસંદગીનો વિકલ્પ નિયુક્તિના સમયે વપરાવાનો રહે અને યાદી મોકલવાના સમયે આયોગ દ્વારા નહીં. એ રજૂઆત કરવામાં આવી કે આયોગ નિયુક્તિ આપતું નથી અને પરીક્ષા તથા મુલાકાત પછી તથા સંબંધિત ઉમેદવારો દ્વારા દર્શાવાયેલી પસંદગીઓને ધ્યાનમાં લઈને, મેરીટના ક્રમ મુજબ યાદી આયોગ દ્વારા તૈયાર કરવામાં આવે છે. અદાલતનું ધ્યાન તા. ૨૬.૬.૨૦૦૬ ની જાહેરાત તરફ દોરવામાં આવ્યું જેથી દર્શાવી શકાય કે જાહેરાતમાં દર્શાવાયેલી ખાલી જગ્યાઓ મુજબ આયોગે યાદી તૈયાર કરવાની હોય છે. ગુજરાત નિયમોની નિયમ ૯ અને ૨૨ નો ઉલ્લેખ કરીને એ રજૂઆત કરવામાં આવી કે નિયમ ૨૨ હેઠળ પરિણામો સરકારને મોકલવાની જોગવાઈ છે અને આયોગે નિયમ ૨૨ ને નિયમ ૯ સાથે વાંચતાં જે રીતે કલ્પાયેલ હોય તે મુજબ યાદી મોકલવાની હોય છે. એ રજૂઆત કરવામાં આવી કે નિયમોમાં સૂચિત ખાલી

જગ્યાઓની હદ સુધી આયોગ દ્વારા ભલામણ કરાયેલા નામો ધરાવતી પસંદગી યાદી તૈયાર કરવાની જોગવાઈ છે અને જેમના નામો આ યાદીમાં આવતાં નથી તેવા બાકીના તમામ ઉમેદવારો અસફળ ઉમેદવારો છે, જેઓના નામ અસફળ ઉમેદવારોની યાદીમાં દર્શાવવાના રહે છે, અને તે સિવાય કોઈ અન્ય પ્રતીક્ષા યાદી અથવા અનામત યાદી નથી. એ રજૂઆત કરવામાં આવી કે ગુજરાત નિયમોની નિયમ ૯ હેઠળ ઉમેદવારો દ્વારા આપવામાં આવેલ પસંદગીક્રમ આયોગે આપવાનો ફરજિયાત હતો અને તે કોઈપણ પરિસ્થિતિમાં સુધારવાનો નહોતો. ગુજરાત નિયમોની નિયમ ૧૭ મુજબ, આયોગે દરેક પદ અને વર્ગ માટે ઉમેદવારોની ભલામણ કરવાની હતી. નિયુક્તિઓ સરકાર દ્વારા આપવાની હોવા છતાં, યાદી આયોગે તૈયાર કરવાની હતી અને યાદી બનાવવામાં આયોગે કોઈ ભૂલ કરી નથી. વિદ્વાન વકીલના જણાવ્યા મુજબ, યાદી નિયુક્તિના તબક્કે સરકાર દ્વારા બનાવાય કે ભલામણના તબક્કે આયોગ દ્વારા બનાવાય, તેથી કોઈ ફરક પડતો નથી, કારણ કે ગુજરાત નિયમોની નિયમ ૯ ના ઉપનિયમ (૧) ના પરંતુકને ધ્યાનમાં લેતાં, મુલાકાત પરીક્ષણના સમયે દરેક ઉમેદવાર દ્વારા આપવામાં આવેલી પસંદગી અંતિમ હોય છે. એ રજૂઆત કરવામાં આવી કે સફળ ઉમેદવારને તેની પસંદગી મુજબ ઉચ્ચ પદ આયોગ અથવા સરકારને આપવું જ પડશે અને યાદી તૈયાર કરવાની બાબતમાં, રામેશ રામ (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણયના વિરોધમાં કે તેના વિરુદ્ધ કંઈ અયોગ્ય નથી.

૧૪.૨ વધુમાં એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે ગુજરાત નાગરિક સેવાઓ (વર્ગ ૧ અને વર્ગ ૨) સ્પર્ધાત્મક પરીક્ષા (સુધારા) નિયમો, ૨૦૦૯ દ્વારા, જે તા. ૧૭.૧.૨૦૦૯ની જાહેરનામા દ્વારા જાહેર કરવામાં આવ્યા હતા, ગુજરાતના ૨૦૦૦ના નિયમોના નિયમ ૧૭નું પ્રતિસ્થાપન કરવામાં આવ્યું અને એવી જોગવાઈ કરવામાં આવી કે કોઈ પ્રતીક્ષા યાદી રહેશે નહીં અને ઉમેદવારો દ્વારા (જેમને ગુજરાત નાગરિક સેવાઓ વર્ગ ૧ અથવા વર્ગ ૨નું પદ ફાળવવામાં આવ્યું હોય) કોઈપણ કારણસર જોડાણ ન આપવાને કારણે, જો કોઈ હોય, તો પદોની બાકી રહેલી ખાલી જગ્યાઓ ભરતીની આગળની પ્રસંગે આગળ ધપાવવામાં આવશે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે આ સુધારો માત્ર સ્પષ્ટીકરણાત્મક છે અને તે નિયમમાં કોઈ ફેરફાર કરતો નથી, કારણ કે વર્તમાન નિયમ મુજબ પણ પ્રતીક્ષા યાદી માટે કોઈ અવકાશ ન હતો. ગુજરાતના ૨૦૦૦ના નિયમોમાં પણ પ્રતીક્ષા યાદીનો વિચાર કરવામાં આવ્યો ન હતો, પરંતુ અસફળ ઉમેદવારોની યાદીનો વિચાર કરવામાં આવ્યો હતો. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે પ્રથમ યાદી તા. ૧૩.૫.૨૦૧૦ના રોજ બહાર પાડવામાં આવી હતી અને સુધારેલી યાદી તા. ૨૬.૪.૨૦૧૧ના રોજ બહાર પાડવામાં આવી હતી. પ્રથમ યાદી બનાવતી વખતે, તે સમયના અમલમાં રહેલા નિયમોનું પાલન કરવું તેઓ માટે બંધનકારક હતું. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે અમલમાં રહેલા નિયમો ૨૦૦૯ના હતા અને ભલામણ કરાયેલા ઉમેદવારોની યાદી ભરવાની ખાલી જગ્યાઓની હદ સુધી હતી, તેથી ખાલી જગ્યાઓ ભરી શકાઈ હોત નહીં.

૧૪.૩ એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે ડેપ્યુટી સુપરિન્ટેન્ડન્ટ ઓફ પોલીસના પદ પર પાંચ ઉમેદવારો સેવામાં જોડાયા નહોતાં અને સરકારે ગુજરાત નિયમો, ૨૦૦૦ને ધ્યાનમાં રાખીને તે પદો પર કોઈની નિમણૂંક કરી નહોતી અને અનુક્રમે બેઠકો ભરવાની પ્રક્રિયા હાથ ધરી હતી. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે સૂચવવામાં આવેલ રીત મુજબ યાદીનો વિસ્તાર કરવાની કોઈ ફરજ સરકાર પર મુકવામાં આવી નહોતી. તારીખ ૬.૫.૨૦૧૧ની જાહેરનામા (અરજીની પરિશિષ્ટ-જી) નો ઉલ્લેખ કરીને દર્શાવવામાં આવ્યું હતું કે ડેપ્યુટી સુપરિન્ટેન્ડન્ટ ઓફ પોલીસના પદ માટેની ૬૮ ખાલી જગ્યાઓમાંથી સરકારે ૬૮ નિમણૂંકો કરી હતી. જોકે, સામાન્ય વર્ગના ઉમેદવારોમાંથી નં. ૧૯, ૨૯, ૩૧ અને ૩૪ના ઉમેદવારો તથા સામાજિક અને શૈક્ષણિક રીતે પછાત વર્ગો (એસઈબીસી) માંથી નં. ૪૨નો ઉમેદવાર જોડાયો નહોતો. તેથી, એસઈબીસી વર્ગમાં એક પદ સહિત ડેપ્યુટી સુપરિન્ટેન્ડન્ટ ઓફ પોલીસના પાંચ ખાલી પદો રહ્યા હતા, જે ક્યારેય ભરવામાં આવ્યા નહોતા અને આગળની ભરતીમાં આગળ ધપાવવામાં આવ્યા હતા અને ત્યારબાદ ભરવામાં આવ્યા હતા.

૧૪.૪ જ્યાં સુધી રમેશ રામ (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણયની લાગુપાડવાની બાબત સંબંધિત છે, ત્યાં સુધી એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશે સ્વીકારેલો અભિપ્રાય યોગ્ય નથી. એવો પ્રસ્તાવ મૂકવામાં આવ્યો હતો કે રમેશ રામ (ઉપરોક્ત) એ એવી કોઈ અનુપાતી વિધિ પ્રતિપાદિત કરતી નથી કે પસંદગીનો અધિકાર કયા તબક્કે લાગુ કરવો.

વધુમાં એવું પણ રજૂ કરવામાં આવ્યું હતું કે ગુજરાત નિયમોના નિયમ ૯(૧) હેઠળ, એકવાર પસંદગીનો લાભ આપવામાં આવે પછી તે અંતિમ બની જાય છે અને તે મુજબ યાદી તૈયાર કરવામાં આવી હતી, જે રમેશ રામમાં સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણયના વિરોધમાં નથી.

૧૪.૫ એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે મમતા બિષ્ટ (ઉપરોક્ત) ના મામલામાં સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણયની લાગુપડતાની હદ સુધી, યાદી તે નિર્ણય અનુસાર નથી એવું માનવા માટેનો એકમાત્ર આધાર એવો છે કે અન્ય કેસોમાં તેનો અમલ કરવામાં આવ્યો નથી. આ સંદર્ભે પડકારાયેલ ચુકાદાના પરિણેદ ૩૫.૧ નો ઉલ્લેખ કરીને એવું રજૂ કરવામાં આવ્યું હતું કે અન્ય વિકલ્પોની તપાસ કરવાનો પ્રશ્ન માત્ર ત્યારે જ ઊભો થાય જ્યારે યાદી ગેરકાયદેસર હોય, જ્યારે હાલના કેસના તથ્યોમાં આયોગ દ્વારા મોકલવામાં આવેલી સુધારેલી યાદીમાં કશું જ ગેરકાયદેસર ન હોવાથી અન્ય વિકલ્પોની તપાસ કરવાનો પ્રશ્ન ઊભો થતો નથી. વધુમાં એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે રમેશ રામ અને મમતા બિષ્ટ (ઉપરોક્ત) ના મામલાઓમાં સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણયો લાગુ કરતાં, આયોગ દ્વારા ભલામણ કરાયેલા ઉમેદવારોની પ્રથમ યાદીમાંથી ચાલીસ ઉમેદવારોને બહાર લેવામાં આવ્યા હતા, જેનો અન્ય ઉમેદવારો જોડાયા ન હોવાના મુદ્દા સાથે કોઈ સંબંધ નથી.

૧૪.૬ ત્યારબાદ, એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે સફળ ઉમેદવારો જોડાતા ન હોય તો, જો કોઈ પ્રતીક્ષા યાદી હોય, તો તેને અમલમાં મુકવી પડે અથવા યાદીમાં દર્શાવેલ એકતાલીસ જગ્યાઓ ખાલી જ રહી જાય. જોકે, ગુજરાત નિયમોમાં કોઈ પ્રતીક્ષા યાદી માટે જોગવાઈ કરવામાં આવી નથી અને તેમાં માત્ર બે જ યાદીઓ છે; (૧) જાહેર કરાયેલ ખાલી જગ્યાઓની મર્યાદા સુધી ભલામણ કરાયેલા ઉમેદવારોની યાદી, અને (૨) અસફળ ઉમેદવારોની યાદી. તે અનુસાર, સુધારેલ યાદી તૈયાર કરતી વખતે જેઓને પ્રથમ યાદીમાંથી બહાર કરવામાં આવ્યા હતા તે ઉમેદવારો પણ અસફળ ઉમેદવારોમાં જ આવે છે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે પ્રતીક્ષા યાદીના અભાવે, વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશ દ્વારા કરાયેલા આદેશોને અમલમાં મૂકવાના હેતુસર, ખાલી જગ્યાઓ અસફળ ઉમેદવારોની યાદીમાંથી ભરવી જરૂરી બનશે.

૧૪.૭ વિવાદિત ચુકાદાના અનુચ્છેદ ૩૫.૩ માં માનનીય એકલ ન્યાયાધીશે નોંધેલા નિષ્કર્ષોનો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો હતો, જેમાં માનનીય ન્યાયાધીશે અવલોકન કર્યું છે કે સામાવાળા સત્તાધિકારીઓની વિવાદિત કાર્યવાહીથી અસરગ્રસ્ત થયેલ વ્યક્તિઓના આંકડા અને તે જ જાહેરાતમાંથી ભરાયા વગર રહેલ ખાલી જગ્યાઓની સંખ્યા (જાહેરિત ખાલી જગ્યાઓ) લગભગ સમાન છે; તેથી, અસરગ્રસ્ત ઉમેદવારોને ભરાયા વગર રહેલ જાહેરિત ખાલી જગ્યાઓ સામે રાહત આપી શકાય. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે યાદીઓમાંથી કોઈ એક, અર્થાત્ જૂની યાદી અથવા સુધારેલ યાદી, અમલમાં મૂકી શકાય. તેમ

છતાં, એવું કહી શકાય નહીં કે સર્વોચ્ચ અદાલતે રમેશ રામ અને મમતા બિષ્ટ (પૂર્વોક્ત) ના કેસમાં આપેલા નિર્ણયો પણ લાગુ કરવામાં આવે અને તે જ સમયે જૂની યાદી પણ અમલમાં મૂકવામાં આવે. વિવાદિત ચુકાદાના અનુચ્છેદ ૩૯ નો ઉલ્લેખ કરતાં, જેમાં માનનીય એકલ ન્યાયાધીશે એવું ઠરાવ્યું છે કે ઉમેદવારો દ્વારા જોડાણ ન કરવાને કારણે ભરાયા વગર રહેલી જાહેરિત ખાલી જગ્યાઓ રાજ્ય દ્વારા, તારીખ ૨૬.૪.૨૦૧૧ ની ગુણક્રમ યાદી સાથે પહેલેથી જ જોડાયેલ વિગત ધરાવતા અનુક્રમે આગામી વધુ ગુણવત્તાસભર ઉમેદવારોને તે જ ઓફર કરીને, ભરવાની જરૂર છે, એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે કોઈ ગુણક્રમ યાદી નથી અને સફળ ઉમેદવારોની એક યાદી તથા અસફળ ઉમેદવારોની એક યાદી છે, અને માનનીય એકલ ન્યાયાધીશે આપેલા નિર્દેશોનું પરિણામ અસફળ ઉમેદવારોની યાદીને અમલમાં મૂકવામાં આવશે.

૧૪.૮ એવું દર્શાવવામાં આવ્યું હતું કે નં. નં.૨૨૧ પરની ઉમેદવાર રીમા મુનશી હતી, જેના નિયુક્તિ સામે ક્વો વોરન્ટોની રિટ દાખલ કરીને પડકાર કરવામાં આવ્યો હતો, અને વધુમાં, વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશે નં. નં.૨૨૨ પરના ઉમેદવાર માણેક હીરા અંગે પણ કેટલીક ટિપ્પણીઓ કરી છે. એવું રજૂ કરવામાં આવ્યું હતું કે જો ઉક્ત ઉમેદવારના મામલામાં સરકારે તેની ખોટી રીતે નિમણૂક કરી હોય, તો તે નિમણૂકને ખોટી બનાવશે, પરંતુ તે યાદીને દૂષિત બનાવશે નહીં.

૧૪.૯ પડકારાયેલ આદેશના ફક્ત ૪૧.૩ માં વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશે આપેલા નિર્દેશોનો ઉલ્લેખ કરતાં, એ રજૂ કરવામાં આવ્યું હતું કે જો નિમણૂકો અનુમાનિત ધોરણે અનુસંગી લાભોના હક સાથે કરવાની હોય, તો તેનો અપીલકર્તા પર સીધી અસર પડે છે, કારણ કે અપીલકર્તાઓને તેમની વર્તમાન સ્થિતિમાંથી નીચે ધકેલી દેવામાં આવશે.

૧૪.૧૦ રાજેશકુમાર દરિયા વિ. રાજસ્થાન પબ્લિક સર્વિસ કમિશન, (૨૦૦૭) ૮ એસ.સી.સી. ૭૮૫ ના પ્રકરણમાં સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણયનો ઉલ્લેખ એ દર્શાવવા માટે કરવામાં આવ્યો હતો કે, ઉક્ત કેસના તથ્યોમાં અદાલતે માત્ર તેવા ઉમેદવારોને જ રાહત આપી હતી, જેઓ તેની સમક્ષ આવ્યા હતા, અને અગાઉથી કરવામાં આવેલી પસંદગીઓ તથા નિમણૂકોને અડચણ પહોંચાડ્યા વિના તે ત્રણ ઉમેદવારોને સમાવવા યોગ્ય, ન્યાયસંગત અને ઉચિત ગણ્યું હતું.

૧૪.૧૧ એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશે સ્પીકારેલ એવો દૃષ્ટિકોણ કે રમેશ રામ (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં સર્વોચ્ચ અદાલતનો નિર્ણય યોગ્ય રીતે લાગુ કરવામાં આવ્યો નથી અને મમતા બિષ્ટ (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં સર્વોચ્ચ અદાલતનો નિર્ણય પસંદગીપૂર્વક લાગુ કરવામાં આવ્યો છે, તે ઉક્ત નિર્ણયો સાથે સુસંગત નથી. વધુમાં એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે, તેથી, સુધારેલી ચાટીમાં કોઈ ખામી ન હોવાથી, વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશે જેવાં નિર્દેશો આપ્યાં છે તેવા નિર્દેશો જારી કરવાનો પ્રશ્ન ઊભો થતો

નથી અને વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશ દ્વારા આપેલ વિવાદિત ચુકાદો અને આદેશ રદ કરવામાં આવવો યોગ્ય છે.

૧૪.૧૨ જ્યાં સુધી સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલેશન નં. ૧૧૧૬૩ સન ૨૦૧૨ ના અરજદાર દ્વારા દાખલ કરાયેલા ક્રોસ-આક્ષેપોની ગ્રાહ્યતા સંબંધિત પ્રશ્ન છે, ત્યાં સુધી વિદ્વાન વકીલે મધ્ય પ્રદેશ વડી અદાલતની પૂર્ણ પીઠના જે.બલપુર ડેવલપમેન્ટ ઓથોરિટી વિ. વાય.એસ. સયાન, ૨૦૦૪ (૨) એમ.પી.એલ.જે. ૧૭૮ ના નિર્ણય પર આધાર મૂક્યો હતો, જેમાં અદાલતે ઠરાવ્યું હતું કે લેટર્સ પેટન્ટ અપીલમાં, જ્યાં એકલ ન્યાયાધીશનો આદેશ પડકારાધીન હોય, ત્યાં સામાવાળા તે ચુકાદાનું સમર્થન કરી શકે છે તે બાબતે કોઈ શંકા રહી શકતી નથી. વિચારણા માટે ઊભો થતો પ્રશ્ન એ છે કે આવી અપીલમાં ક્રોસ-આક્ષેપ દાખલ કરી શકાય કે નહીં. અદાલતે ઠરાવ્યું હતું કે જે પક્ષ વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશના આદેશથી વ્યથિત હોય તે સ્વતંત્ર અપીલ દાખલ કરી શકે છે. ક્રોસ-આક્ષેપનો અર્થભેદ અલગ છે. ક્રોસ-આક્ષેપ અથવા ક્રોસ-અપીલ સિવિલ પ્રોસિજર કોડના ઓર્ડર ૪૧, નિયમ ૨૨ હેઠળ નિર્ધારિત સમયમર્યાદામાં નોટિસ મળ્યા પછી દાખલ કરવામાં આવે છે. પરંતુ લેટર્સ પેટન્ટ અપીલમાં ક્રોસ-આક્ષેપ દાખલ કરવાની કોઈ સંકલ્પના નથી. અદાલતે વધુમાં ઠરાવ્યું હતું કે સિવિલ પ્રોસિજર કોડની કલમ ૯૬ હેઠળ નિકાલ કરાયેલી અપીલમાંથી ઉદ્ભવતી લેટર્સ પેટન્ટ અપીલમાં અથવા અન્ય તેવી અપીલમાં, જેમાં સિવિલ પ્રોસિજર કોડ લાગુ પડતો હોય, સ્થિતિ સંપૂર્ણપણે ભિન્ન રહેશે અને તેમાં ક્રોસ-આક્ષેપ ગ્રાહ્ય રહેશે;

પરંતુ રિટ અપીલ સંબંધિત બાબતમાં કોઈ કોસ-આક્ષેપ દાખલ કરી શકાય નહીં. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે હાલની લેટર્સ પેટન્ટ અપીલો રિટ અરજીઓમાં અપાયેલા ચુકાદા સામે દાખલ કરવામાં આવી હોવાથી, કોસ-આક્ષેપ ગ્રાહ્ય નથી.

૧૫. ગુજરાત જાહેર સેવા આયોગ વતી હાજર થયેલા વિદ્વાન વકીલ શ્રી ડી. જી. શુક્લાએ રજૂઆત કરી હતી કે વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશ દ્વારા જારી કરાયેલા નિર્દેશોના પરિણામે આયોગે તૈયાર કરેલી યાદીમાં કોઈ ખલેલ પહોંચાડવામાં આવી ન હોવાથી, તેમાં કેટલીક કડક ટિપ્પણીઓ અને અવલોકનો કરવામાં આવ્યા હોવા છતાં, આયોગે આક્ષેપિત ચુકાદા અને આદેશને પડકારવું યોગ્ય માન્યું નહોતું. અદાલતનું ધ્યાન આયોગ વતી દાખલ કરાયેલ જવાબી સોગંદનામા તરફ દોરવામાં આવ્યું હતું, જેથી રજૂ કરી શકાય કે સામાવાળાઓએ આક્ષેપિત ચુકાદામાં સમાવિષ્ટ નિર્દેશોનું પાલન કર્યું છે. વધુમાં રજૂ કરવામાં આવ્યું હતું કે સર્વોચ્ચ અદાલતે રમેશ રામ અને મમતા બિષ્ટ (ઉપરોક્ત) ના પ્રકરણોમાં નિર્ધારિત કરેલા સિદ્ધાંતો લાગુ કરવા માટે યાદીમાં જાગૃતપણે સુધારો કરવામાં આવ્યો હતો અને તે રાજ્ય સરકારને મોકલવામાં આવી હતી, ત્યારબાદ નિમણૂંકો કરવામાં આવી હતી. એવી જોરદાર દલીલ કરવામાં આવી હતી કે આક્ષેપિત ચુકાદા અને આદેશમાં નોંધાયેલા આક્ષેપો સત્ય નથી અને રજૂઆતોના પ્રવાહ દરમિયાન તે બાબતો આયોગ અથવા રાજ્યના ધ્યાન પર લાવવામાં આવી નહોતી અને માત્ર ચુકાદાનું ઉચ્ચારણ લખાવવાની પ્રક્રિયા દરમિયાન જ તે

નોંધપોથી પર આવી છે. વધુમાં રજૂ કરવામાં આવ્યું હતું કે સર્વોચ્ચ અદાલતે રાજેશ દરિયા (ઉપરોક્ત) ના પ્રકરણમાં નિર્ણય આપ્યા બાદ, આ અદાલતે કોમલ કટારા (ઉપરોક્ત) ના પ્રકરણમાં એવો નિર્ણય આપ્યો હતો જે રાજેશ દરિયા ના નિર્ણયથી વિરુદ્ધ હતો, પરંતુ વડી અદાલતનો તે અનુવર્તી નિર્ણય હોવાથી સામાવાળાઓ માટે તેનો અનુસરણ કરવું આવશ્યક હતું. એવી પણ દલીલ કરવામાં આવી હતી કે સર્વોચ્ચ અદાલતે મમતા બિષ્ટ (ઉપરોક્ત) ના પ્રકરણમાં આપેલા નિર્ણયમાં રાજેશ દરિયા (ઉપરોક્ત) માં જણાવાયું હતું તે જ સિદ્ધાંતનું પુનરોચ્ચારણ કર્યું હતું અને તે આ અદાલતે કોમલ કટારા (ઉપરોક્ત) ના પ્રકરણમાં આપેલા નિર્ણય બાદનો નિર્ણય હોવાથી, પરિણામે રમેશ રામ તેમજ મમતા બિષ્ટ (ઉપરોક્ત) એમ બંને નિર્ણયો લાગુ પાડી પરિણામમાં સુધારો કરવામાં આવ્યો હતો. વધુમાં એ પણ દર્શાવવામાં આવ્યું હતું કે વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશે એવું ઠરાવ્યું છે કે સર્વોચ્ચ અદાલતે રમેશ રામ અને મમતા બિષ્ટ (ઉપરોક્ત) ના પ્રકરણોમાં આપેલા નિર્ણયો વર્તમાન ભરતી પ્રક્રિયામાં લાગુ પાડવા યોગ્ય છે; અને તેનાં પ્રયોગમાં કોઈ ખામી ન હોવાથી, પસંદગી યાદીમાં હસ્તક્ષેપ કરવો ન જોઈએ. ફરીથી દોહરાવવામાં આવ્યું હતું કે માત્ર એટલા માટે જ કે યાદી યથાવત્ રાખવામાં આવી હતી, વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશ દ્વારા આપવામાં આવેલ ચુકાદા અને આદેશને આયોગે પડકાર્યો નહોતો.

૧૫.૧ શ્રી શુક્લાએ વધુમાં અદાલતનું ધ્યાન આક્ષેપિત ચુકાદા અને આદેશના ફક્ત ૩૨.૭ તરફ દોર્યું, અને રજૂઆત કરી કે વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશે નોંધ્યું છે

કે કમિશન અને રાજ્યએ વર્ષ ૨૦૧૪માં સહાયક વન સંરક્ષક અને રેન્જ ફોરેસ્ટ ઓફિસર્સના પદ પર થયેલી ભરતીમાં પણ મમતા બિષ્ટ (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં થયેલા નિર્ણયનું પાલન કર્યું નથી, જે સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલિકેશન નં. ૧૩૮૫૭ ઓફ ૨૦૧૪ અને લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં. ૧૧૦૩ ઓફ ૨૦૧૫માં વિવાદનો વિષય હતો. એ તરફ નિર્દેશ કરવામાં આવ્યો કે જ્યાં સુધી લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં. ૧૧૦૩ ઓફ ૨૦૧૫નો પ્રશ્ન છે, તેમાં સંકળાયેલ વિવાદ સંપૂર્ણપણે ભિન્ન આધાર પર હતો, અર્થાત્ તે કેસમાં રાહતનો લાભ મેળવનાર અનામત વર્ગના ઉમેદવારે સામાન્ય વર્ગની જગ્યાનો દાવો કર્યો હતો.

૧૬. શ્રી ઉત્કર્ષ શર્મા, વિદ્વાન સહાયક સરકારી વકીલે, અદાલતનું ધ્યાન ગુજરાત નિયમોના નિયમ ૯ તરફ દોરતાં રજૂ કર્યું કે, પરિચાતી કેવી રીતે અમલમાં મૂકવાની તે અંગે જોગવાઈ કરનાર ઉક્ત નિયમને ધ્યાનમાં લેતાં, જો યોગ્યતાસભર અનામત વર્ગનો ઉમેદવાર સામાન્ય વર્ગના ઉમેદવાર તરીકે પોતાની વધુ ઉચ્ચ પરિચાતીના પદને પ્રાપ્ત કરવાની સ્થિતિમાં ન હોય, તો તેનો અનામત પદ પર સ્થળાંતર આપોઆપ થશે, કારણ કે ઉમેદવાર ઈન્ટરવ્યૂ પરીક્ષાના સમયે દર્શાવેલ પરિચાતીના ક્રમથી બંધાયેલો હોય છે અને નિમણૂક આપવાના સમયે પણ તેને પોતાના પરિચાતીના ક્રમમાં ફેરફાર કરવાની મંજૂરી નથી. તેથી, આયોગે જે કર્યું હતું તે ગુજરાત નિયમોના નિયમ ૯ સાથે સુસંગત હતું.

૧૬.૧ વિદ્વાન સહાયક સરકારી વકીલે વધુમાં અદાલતનું ધ્યાન ગુજરાત નાગરિક સેવાઓ ભરતી પરીક્ષા નિયમો, ૧૯૮૦ ના નિયમ ૧૮(૧) તરફ દોર્યું હતું, જેથી દર્શાવી શકાય કે ઉક્ત નિયમોમાં સ્પષ્ટપણે રાહ ચાલી તૈયાર કરવાની જોગવાઈ કરવામાં આવી હતી, જે કમિશન દ્વારા આગામી પરીક્ષાનું પરિણામ જાહેર કરવામાં આવે ત્યાં સુધી અમલમાં રહેશે. ઉક્ત નિયમો અને ગુજરાતના ૨૦૦૦ ના નિયમો વચ્ચે ભેદ દર્શાવતા, એવું સૂચવવામાં આવ્યું હતું કે ૨૦૦૦ ના નિયમોમાં રાહ ચાલી તૈયાર કરવાની આ આવશ્યકતા દૂર કરવામાં આવી છે, જેનાથી સ્પષ્ટ થાય છે કે તેમાં કોઈ રાહ ચાલી વિચારવામાં આવી નહોતી.

૧૭. સામાવાળા નં. ૫ અને ૭૨ તરફથી હાજર રહેલા વરિષ્ઠ વકીલ શ્રી એસ. એન. શેલાટે, તેમની સાથે રહેલા સામાવાળાઓના વિદ્વાન વકીલ શ્રી પથિક પટેલ દ્વારા રજૂઆત કરી કે, વિવાદિત ચુકાદા અને આદેશના પાલનરૂપે પોલીસ ઉપ અધિક્ષકના ખાલી પદ સામે નિમણૂક થનારા સામાવાળા નં. ૫, ૬, ૭ અને ૮ બધા જ ગુણક્રમ ચાલીમાં નં. ૭૭થી ઉપર છે. વધુમાં દર્શાવવામાં આવ્યું હતું કે, ઉક્ત સામાવાળાઓ મૂળ અરજદારો નથી, પરંતુ વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશ દ્વારા અપાયેલ વિવાદિત ચુકાદા અને આદેશના લાભાર્થીઓ છે, અને તેઓ સૌએ પોલીસ ઉપ અધિક્ષકના પદ માટે પોતાની પ્રથમ પસંદગી દર્શાવી હતી તેમજ ગુણક્રમના ક્રમમાં તેઓ અપીલકર્તાઓ કરતાં ઉચ્ચ સ્થાને છે.

૧૭.૧ અદાલતનું ધ્યાન આક્ષેપિત ચુકાદા અને આદેશના પરિચ્છેદ ૩ તરફ દોરવામાં આવ્યું હતું, જેમાં માનનીય એકલ ન્યાયાધીશે ૨૦૧૧ની વિશેષ દીવાની અરજી નં. ૬૦૫૭ માં ૧૨.૫.૨૦૧૮ના રોજ નોંધ જારી કરતી વેળાએ પસાર કરાયેલા અગાઉના આદેશનો ઉલ્લેખ કર્યો છે, જેમાં સ્પષ્ટ કરવામાં આવ્યું હતું કે સામાવાળાઓ દ્વારા લેવામાં આવનાર કોઈપણ કાર્યવાહી અરજીના અંતિમ નિર્ણયને આધીન રહેશે. એવું રજૂ કરવામાં આવ્યું હતું કે તેથી અપીલકર્તાઓના નિમણૂક આદેશોમાં જ એવી જોગવાઈ કરવામાં આવી હતી કે તે અરજીના અંતિમ નિર્ણયને આધીન રહેશે; તેમ છતાં તેમણે અરજીમાં પક્ષકાર તરીકે જોડાવા માટે માંગણી કરી નહોતી અને આક્ષેપિત ચુકાદા અને આદેશ પસાર થયા પછી પણ તેમણે તરત જ આ અદાલતનો આશરો લઈને તેને પડકાર્યો નહોતો; તેથી અપીલકર્તાઓ તેમના પોતાના વર્તનને કારણે આક્ષેપિત આદેશને પડકારવા અયોગ્ય બને છે, કારણ કે એવો પડકાર વિલંબ અને ઉપેક્ષા તેમજ મૌન સંમતિના આધારે દોષિત છે. આવા રજૂઆતના સમર્થનમાં માનનીય વકીલે સર્વોચ્ચ અદાલતના સ્ટેટ ઓફ ચુ.પી. વિ. અરવિંદ કુમાર શ્રીવાસ્તવ, (૨૦૧૫) ૧ એસ.સી.સી. ૩૪૭ ના ચુકાદા પર આધાર મૂક્યો હતો, જેમાં અદાલતે ઠરાવ્યું છે કે જેમણે પોતાના કેસોમાં થયેલી ગેરકાયદેસર કાર્યવાહીનો પડકાર કર્યો નહોતો અને તેને મૌન સંમતિ આપી દીધી હતી અને લાંબા વિલંબ પછી જાગ્યા હતા, તેઓને વાડ પર બેસી રહેનાર તરીકે ગણવામાં આવશે અને ઉપેક્ષા તથા વિલંબ અને/અથવા મૌન સંમતિ, તેમના દાવાને ફગાવી દેવા માટે માન્ય આધાર બનશે.

૧૭.૨ એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે માનનીય એકલ ન્યાયાધીશે એવો વિવેકાધિકાર વાપર્યો છે કે ખાલી જગ્યાઓ ભરતી વખતે ગુણક્રમમાં યોગ્ય ઉમેદવારોને ધ્યાનમાં લેવામાં આવે અને જેઓ અદાલતમાં આવ્યા નથી તેમને રાહત આપવામાં ન આવે તેવી દલીલ સ્વીકાર્ય ગણાવી શકાય નહીં. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે અપીલકર્તાઓ તથા અન્ય તમામને જાણ કરવામાં આવી હતી કે તેમની નિમણૂકો અરજીના પરિણામને આધીન છે અને તેથી, જો અદાલત માનનીય એકલ ન્યાયાધીશે નિર્ધારિત કરેલા અનુપાતને સ્વીકારશે, તો તેઓ કોઈ સમતાધિકારનો દાવો કરી શકશે નહીં. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે માનનીય એકલ ન્યાયાધીશે અંતે ગુણ યાદીને અમલમાં મૂકવાની પરવાનગી આપી છે અને આજ તારીખે અપીલકર્તાઓને કોઈ હાનિકારક અસર થતી નથી, કારણ કે વરિષ્ઠતા યાદી હજુ તૈયાર કરવામાં આવી નથી અને તેથી આ તબક્કે આ પ્રશ્ન સમયપૂર્વ ગણાઈ શકે.

૧૭.૩ જે. એન્ડ કે. રાજ્ય વિ. સત પાલ, (૨૦૧૩) ૧૧ એસ.સી.સી. ૭૩૭ ના સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણયનો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો હતો, જેના પર વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશે આધાર મૂક્યો છે, જેમાં ત્રિલોક નાથ નામના એક વ્યક્તિને ઓફર કરવામાં આવેલી એક જ ખાલી જગ્યા ભરવામાં આવી હતી. અદાલતે ઠરાવ્યું હતું કે આવી પરિસ્થિતિમાં, પ્રતિભાવક સત પાલનું નામ મેરીટ/પસંદગી યાદીમાં દર્શાવાયું હોવાથી, તેને ઉક્ત પદ સામે નિમણૂકની ઓફર કરવી જોઈએ

હતી. પ્રતિભાવક સત પાલનો દાવો નામંજૂર કરી શકાય તેમ ન હતો, ખાસ કરીને તેની આ રજૂઆતને ધ્યાનમાં લેતા કે અનુસૂચિત જાતિના ઉમેદવારોમાં મેરીટ/પસંદગી યાદીમાં ત્રિલોક નાથના નામ પછી તાત્કાલિક નીચે તેનું નામ હતું, અને અદાલત સમક્ષના લેખિત દાવા-જવાબોમાં પણ આ બાબતનો વિવાદ કરવામાં આવ્યો ન હતો. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે તે કેસના તથ્યોમાં જાહેર કરાયેલ ખાલી જગ્યાઓ ન ભરવાનો રાજ્ય સરકારનો કોઈ નિર્ણય નહોતો. પડકારાયેલ ચુકાદાના અનુચ્છેદ ૩૮ માં વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશે નોંધેલા નિષ્કર્ષોનો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો હતો, જેમાં નોંધવામાં આવ્યું છે કે રાજ્યનો ખાલી જગ્યાઓ ન ભરવાનો કોઈ નિર્ણય નથી, અને તેથી એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે પ્રતિભાવકો દ્વારા એવો કોઈ નિર્ણય લેવામાં આવ્યો ન હોય ત્યારે, જેટલી ખાલી જગ્યાઓની જાહેરાત કરવામાં આવી હતી એટલી હદ સુધી તે ભરવાની આવશ્યકતા હતી.

૧૭.૪ વધુમાં એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે ગુજરાત નિયમોના સંશોધિત નિયમ ૧૭માં એવું કહેવામાં આવ્યું છે કે કોઈ પ્રતીક્ષા યાદી રહેશે નહીં અને ઉમેદવારો જોડાયા ન હોવાને કારણે જો કોઈ હોદ્દાની અવશેષ ખાલી જગ્યાઓ રહેતી હોય તો તેને ભરતીના આગામી અવસરે આગળ ધપાવવામાં આવશે, તે અપીલકર્તાઓની તરફેથી કરવામાં આવેલી દલીલ મુજબ સ્પષ્ટીકરણાત્મક કે અર્થસ્પષ્ટ કરનારું નથી અને તે વિવાદાસ્પદ ભરતી પર લાગુ કરી શકાય તેમ નથી. આ પ્રસ્તાવના સમર્થનમાં સર્વોચ્ચ અદાલતના વાય.વી. રંગૈયા વિ. જે.

શ્રીનિવાસ રાવ, (૧૯૮૩) ૩ એસ.સી.સી. ૨૮૪, કેસના નિર્ણય પર આધાર રાખવામાં આવ્યો હતો, જેમાં એવો સિદ્ધાંત પ્રતિપાદિત કરવામાં આવ્યો હતો કે સંશોધન પહેલાં ઊભી થયેલી બઢતીની જગ્યાઓની ખાલી જગ્યાઓ અસંશોધિત નિયમો અનુસાર ભરવાની રહે છે. ઉક્ત કેસના તથ્યોમાં, અદાલતે સંશોધિત નિયમ હેઠળ ખાલી જગ્યાઓ ભરવા માટે તૈયાર કરાયેલ પેનલ રદ કરી હતી અને જૂના નિયમો હેઠળ નવી પેનલ તૈયાર કરવાની દિશા આપી હતી. સર્વોચ્ચ અદાલતના બી.એલ. ગુપ્તા વિ. એમ.સી.ડી., (૧૯૯૮) ૯ એસ.સી.સી. ૨૨૩, કેસના નિર્ણયનો પણ ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો હતો, જેમાં અદાલતે ઠરાવ્યું હતું કે ૧૯૯૫માં નિયમોમાં થયેલા સંશોધન પહેલાં ઊભી થયેલી ખાલી જગ્યાઓ માત્ર ૧૯૭૮ના નિયમો અનુસાર જ ભરી શકાય અને ૧૯૯૫ પછી ઊભી થતી કોઈપણ ખાલી જગ્યા સંશોધિત નિયમો મુજબ ભરવાની રહેશે.

૧૭.૫ એન.ટી. દેવિન કઢી વિ. કાર્પાટક પબ્લિક સર્વિસ કમિશન, (૧૯૯૦) ૩ એસ.સી.સી. ૧૫૭ ના કેસમાં સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણય પર આધાર મૂકવામાં આવ્યો હતો, જેમાં અદાલતે એવું ધારણ કર્યું હતું કે સામાન્ય રીતે ઉમેદવારને જાહેરાતમાં નિર્ધારિત શરતો અને નિયમો મુજબ વિચારણા થવાનો અધિકાર હોય છે, કારણ કે તેનો અધિકાર જાહેરાતના પ્રકાશનની તારીખે નિશ્ચિત સ્વરૂપ ધારણ કરે છે, તેમ છતાં આ બાબતમાં તેને કોઈ પરમ અધિકાર હોતો નથી. જો પસંદગી પ્રક્રિયા લંબિત હોય તે દરમિયાન ભરતીના નિયમોમાં ભૂતલક્ષી અસરથી સુધારો કરવામાં આવે, તો તેવી સ્થિતિમાં પસંદગી સુધારેલા નિયમો મુજબ જ યોજાવાની

રહેશે. નિયમોને ભૂતલક્ષી અસર છે કે નહીં, તે મુખ્યત્વે નિયમોની ભાષા અને તેની વ્યાખ્યા પર આધાર રાખે છે જેથી વિધાનમંડળની મનશા જાણી શકાય. વિધાનમંડળની મનશા સ્પષ્ટ જોગવાઈ દ્વારા અથવા આવશ્યક અનુસંગ દ્વારા જાણી શકાય છે; જો સુધારેલા નિયમો ભૂતલક્ષી સ્વરૂપના ન હોય, તો પસંદગીનું નિયંત્રણ જાહેરાતની તારીખે અમલમાં રહેલા નિયમો અને આદેશો અનુસાર થવું જોઈએ. પસંદગી પ્રક્રિયા લંબિત હોય તે દરમિયાન નિયમોમાં સુધારો કરવામાં આવ્યો હોવાના આધાર પર ઉમેદવારને જાહેરાતની તારીખે અમલમાં રહેલા નિયમો અનુસાર પસંદગી માટે વિચારણા થવાના તેના અધિકારથી વંચિત કરી શકાય નહીં, જો સુધી સુધારેલા નિયમો ભૂતલક્ષી સ્વરૂપના ન હોય. શ્રી શેલતે રજૂઆત કરી હતી કે જ્યારે ખાલી જગ્યાઓ ન ભરવાનો કોઈ નિર્ણય લેવાયો ન હોય, ત્યારે પ્રતીક્ષામાં રહેલા ગુણક્રમમાં શ્રેષ્ઠ ઉમેદવારોને તક આપવી જોઈએ અને જો ગુણક્રમ જ વિચારણાનો આધાર હોય તો આવા ઉમેદવારોને અવગણવા જોઈએ નહીં. તેથી, વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશ દ્વારા ઉમેદવારો જોડાયા ન હોવાના કારણે ઊભી થયેલી ખાલી જગ્યાઓ ગુણક્રમના ક્રમમાં ભરવા માટે આપવામાં આવેલ દિશાનિર્દેશ સંપૂર્ણપણે ન્યાયસંગત હતો.

૧૭.૬ આગળ વધુમાં એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે, રમેશ રામ (ઉપરોક્ત) ના પ્રકરણમાં સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા નિર્ધારિત કરવામાં આવેલા સિદ્ધાંતોનો અમલ ત્યારે કરવો રહે છે જ્યારે કોઈ વ્યક્તિને નિમણૂકની ઓફર કરવામાં આવવાની હોય. આ સંદર્ભે, ત્રિપુરાની શરણ વિ. રણજિત કુમાર ચાદવ,

(૨૦૧૮) ૨ એસ.સી.સી. કપડ ના પ્રકરણમાં સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણયનો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો હતો, જેમાં અદાલતે એવું ધારણ કર્યું હતું કે રમેશ રામ (ઉપરોક્ત) નો સંબંધ યુ.પી.એસ.સી. પરીક્ષા દ્વારા સેવાઓમાં પદોની પસંદગી સાથે હતો.

૧૭.૭ એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે સર્વોચ્ચ અદાલતના બે નિર્ણયોને વર્તમાન કેસના તથ્યો પર લાગુ કરવા પડે તો પણ, લાયકાતમાં શ્રેષ્ઠ ઉમેદવારો માટે બેઠકો ખુલ્લી મૂકવામાં વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશ સંપૂર્ણપણે ન્યાયસંગત હતા. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે પ્રતિક્ષા યાદી તૈયાર કરવાનો પ્રશ્ન ઉદ્ભવતો નથી, કારણ કે માત્ર ગુણક્રમ યાદી જ છે, જે ખાલી જગ્યાઓ ઉપલબ્ધ હોય ત્યાં સુધી લાગુ કરવાની રહે છે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે હાલની આ અપીલ સિવાય રાજ્ય સરકારે ચુકાદો સ્વીકારી લીધો છે અને તેનું પાલન કરવા ઈચ્છુક છે.

૧૭.૮ જ્યાં સુધી આ અદાલતના ડી.જી. દલાલ (ઉપરોક્ત) ના મામલામાં થયેલા નિર્ણયની લાગુ પડતાનો પ્રશ્ન છે, ત્યાં સુધી તે નિર્ણયના પરિણેદ ૧૨ નો સંદર્ભ આપવામાં આવ્યો હતો, જેમાં અદાલતે અવલોકન કર્યું છે કે સરકાર પર, પોતાની તરફથી જ, ગુણક્રમ યાદીને ધ્યાનમાં રાખીને ખાલી જગ્યાઓનો ઉપયોગ કરવાની ફરજ છે અને કોઈ પણ સ્થિતિમાં ગુણક્રમને બલિ ન બનાવવો જોઈએ. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે, તેથી, સરકાર પર પોતાની તરફથી જ

ગુણક્રમ યાદીને ધ્યાનમાં રાખીને આ ખાલી જગ્યાઓનો ઉપયોગ કરવાની ફરજ છે. એવો આગ્રહ કરવામાં આવ્યો હતો કે જ્યારે સરકારે વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશના નિર્ણયના પ્રમાણને સ્વીકારી લીધું છે અને સામાવાળાઓને નિમણૂકો આપી છે, ત્યારે આ અદાલત તેમને તેનો લાભ ન નકારે. એવો પણ આગ્રહ કરવામાં આવ્યો હતો કે અર્થઘટનનો કોઈ પ્રશ્ન ઉદ્ભવતો નથી અને સરકારની ફરજ છે કે તે ગુણક્રમ યાદી અમલમાં મૂકે અને ખાલી જગ્યાઓ ભરે, અને આ અદાલત સામાવાળાઓને અપાયેલ લાભને ઉથલાવી ન દે.

૧૮. શ્રી શાલિન મહેતા, પરિષ્ઠ વકીલ, લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં. ૮૧૪ ઓફ ૨૦૧૮માં નવી રીતે ઉમેરાયેલા સામાવાળા નં. ૯, અર્થાત્ રતુરાજ સંકાભાઈ દેસાઈ, તરફથી હાજર વિદ્વાન વકીલે, જે પડકારાયેલ ચુકાદાના લાભાર્થી પણ છે, ગુજરાત નિયમોના નિયમ ૧૭નો, ૨૦૦૯ના સુધારા પહેલાં જે સ્વરૂપમાં તે અસ્તિત્વમાં હતો તે મુજબ, ઉલ્લેખ કરીને દર્શાવ્યું કે તે મુજબ પંચને ભરતી થનારી ખાલી જગ્યાઓની સંખ્યાની હદ સુધી નિમણૂક માટે લાયક ઉમેદવારોની ભલામણ કરવી આવશ્યક છે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી કે નોંધપોથી પર એવું દર્શાવતું કશું જ નથી કે ખાલી જગ્યાઓને આગળ ધપાવવામાં આવી છે અથવા ખાલી જગ્યાઓ ન ભરવાનો કોઈ નિર્ણય લેવાયો છે; તેથી જાહેર કરાયેલ ખાલી જગ્યાઓની સંખ્યા ભરાઈ જાય ત્યાં સુધી ગુણક્રમ યાદી અમલમાં મુકવી આવશ્યક છે. વધુમાં રજૂ કરવામાં આવ્યું કે સુધારેલ નિયમ ૧૭ સ્પષ્ટ સુધારો છે અને તે જૂના નિયમનું સ્થાન લે છે. બંને નિયમોને સંયુક્ત રીતે વાંચતાં

દર્શાવવામાં આવ્યું કે આ નિયમમાં એવી ત્રણ બાબતો છે જે જૂના નિયમમાં જોવા મળતી નથી, નામે, (૧) સુધારેલ નિયમમાં એવી જોગવાઈ છે કે કોઈ પ્રતીક્ષા યાદી રહેશે નહીં; (૨) કોઈપણ કારણસર ઉમેદવાર જોડાયો ન હોય તે કારણે, જો હોય તો, પદોની અવશેષ ખાલી જગ્યાઓને આગળ ધપાવવામાં આવશે; અને (૩) પંચ નિમણૂક માટે લાયક ઉમેદવારોની ભલામણ જાહેર કરાયેલ બેઠકોની સંખ્યાની હદ સુધી કરશે, ખાલી જગ્યાઓની હદ સુધી નહીં. તેથી એવી રજૂઆત કરવામાં આવી કે સુધારેલ નિયમ ૧૭ને માત્ર સ્પષ્ટીકરણાત્મક કહી શકાય નહીં અને તે સ્પષ્ટપણે જૂના નિયમમાં સુધારો છે.

૧૮.૧ ગુજરાત નિયમોના નિયમ ૮નો, અને ખાસ કરીને તેની ઉપનિયમ (૨) નો, સંદર્ભ આપવામાં આવ્યો હતો, જે આ મુજબ છે: “ઉમેદવારે દર્શાવેલ પદ માટેની પસંદગીનો ક્રમ તે પદો પર નિમણૂક મેળવવાનો કોઈ હક પ્રદાન કરતો નથી. ગુણક્રમમાં સ્થાન અને ઉપલબ્ધ પદોની સંખ્યાને ધ્યાનમાં રાખીને, ઉમેદવારે આપેલ પસંદગી તેના નિમણૂકના સમયે સરકાર દ્વારા વિચારવામાં આવશે”. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે, તેથી, કોઈ પ્રતિભાશાળી અનામત વર્ગના ઉમેદવારને અનામત વર્ગમાં તેની ઉચ્ચ પસંદગીના પદ પર મુકવામાં આવે તે પહેલાં, તેની નિમણૂકના સમયે તેને એ પૂછવું આવશ્યક છે કે તે અનામત વર્ગના પદ પર સ્થાનાંતરિત થવા ઇચ્છે છે કે નહીં; જ્યારે વર્તમાન કેસના તથ્યોમાં, આયોગે યાદી તૈયાર કરતી વખતે તમામ પ્રતિભાશાળી અનામત વર્ગના ઉમેદવારો માટે પોતે જ પસંદગી કરી લીધી હતી અને પ્રતિભાશાળી

અનામત વર્ગના ઉમેદવારોને વિકલ્પ પસંદ કરવાનો તબક્કો સંપૂર્ણપણે અવગણવામાં આવ્યો હતો. એવી રજૂઆત પણ કરવામાં આવી હતી કે આયોગનું કાર્ય માત્ર દરેક ઉમેદવારની પસંદગીનો ક્રમ દર્શાવવાનું છે અને ફાળવણીના સમયે કોઈ નિશ્ચિત ઉમેદવારને સામાન્ય કે અનામત વર્ગમાં વિચારવો કે નહીં તે સરકારનું કાર્ય છે. તેથી, યાદી તૈયાર કરવાની અવસ્થાએ આયોગ સર્વોચ્ચ અદાલતના રમેશ રામ (ઉપરોક્ત) કેસના નિર્ણયનો અમલ કરી શક્યું ન હતો.

૧૮.૨ રમેશ રામ (ઉપરોક્ત) ના મામલામાં સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણયનો સંદર્ભ આપતાં દર્શાવવામાં આવ્યું હતું કે સી.એસ.ઈ. નિયમોની નિયમ ૧૬(૨) મુજબ અનારક્ષિત ખાલીઓ સામે ભલામણ કરાયેલા આરક્ષિત વર્ગના ઉમેદવારોને, જો આ પ્રક્રિયા દ્વારા તેમને તેમની પસંદગીના ક્રમ અનુસાર વધુ ઉચ્ચ પસંદગીની સેવા મળે, તો સરકાર દ્વારા આરક્ષિત ખાલીઓ સામે સમાયોજિત કરી શકાય છે. તેથી, સી.એસ.ઈ. નિયમોની નિયમ ૧૬ ની ઉપનિયમ (૨) ગુણવત્તાક્રમે સફળ થયેલા આરક્ષિત વર્ગના ઉમેદવારોને સામાન્ય ક્વોટા અને આરક્ષિત વર્ગના ક્વોટા વચ્ચે પસંદગી કરવાની મુક્તતા આપે છે, જ્યારે ગુજરાત નિયમોની દૃષ્ટિએ સી.એસ.ઈ. નિયમોની નિયમ ૧૬(૨) સમાન કોઈ નિયમ નથી. એવું રજૂ કરવામાં આવ્યું હતું કે નિમણૂકના સમયે સરકાર દ્વારા પસંદગીનો વિચાર કરવો આવશ્યક છે અને જો સરકારને આવું કરવાનું હોય, તો સ્વાભાવિક રીતે તે અનુસરે છે કે ગુણવત્તાક્રમે સફળ થયેલા આરક્ષિત વર્ગના ઉમેદવારને તે સ્થળાંતર કરવા ઈચ્છે છે કે નહીં તે પૂછવું

જરૂરી બને છે. એવું રજૂ કરવામાં આવ્યું હતું કે સ્થળાંતરને પસંદગી સાથે ગૂંચવી શકાય નહીં. ગુણવત્તાક્રમે સફળ થયેલા આરક્ષિત વર્ગના ઉમેદવારને ખુદ્દી ગુણવત્તામાં જ રહેવાની પસંદગી હોય છે અને કમિશને રમેશ રામ (ઉપરોક્ત) ના મામલામાં સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણયનો યાદી તૈયાર કરવાની કક્ષાએ અમલ કરીને ઉમેદવાર સ્થળાંતર કરવો કે નહીં તેની પસંદગી જ છીનવી લીધી હતી અને તેથી સંપૂર્ણ સુધારેલી યાદી દોષગ્રસ્ત છે. એવું રજૂ કરવામાં આવ્યું હતું કે રમેશ રામ (ઉપરોક્ત) ના મામલામાં સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણયનો અમલ કોણે કરવો અને કયા તબક્કે કરવો તે પણ મહત્વનું છે.

૧૮.૩ મમતા બિષ્ટ (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણયની લાગુ પડતાપાત્રતા અંગે, વિદ્વાન વકીલે રજૂઆત કરી કે વિવાદિત ચુકાદાના પરિચ્છેદ ૩૧ થી ૩૩ માં વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશે નોંધેલા નિષ્કર્ષો પર આધાર રાખવામાં આવ્યો હતો, એ દર્શાવવા માટે કે વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશે નોંધેલા નિષ્કર્ષોના આધારે, રાજ્ય અને આયોગે કાનૂનનું પાલન કરવાને બદલે સગવડ અને લાભ માટે જ તેનો વધુ ઉપયોગ કર્યો હોવાનું માનવામાં તેમણે સંપૂર્ણપણે ન્યાયસંગત રીતે ઠરાવ્યું હતું.

૧૮.૪ આ અદાલતના વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશ દ્વારા પ્રવીણચંદ્ર હેમચંદભાઈ પંચાલ વિ. ગુજરાત પબ્લિક સર્વિસ કમિશન ના કેસમાં, જેનો નિર્ણય તારીખ ૨૧.૧૧.૨૦૦૫ના રોજ સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલેકેશન નં. ૭૯૧૨ ઓફ ૨૦૦૫

માં આપવામાં આવ્યો હતો, તેમાં એવો મત પ્રગટ કરવામાં આવ્યો હતો કે જ્યાં સુધી તમામ જગ્યાઓ ભરાઈ ન જાય ત્યાં સુધી નિયમિત પસંદગી પ્રક્રિયામાં ભાગ લેનાર ઉમેદવારોને, જ્યારે જ્યારે રાજ્ય સરકાર નિમણૂકોના પ્રશ્ન પર વિચાર કરે ત્યારે, નિમણૂક માટે વિચારણા હેઠળ લેવા આવશ્યક છે, સિવાય કે કોઈ માન્ય કારણસર રાજ્ય સરકારના નીતિગત નિર્ણય દ્વારા ભરતી પર પ્રતિબંધ મૂકવામાં આવ્યો હોય. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશના નિર્ણય વિરુદ્ધ લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં. ૮૪ ઓફ ૨૦૦૬ દાખલ કરવામાં આવી હતી; તેમ છતાં, વિભાગીય ખંડપીઠે તે ચુકાદામાં કોઈ હસ્તક્ષેપ કર્યો નહોતો. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે તેથી હવે સામાવાળાઓ માટે એવો વાદ ઉઠાવવો ખુલ્લો રહ્યો નથી કે ગુજરાત નિયમોની નિયમ ૧૭ માં પ્રતીક્ષા યાદી માટે કોઈ જોગવાઈ નથી, તેથી ખાલી જગ્યાઓ ભરી શકાતી નથી. વધુમાં એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે આ પ્રમાણે આ અદાલતે ગુજરાત નિયમોની નિયમ ૧૭ નું એવું અર્થઘટન કર્યું છે કે ભલે પ્રતીક્ષા યાદીનો વિચાર કરવામાં આવ્યો ન હોય, તથાપિ આગળના વધુ ગુણવત્તા ધરાવતા ઉમેદવારો દ્વારા બધી ખાલી જગ્યાઓ ભરવી જોઈએ, અને અપીલમાં પણ અદાલત સરકારને તમામ જગ્યાઓ ભરવા દિશાનિર્દેશ આપી શકે, કારણ કે ખાલી જગ્યાઓ ન ભરવાનો કોઈ નિર્ણય લેવામાં આવ્યો નથી. વધુમાં એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે સર્વોચ્ચ અદાલતે જય નારાયણ રામ વિ. સ્ટેટ ઓફ યુ.પી., (૧૯૯૬) ૧ એસ.સી.સી. ૩૩૨ ના કેસમાં આપેલા નિર્ણયના પ્રકાશમાં, બધી ખાલી જગ્યાઓ ભરવી જોઈએ.

૧૮.૫ અદાલત સમક્ષ આવેલાઓને જ રાહત આપવામાં આવવી જોઈએ એવી દલીલ જેટલી હદ સુધી કરવામાં આવી છે, તે બાબતમાં વિદ્વાન વકીલે રજૂ કર્યું કે આ સંદર્ભમાં સર્વોચ્ચ અદાલતે કાયદાનો કોઈ નિરપવાદ સિદ્ધાંત નિર્ધારિત કર્યો નથી. તેથી, તે મુજબ અપીલો ફગાવી દેવામાં આવે અને વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશ દ્વારા આપવામાં આવેલા નિર્દેશોને ચથાવત્ રાખવામાં આવે, એવી વિનંતી કરવામાં આવી.

૧૯. સામાવાળા નં. ૬ માટે લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં. ૮૩૩ ઓફ ૨૦૧૮ માં શ્રી અંશિન દેસાઈ, વરિષ્ઠ વકીલ, શ્રી ચેતન પંડ્યા અને શ્રી પંકજ ચૌધરી સાથે હાજર વિદ્વાન વકીલે રજૂઆત કરી કે વિલંબ, ઉદાસીનતા અને મૌન-સંમતિ ગુણદોષનો મુદ્દો છે અને અહીંના અપીલકર્તાઓ માત્ર વાડ પર બેઠેલા દર્શક રહ્યા હોવાથી તેઓ આ અદાલત પાસેથી કોઈપણ રાહત મેળવવા હકદાર નથી. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી કે અહીંના અપીલકર્તાઓને અરજીઓ પ્રલંબિત હોવાની સ્પષ્ટ અથવા પરોક્ષ જાણ હતી, તેમ છતાં તેઓએ પક્ષકાર તરીકે જોડાવું યોગ્ય માન્યું નહોતું અને ન તો વિવાદિત ચુકાદો આપવામાં આવ્યા બાદ તરત જ તેને પડકારવાનો પ્રયાસ કર્યો હતો. એવી દલીલ કરવામાં આવી કે હાલની લેટર્સ પેટન્ટ અપીલો દાખલ કરવા અપીલકર્તાઓને કોઈ કાર્યવાહીના કારણનો હક ઉત્પન્ન થતો નથી અને વિવાદિત ચુકાદા સામેનો પડકાર અકાળ છે, કારણ કે અપીલકર્તાઓને કોઈ હાનિ પહોંચાડે તેવી કોઈ ઘટના ઘટી હોવાનું કહી શકાય

તેમ નથી. વધુમાં એવી રજૂઆત કરવામાં આવી કે અપીલકર્તાઓ માત્ર એક આશંકાના આધારે અદાલતમાં આવ્યા છે અને જે ઘટના હજી બની નથી, પરંતુ અપીલકર્તાઓના મત મુજબ ભવિષ્યમાં બની શકે તેવી બાબત અંગે નિરાકરણ માગે છે. વધુમાં એવી રજૂઆત કરવામાં આવી કે રાજ્ય સરકાર તેમજ આયોગે વિવાદિત ચુકાદો સ્વીકારી લીધો છે અને તેથી અપીલકર્તાઓને વિવાદિત ચુકાદાની સત્યતા પર પ્રશ્ન ઊભો કરવાનો કોઈ કાનૂની અથવા મૂળભૂત અધિકાર નથી.

૧૯.૧ એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે આ અદાલત માટે પડકારવામાં આવેલ ચૂકાદા અને આદેશના ગુણદોષોની તપાસ કરવી અનુમત્ય નથી, કારણ કે અરજદારની હેસિયત જ પોતે પ્રશ્નાધીન છે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે ભરતી પ્રક્રિયા દરમિયાન સામાવાળાઓની તરફથી થયેલી અનિયમિતતાઓ અને ગેરકાયદેસરતાઓ અંગેની તપાસ કરવી, વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશની અધિકારસીમાથી બહારની બાબત નહોતી અને પ્રશ્નાધીન ભરતી પ્રક્રિયાની માન્યતા અંગેના નિષ્કર્ષો નોંધતી વખતે નોંધપોથી પર આધાર રાખવામાં વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશ સંપૂર્ણપણે ન્યાયસંગત હતા.

૧૯.૨ ભાખરા બિયાસ મેનેજમેન્ટ બોર્ડ વિ. કૃશન કુમાર વિજ, (૨૦૧૦) ૮ એસીસી ૭૦૧ ના મામલામાં સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણયનો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો હતો, જેમાં તે મામલાના અપીલકર્તાએ રાહત મંજૂર કરવા માટે વડી

અદાલતનો સંપર્ક કરવા બાબતે આઠ વર્ષથી વધુના વિલંબનો આધાર સ્પષ્ટપણે ઉઠાવ્યો હતો, જેને વડી અદાલતે સહેલાઈથી અવગણી દીધો હતો અને આવા અતિશય, લાંબા અને અસ્પષ્ટ વિલંબને ઢીલા ઢાળાં રીતે માફ કરી દીધો હતો. સર્વોચ્ચ અદાલતે ઠરાવ્યું હતું કે વડી અદાલતનો અભિગમ ન તો યોગ્ય હતો અને ન તો કાયદેસર હતો.

૧૯.૩ હરિયાણા રાજ્ય વિ. જગદીશ લાલ, (૧૯૯૭) ૬ એસ.સી.સી. ૫૩૮ ના સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણય પર પણ આધાર મૂકવામાં આવ્યો હતો, જેમાં અદાલતે એવું ઠરાવ્યું હતું કે વિલંબને કારણે પક્ષકાર બંધારણના અનુચ્છેદ ૨૨૬ અથવા અનુચ્છેદ ૩૨ હેઠળના વિવેકાધીન રાહત માટે અયોગ્ય બને છે. તદનુસાર, એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે અપીલકર્તાઓને પડકારવામાં આવેલા નિર્ણયને પડકારવાનો કોઈ અધિકારસ્થાન નથી અને અપીલો વિલંબ, ઉદાસીનતા અને મૌનસંમતિથી અવરોધિત હોવાથી, અદાલતે પડકારવામાં આવેલા ચુકાદા અને આદેશના ગુણદોષમાં પ્રવેશ કરવો નહીં અને માત્ર આ જ આધાર પર અપીલો ફગાવી દેવી.

૨૦. શ્રી ધવલ દવે, વરિષ્ઠ વકીલ, સામાવાળા નં. ૩૧ માટે લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં. ૮૧૪ ઓફ ૨૦૧૮ માં શ્રી નિરલ મહેતા, વિદ્વાન વકીલ સાથે હાજર થયેલા વિદ્વાન વકીલે, એટલે કે સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશન નં. ૬૦૫૭ ઓફ ૨૦૧૮ માં અરજદાર કેતકી ત્રિવેદી તેમજ લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં. ૮૩૫ ઓફ

૨૦૧૮ માં એક સામાવાળા એટલે કે સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલકેશન નં. ૬૪૫૩ ઓફ ૨૦૧૧ ના અરજદાર વાડવિયા ધીરેન્દ્રકુમાર તરફથી રજૂઆત કરી કે, બંને ઉમેદવારોનાં નામો ૧૩.૫.૨૦૧૦ ના રોજ પ્રકાશિત પ્રથમ પસંદગી યાદીમાં સ્થાન પામ્યાં હતાં. જોકે, સુધારેલી પસંદગી યાદીમાંથી તેમના નામો કાઢી મૂકવામાં આવ્યા, જેના પરિણામે તેમને આ આધાર પર અરજી દાખલ કરવાની કાર્યવાહીનું કારણ ઊભું થયું કે, સામાવાળાઓને યાદીમાં સુધારો કરવાનો કોઈ હક ન હોવાથી સુધારેલી યાદીને અમલમાં મૂકવાની મંજૂરી આપવામાં આવવી જોઈએ નહીં. વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશે એ નિષ્કર્ષ પર પહોંચ્યા કે સુધારેલી યાદી કાનૂની રીતે દોષિત હતી અને તેને રદ કરવી જોઈએ અને તેથી સુધારેલી યાદી રદ કરવાની તથા મૂળ યાદીને અમલમાં રહેવા દેવાની આવશ્યકતા હતી. જોકે, વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશે નોંધ્યું કે, પહેલેથી જ અમલમાં મુકાઈ ગયેલી સુધારેલી યાદીને સંપૂર્ણપણે રદ કરવા બદલે, ઉમેદવારો જોડાયા ન હોવાને કારણે ખાલી રહેલી ચાલીસ બેઠકોમાં આવા ઉમેદવારોને સમાવી લઈને સમતા આધારિત ન્યાય કરવામાં આવી શકે, અને આ મામલાની હકીકતો અને પરિસ્થિતિઓમાં તે ન્યાયસંગત, કાનૂની અને યોગ્ય છે.

૨૦.૧ જોરશોરથી દલીલ કરવામાં આવી કે અપીલકર્તાઓને આ અપીલો દાખલ કરવાનો કોઈ સ્થાનાધિકાર નથી. વિદ્વાન વકીલના જણાવ્યા મુજબ, અપીલ માત્ર તેવા વ્યક્તિ દ્વારા જ દાખલ કરી શકાય કે જેને પડકારવામાં આવનાર ચુકાદાથી પીડિત વ્યક્તિ કહી શકાય અને માત્ર એટલા માટે કે આ અદાલતે

અપીલ કરવાની પરવાનગી આપી છે, તેવી વ્યક્તિ પીડિત વ્યક્તિ બની જતી નથી, વિશેષ કરીને કારણ કે પરવાનગી આપતી વખતે આ મુદ્દો ખુલ્લો રાખવામાં આવ્યો છે. રજૂઆત કરવામાં આવી કે નોટિસ જારી કરતી વેળાએ પસાર કરાયેલા આંતરિમ આદેશ દ્વારા સ્પષ્ટ કરવામાં આવ્યું હતું કે નિમણૂકો અરજીઓના અંતિમ પરિણામને આધીન રહેશે અને આક્ષેપિત ચુકાદાથી અપીલકર્તાઓની નિમણૂકોમાં કોઈ વિશેષ કરવામાં આવ્યો નથી. ધ્યાન દોરવામાં આવ્યું કે અપીલકર્તાઓને બંને ચાદીઓમાં સ્થાન મળ્યું હતું અને તેઓ કોઈપણ રીતે પ્રભાવિત થતા નથી, કારણ કે તેઓ હજી પણ વરિષ્ઠતાના એ જ તબક્કે યથાવત્ છે. રજૂઆત કરવામાં આવી કે વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશના આદેશને અનુસરી સુધારેલી પસંદગી ચાદી અમલમાં આવવાને કારણે કોઈપણ અપીલકર્તાને કોઈ હાનિ થઈ નથી અને કોઈપણ અપીલકર્તાના અમલપાત્ર કાનૂની અધિકારનું કોઈ ઉલ્લંઘન થયું નથી. એવી દલીલ કરવામાં આવી કે જો કોઈ કાનૂની અધિકારનું કંઈક ઉલ્લંઘન થયેલું હોય તો અપીલકર્તાઓને આક્ષેપિત ચુકાદાની કાયદેસરતા અને વૈધતા પડકારવાનો સ્થાનાધિકાર રહેશે, પરંતુ માત્ર અસુવિધા અથવા હાનિથી કાનૂની અધિકારનું ઉલ્લંઘન થતું નથી. એવી દલીલ કરવામાં આવી કે જો નં.ન બગાડવામાં આવ્યું હોત તો ઉલ્લંઘન ગણાત, જ્યારે અપીલકર્તાઓ એ દર્શાવી શકતા નથી કે તેમની કરતાં ઓછી મેરીટ ધરાવતા ઉમેદવારને તેમની ઉપર સ્થાન અપાયું છે, તેમજ તેઓ એ પણ દર્શાવી શકતા નથી કે તેમની વરિષ્ઠતા બગાડવામાં આવી છે. તેથી, આજની તારીખે તેમની

પાસે આ અપીલો પ્રાધાન્ય આપવા માટે કોઈ કારણકાર્ય ઉભું થતું નથી, કારણ કે કોઈપણ દષ્ટિએ તેમને પીડિત વ્યક્તિ કહી શકાય નહીં.

૨૦.૨ ત્યારબાદ, એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે ઉમેદવારને માત્ર બઢતી મેળવવાનો જ હક હોય છે અને કોઈ નિહિત હક હોતો નથી. વધુમાં, અપીલકર્તાઓનો કોઈ હક છીનવી લેવામાં આવ્યો નથી. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે કોઈ ચુકાદાનો અમલ અને અગાઉના ચુકાદામાં નિર્ધારિત કાનૂની સિદ્ધાંતોનો અમલ કરવા માટે આપવામાં આવેલ દિશાનિર્દેશોને અપીલકર્તાઓના કાનૂની હક્કના ભંગરૂપ કહી શકાય નહીં. આ સંદર્ભે સર્વોચ્ચ અદાલતે જસભાઈ મોતીભાઈ દેસાઈ વિ. રોશન કુમાર, હાજી બશીર અહમદ, (૧૯૭૬) ૧ એસ.સી.સી. ૬૭૧ ના મામલામાં આપેલા નિર્ણયનો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો હતો, જેમાં અદાલતે ઠરાવ્યું હતું કે જ્યાં અપીલકર્તાને કોઈ કાનૂની હકથી ઇનકાર કરવામાં આવ્યો નથી અથવા તેનાથી વંચિત કરવામાં આવ્યો નથી અને કાનૂની રીતે સુરક્ષિત કોઈ હિતને કોઈ ઇજા પહોંચી નથી, ત્યાં તેને કોઈ કાનૂની અન્યાય થયો હોવાનું ગણાય નહીં અને તેને કોઈ કાનૂની ફરિયાદ પણ ભોગવવી પડી નથી અને તેથી તે “વ્યથિત વ્યક્તિ” ગણાતો નથી અને જે આદેશ તેને તેના કાનૂની હકથી વંચિત કરતો નથી, તેવા આદેશને પડકારવાનો તેને લોકસ સ્ટેન્ડી રહેતો નથી.

૨૦.૩ એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે, ઉમેદવારો દ્વારા જોડાણ ન કરવા કારણે ખાલી રહેલ જગ્યાઓ ભરવાના નિર્દેશ આપતી વખતે માનનીય એકલ

ન્યાયાધીશે આ અદાલતના ડી.જી. દલાલ (ઉપરોક્ત) પ્રકરણના નિર્ણયનો અમલ કર્યો છે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે માનનીય એકલ ન્યાયાધીશે નોંધપોથી પર રહેલી સામગ્રી પર આધાર મૂક્યો છે અને રાજ્ય તથા આયોગ દ્વારા વિવિધ ગેરકાયદેસરતાઓ આચરવામાં આવી હોવાનું નિષ્કર્ષ આપ્યો છે. માનનીય વકીલના જણાવ્યા મુજબ, સામગ્રી કેવી રીતે નોંધપોથી પર આવી છે તે અગત્યનું નથી; એક વાર તે નોંધપોથી પર આવી જાય પછી માનનીય એકલ ન્યાયાધીશ તેના પર આધાર રાખી શકે છે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે રાજ્ય અને આયોગ, જે વાસ્તવમાં પ્રભાવિત પક્ષકારો છે, તેમણે આક્ષેપિત ચુકાદાને પડકારવાનું પસંદ કર્યું નથી અને તેથી અપીલકર્તાઓને તે જ ચુકાદાને પડકારવાની પરવાનગી અપાઈ શકતી નથી અને માત્ર આ પ્રાથમિક મુદ્દા પર જ આ અપીલો સ્વીકારવી નહીં.

૨૧. વર્ષ ૨૦૧૨ ની સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલિકેશન નં. ૧૧૧૬૩ માં અરજદાર તરફથી ઉપસ્થિત તથા વર્ષ ૨૦૧૮ નો કોસ ઓબ્જેક્શન નં. ૮૨ પણ દાખલ કરનાર શ્રી કે. બી. પૂજારા, વિદ્વાન વકીલે રજૂઆત કરી કે અરજદારનું નામ બન્ને ચાદીઓમાં સમાવેશ પામેલું હતું. પ્રથમ ચાદીમાં તેનો નં. ૧૭૬ હતો અને બીજી ચાદીમાં ૨૦૭ હતો. તે એસ.ઈ.બી.સી. વર્ગનો છે અને તેણે વર્ગ-૨ ની કોઈપણ જગ્યા માટે વિકલ્પ આપેલો નહોતો તથા તેની પ્રથમ પસંદગી ડેપ્યુટી સુપરિન્ટેન્ડન્ટ ઓફ પોલીસની જગ્યાની હતી. એવું નિર્દેશ કરવામાં આવ્યું કે ડેપ્યુટી સુપરિન્ટેન્ડન્ટ ઓફ પોલીસની કુલ અડસઠ ખાલી જગ્યાઓની જાણ

કરવામાં આવી હતી, જેમાંથી ચૌદ જગ્યાઓ એસ.ઈ.બી.સી. ઉમેદવારો માટે અનામત રાખવામાં આવી હતી. આ ચૌદ જગ્યાઓમાંથી ચાર જગ્યાઓ મહિલાઓ માટે અનામત રાખવામાં આવી હતી. અડસઠ ઉમેદવારોમાંથી અનામતવિહોણા વર્ગના ચાર ઉમેદવારો જોડાયા નહોતા અને એસ.ઈ.બી.સી. વર્ગના રોહિત વધવાણા નામના એક ઉમેદવારે તે જગ્યા સ્વીકારી નહોતી, તેથી તે તબક્કે અરજદારે સત્તાધિકારીઓનો સંપર્ક કરી તેને નિયુક્ત કરીને ખાલી જગ્યા ભરવા વિનંતી કરી હતી, જ્યારે ગુણક્રમમાં તેની કરતાં ઊંચા ક્રમે આવેલા કોઈપણ ઉમેદવારે આ અદાલતનો આશરો લીધો નહોતો. એવી દલીલ કરવામાં આવી કે કાનૂની સ્થિતિ એવી માંગ કરે છે કે જાહેર કરાયેલ ખાલી જગ્યાઓ ભરવી જ જોઈએ અને જો અનામત વર્ગનો કોઈ ઉમેદવાર જોડાતો ન હોય તો ત્યારપછીના ઉમેદવારને નિયુક્તિની ઓફર કરવી પડે. વધુમાં રજૂ કરવામાં આવ્યું કે જો કોઈ ઉમેદવાર જોડાતો ન હોય, તો દાવો રજૂ કરનાર અન્ય ઉમેદવારને તે જગ્યા આપી શકાય.

૨૧.૧ આ અદાલતના વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશ દ્વારા સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલિકેશન નં. ૭૯૧૨ ઓફ ૨૦૦૫ માં તા. ૨૧.૧૧.૨૦૦૫ના રોજ આપવામાં આવેલ ચુકાદો અને આદેશનો સંદર્ભ લેવામાં આવ્યો હતો, જેમાં અરજીકર્તાઓએ પસંદ કરાયેલા ઉમેદવારો જોડાયા ન હોવાના કારણે અથવા અયોગ્ય ઠરાવાયેલા ઉમેદવારોના કારણે અથવા અન્ય કોઈ વાજબી કારણસર ખાલી રહેલી જગ્યાઓની યાદી તૈયાર કરવાની માંગણી કરી હતી. વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશે

એવું ઠરાવ્યું હતું કે જો કોઈપણ કારણસર ઉમેદવારો ઉપલબ્ધ ન હોવાને કારણે જગ્યાઓ ખાલી રહી ગઈ હોય, તો તેવી જગ્યાઓ આગળ ઉપલબ્ધ મેરીટ ધરાવતા ઉમેદવારોમાંથી ભરવામાં આવવી આવશ્યક છે અને તે મુજબ તૈયાર કરાયેલ યાદી તે હદ સુધી અમલમાં મુકવા યોગ્ય ગણાય છે.

૨૧.૨ આ અદાલતની દ્વિ-ન્યાયાધીશ પીઠ દ્વારા લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં. ૮૪ ઓફ ૨૦૦૬ માં આપવામાં આવેલા નિર્ણયનો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો હતો, જેમાં ઉપરોક્ત વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશે આપેલ ચુકાદો અને આદેશ પડકારનો વિષય બન્યા હતા, અને જેમાં અપીલનો નિકાલ અપીલકર્તાઓને વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશના ચુકાદાની સમીક્ષા માગવાની સ્વતંત્રતા સાથે કરવામાં આવ્યો હતો. અદાલતનું ધ્યાન ગુજરાત રાજ્ય દ્વારા દાખલ કરાયેલ સમીક્ષા અરજીએ અંગે વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશે તા. ૩૧.૭.૨૦૦૬ ના રોજ આપેલા ચુકાદા અને આદેશ તરફ દોરવામાં આવ્યું હતું, જેમાં વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશે નીચે મુજબ ઠરાવ્યું છે:

"૩. XXXXXXXX તેમ છતાં, જો રાહદાર યાદી તૈયાર કરવાની પ્રક્રિયાને બાજુએ મૂકી દેવામાં આવે, જેમ કે રાજ્ય સરકાર તરફથી રજૂ કરવામાં આવતું હતું, તો પણ ૨૦૦૦ના નિયમોના નિયમ ૧૭ મુજબ, નિયમ ૧૭ની ભાષા 'આયોગ નિમણૂક માટે લાયક ઉમેદવારોની ભલામણ ભરવાની રહેલી ખાલી જગ્યાઓની સંખ્યાની હદ સુધી કરશે' એવી જોગવાઈ કરે છે. નિયમમાં ઉલ્લેખિત ભરવાની રહેલી ખાલી જગ્યાઓની સંખ્યાનો સંદર્ભ જાહેરાત કરાયેલ ખાલી જગ્યાઓની સંખ્યાને જ રહેશે અને તેથી, જાહેરાત મુજબ ભરવાની રહેલી ખાલી જગ્યાઓની સંખ્યાની હદ સુધી આયોગ દ્વારા સરકારને નામ મોકલવા માટે દિશા આપવામાં

આવે, તો એવો મુદ્દો આદેશને પરત ખેંચવા અને/અથવા તેની સમીક્ષા કરવા માટે માન્ય આધાર બની શકે નહીં. તે મુજબ, વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશે એવું ઠરાવ્યું કે આ નિર્દેશનો અર્થ ઉમેદવારને વર્ગ-૧ અથવા વર્ગ-૨ શ્રેણીમાં નિમણૂક માટે વિચારવાનો છે અને એવો નિર્દેશ ત્યારે સુધી અમલમાં રહેશે, જ્યાં સુધી રાજ્ય સરકારના નીતિગત નિર્ણય મુજબ માન્ય કારણસર ભરતી પર પ્રતિબંધ ન હોય. રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશનો ઉપરોક્ત નિર્ણય અંતિમતા પામ્યો છે અને તેથી રાજ્યના સત્તાધિકારીઓ તેના અનુસરણ માટે બંધાયેલા છે.

૨૧.૩ આ અદાલતના ડી.જી. દલાલ (ઉપરોક્ત) કેસના નિર્ણયના અમલીકરણના સંદર્ભમાં વિભાગીય ખંડપીઠે માનનીય એકલ ન્યાયાધીશ દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલા આદેશના પાલનનો અભાવ રહેવાને કારણે અવમાનના બાબતે વિવિધ નાગરિક અરજી નં. ૧૭૬૮ ના ૨૦૦૮ માં તા. ૧૬.૮.૨૦૧૦ ના પસાર કરાયેલા આદેશનો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો હતો, જેમાં આ મુજબ અવલોકન કરવામાં આવ્યું હતું:-

"અમારા મત મુજબ, તેવી જ બાબત આવશ્યક ન પણ હોય અને તેનું કારણ એ છે કે સંબંધિત વ્યક્તિઓને વર્ષ ૨૦૦૪-૨૦૦૫ માં અથવા તે સમયગાળા દરમિયાન, જે તે પરિસ્થિતિ મુજબ, વર્ગ-૧ અને ૨ ની જગ્યાઓ પર નિમણૂકની ઓફર કરવામાં આવી હતી. આ અદાલત દ્વારા આદેશ પસાર થયા બાદ અને પુનર્વિચાર સુધીનો વાદવિવાદ પૂર્ણ થયા પછી જ, રાહ ચાલીમાં રહેલા ઉમેદવારોમાંથી ૨૭ જગ્યાઓ માટેનો અધિકાર નિશ્ચિત થયેલો કહેવાઈ શકે. તે, જેમને નિમણૂકની ઓફર કરવામાં આવી હતી પરંતુ જેઓએ ફરજ પર જોડાવાનું પસંદ કર્યું નહોતું એવા ઉમેદવારો દ્વારા ફરજ પર હાજર ન થવા પર નિર્ભર હતું. તેથી, નિમણૂકની ઓફર થનારા આ ૨૭ વ્યક્તિઓની સ્થિતિ અથવા વર્તમાન

મામલામાં પસાર કરાયેલા આદેશના અનુસંધાને નિમણૂકની ઓફર આપવા હેતુસર વિચારણા હેઠળ લેવાઈ રહેલી ૨૭ જગ્યાઓની સ્થિતિ સંપૂર્ણપણે ભિન્ન આધાર પર રહેશે, ખાસ કરીને એટલા માટે કે તેઓ રાહ ચાલીમાં હતા અને આ અદાલત દ્વારા પસાર કરાયેલા આદેશના કારણે જ તેમની વિચારણાનો અધિકાર ઉપજ્યો છે. તેથી, રાજ્ય સરકારને આ ૨૭ જગ્યાઓને એક જ સ્લોટ તરીકે ધ્યાનમાં લઈ, સંબંધિત એવા ઉમેદવારોને, જેઓ માત્ર હાલની ૨૭ જગ્યાઓ સામે વિચારણાના ક્ષેત્રમાં આવવા માટે પાત્ર છે, તેમની ગુણક્રમ મુજબ પસંદગીઓ આપવાના હેતુસર વિચારવું પડશે. તેથી, આવા પાસાઓ હાલના આદેશના પાલનમાં રાજ્ય સરકાર માટે કોઈ પણ રીતે અડચણરૂપ થવા જોઈએ નહીં.

૨૧.૪ એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે સમયગાળાનો લાંબો વિલંબ ધ્યાનમાં લેતાં, પાંચ વર્ષ વીતી ગયા હોવાથી વિભાગીય પીઠે ડીજી દલાલ (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં આપેલા નિર્ણયને લાગુ કરવો યોગ્ય માન્યો નહોતો. રાજ્યએ તે આદેશ સ્વીકારી તેનો અમલ કર્યો હતો અને અગાઉના આદેશો સ્વીકારી લીધા પછી, અરજીદાર તેમની તરફથી આવો વિવાદ ઊભો કરવો અનુમત્ય રહેશે નહીં.

૨૧.૫ વિદ્વાન વકીલે વધુમાં અદાલતનું ધ્યાન જગદીશભાઈ બલદેવભાઈ દેસાઈ નામના વ્યક્તિના તા. ૧૦.૭.૨૦૧૨ના એક પત્રવ્યવહાર તરફ દોર્યું હતું, જેથી આ બાબત દર્શાવી શકાય કે અરજદાર કરતાં ગુણક્રમમાં ઉચ્ચ સ્થાને મૂકાયેલ ઉક્ત ઉમેદવારે અરજદારના હિતમાં પોતાનો અધિકાર ત્યજી દીધો હતો. સર્વોચ્ચ અદાલતે જય નારાયણ રામ (ઉપરોક્ત) મામલામાં આપેલા નિર્ણય પર આધાર મુકવામાં આવ્યો હતો, એ રજૂઆત કરવા માટે કે જો અનામત વર્ગની બેઠક

ભરવાની હોય, તો જે વ્યક્તિ અદાલતનો દરવાજો ખખડાવે તેને રાહત મળે છે. એ પણ દર્શાવવામાં આવ્યું હતું કે સર્વોચ્ચ અદાલતે એવું કહ્યું ન હતું કે બધી જ જગ્યાઓ ભરવી જોઈએ, પરંતુ માત્ર એક જ જગ્યા ભરવાનો નિર્દેશ આપ્યો હતો.

૨૧.૬ ત્યારબાદ, એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે વિવાદિત જાહેરાત ૨૬.૬.૨૦૦૬ના રોજ બહાર પાડવામાં આવી હતી, જ્યારે ગુજરાત નિયમોના નિયમ ૧૭માં ત્યારપછી ૨૦૦૮માં સુધારો કરવામાં આવ્યો હતો. એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે પસંદગી પ્રક્રિયા જ્યારે શરૂ થઈ ત્યારે જે નિયમો અમલમાં હતા તેનાં આધારે જ પૂર્ણ થવી જોઈએ, અને તેથી નિયમ ૧૭માં થયેલો સુધારો ૨૦૦૮ પછી ભાવિ અસરથી જ અમલમાં આવશે અને વર્તમાન ભરતી પ્રક્રિયા પર લાગુ કરી શકાય નહીં. આ બાબતના સમર્થનમાં સર્વોચ્ચ અદાલતે પી. મહેન્દ્રન વિ. સ્ટેટ ઓફ કર્ણાટક, એ.આઈ.આર. ૧૯૯૦ એસ.સી. ૪૦૫ <=> (૧૯૯૦) ૧ એસ.સી.સી. ૪૧૧ ના કેસમાં આપેલા નિર્ણય પર નિર્ભરતા મૂકવામાં આવી હતી, તે પ્રતિપાદન માટે કે આ અર્થઘટનનો સુસ્થાપિત નિયમ છે કે દરેક અધિનિયમ અથવા વૈધાનિક નિયમ સ્પષ્ટ રીતે અથવા આવશ્યક અનુસંધાનથી પૂર્વવર્તી અસર આપવાની જોગવાઈ કરવામાં ન આવે ત્યાં સુધી ભાવિ અસરવાળો ગણાય છે. અધિનિયમમાં અથવા નિયમોમાં અસ્તિત્વમાન અધિકારોને અસર કરવાની મનશા દર્શાવતા શબ્દો ન હોય ત્યાં સુધી, નિયમને ભાવિ અસરવાળો માનવો જ જોઈએ. જો કોઈ નિયમ એવી ભાષામાં વ્યક્ત કરવામાં આવ્યો હોય કે જે યથોચિત રીતે બંને અર્થઘટનો માટે સક્ષમ હોય, તો

તેનો અર્થ માત્ર ભાવિ અસરવાળો જ કરવો જોઈએ. કોઈ સ્પષ્ટ જોગવાઈ અથવા આવશ્યક અભિપ્રાયના અભાવે, પ્રક્રિયાત્મક બાબતો સિવાય નિયમને પૂર્વવર્તી અસર આપી શકાય નહીં. શ્રી પુજારાએ રજૂ કર્યું હતું કે સુધારાયેલો નિયમ પૂર્વવર્તી અસરવાળો ન હોવાથી, જે ઉમેદવારો પદ માટે અરજી કરેલી તારીખે પસંદગી અને નિમણૂક માટે પાત્ર હતા તેમના અધિકારને તે પ્રતિકૂળ રીતે અસર કરી શકતો નથી.

૨૧.૭ દેસાઈ ઋતુરાજ સોલંકી, જેણે સંબંધિત સમયે તેને આપવામાં આવેલ પદ સ્વીકારી લીધું હતું, તેને અચાનક એસ.ઈ.બી.સી. પુરુષની ખાલી જગ્યાએ નિમણૂક આપવા માટે સામેલ કરવાનો પ્રયત્ન કરવામાં આવ્યો છે, એવી દઢ દલીલ કરવામાં આવી હતી. એવું રજૂ કરવામાં આવ્યું હતું કે રાજ્ય દ્વારા દેસાઈ ઋતુરાજ સાંકાભાઈને એસ.ઈ.બી.સી. પુરુષ શ્રેણીમાં પોલીસ ઉપ અધિક્ષકનું પદ ઓફર કરવાની કાર્યવાહી કાયદેસર નથી, કારણ કે ઉક્ત ઉમેદવારે સંબંધિત સમયે આ અદાલતનો આશરો લઈને ખાલી જગ્યા ભરવામાં આવે તેવી રાહત માંગી નહોતી અને તેથી તેને આવા કોઈપણ લાભનો અનુદાન મેળવવાનો હક નહોતો. તેથી, વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશે આપેલા નિર્દેશોથી અરજદાર વ્યથિત છે, એવું રજૂ કરવામાં આવ્યું હતું.

૨૧.૮ રાજ્ય સરકાર તરફથી રજૂ કરાયેલા પ્રત્યુત્તર-પશ્ચાત્ જવાબનો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો હતો અને ખાસ કરીને તેની પરિષ્કેષ ૮ની નીચે આપેલ કોષ્ટક

તરફ ધ્યાન દોરવામાં આવ્યું હતું, એ રજૂ કરવા માટે કે દેસાઈ ઋતુરાજ સંકાભાઈનું નામ તેમાં દર્શાવ્યું નથી. સુધારેલી મેરીટ યાદીનો ઉલ્લેખ કરીને એ દર્શાવવામાં આવ્યું હતું કે નં. નં. ૧૩૦ પર દેસાઈ ઋતુરાજ સંકાભાઈને એસઈબીસી જીએમ ૯૪ તરીકે ગણવામાં આવ્યા છે. જોકે, પ્રત્યુત્તર-પશ્ચાત્ જવાબમાં દર્શાવાયેલ યાદીમાં દેસાઈ ઋતુરાજ સંકાભાઈનું નામ દેખાતું નથી, તેમ છતાં, તેમને પોલીસ ઉપ અધિક્ષકની એસઈબીસીની ખાલી જગ્યાની સામે નિમણૂકની ઓફર કરવામાં આવી છે. જોરશોરથી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે અરજદારથી ઉપરના કોઈપણ વ્યક્તિએ સંબંધિત સમયે પોતાનો દાવો રજૂ કર્યો નહોતો અને તેથી, તેમને કોઈ રાહત આપી શકાય નહીં.

૨૧.૯ વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશે ઘડેલા મુદ્દાઓનો ઉલ્લેખ કરતાં રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે પાંચ મુદ્દાઓ ઘડવામાં આવ્યા છે, પરંતુ હાલના અરજદાર અંગે કોઈ મુદ્દો ઘડવામાં આવ્યો નથી અને મુદ્દા નં. ૫ સિવાય અરજદારના પ્રકરણનો વિચાર કરવામાં આવ્યો નથી. એ રજૂ કરવામાં આવ્યું હતું કે તેની અરજનું કોઈ નિર્ણયન કરવામાં આવ્યું નથી અને કોઈ બાબત પર વિચારણા કરવામાં આવી નથી અને હકીકતમાં તેની અરજનો ક્યારેય નિર્ણય કરવામાં આવ્યો નથી તથા તેના દ્વારા ઉઠાવવામાં આવેલી કોઈપણ દલીલો પર વિચાર કરવામાં આવ્યો નથી.

૨૧.૧૦ એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે ડી.જી. દલાલ (ઉપરોક્ત)ના પ્રકરણમાં આ અદાલતનો નિર્ણય હાલના કેસના તથ્યો પર લાગુ પડતો નથી, કારણ કે ડી.જી. દલાલનો નિર્ણય ૧૯૮૯ના નિયમોના સંદર્ભમાં આપવામાં આવ્યો હતો અને જેમ જ તેમની ફરિયાદ ઊભી થઈ તેમ તેઓ અદાલતમાં આવ્યા હતા, જ્યાં તેમની ફરિયાદ પર વિચારણા કરીને અરજદારોને રાહત આપવામાં આવી હતી અને અન્યને નહીં. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે ડી.જી. દલાલ (ઉપરોક્ત)માં આ અદાલતના નિર્ણયનું અનુસરણ કરવાથી અરજદારને કોઈ રાહત મળતી નથી અને તેના વિપરીત એવા અન્ય લોકોને રાહત મળે છે જેઓએ કોઈ ફરિયાદ ઉઠાવી આ અદાલતનો દ્વાર ખટખટાવ્યો જ નહોતો. એવી પણ રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે અરજદાર આ અદાલત સમક્ષ એસ.ઈ.બી.સી. ઉમેદવાર તરીકે આવ્યો છે અને એસ.ઈ.બી.સી. પુરુષ માટેની એક સ્પષ્ટ ખાલી જગ્યા ઉપલબ્ધ છે. તેની સરખામણીએ ઉચ્ચ મેરીટ ધરાવતા કોઈપણ ઉમેદવાર આ સાતેય વર્ષ દરમિયાન અદાલતમાં આવ્યા નથી. આમ, કોઈપણ વ્યક્તિ વાજબી સમયમર્યાદામાં આવી નથી. વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશે અરજદારે માગેલી રાહતનો વિચાર કર્યો નથી અને તેના વિપરીત એવું જણાવ્યું છે કે ડી.જી. દલાલ (ઉપરોક્ત)માં આ વડી અદાલતના નિર્ણયનો અમલ થવો જોઈએ, જેનાથી અરજદારને નહીં પરંતુ એવા અજાણ્યા વ્યક્તિઓને રાહત મળે છે જેઓ અદાલત સમક્ષ હાજર જ નહોતા. તેથી, સ્વાભાવિક પરિણામરૂપે અરજદારની નિમણૂક કરવાનો આદેશ આપવો આવશ્યક હતો, જેમ કે અશોક વિ. કર્ણાટક રાજ્ય, એ.આઈ.આર. ૧૯૯૨ એસ.સી. ૮૦ માં કરવામાં આવ્યું

હતું. તે કેસમાં સર્વોચ્ચ અદાલતે નોંધ્યું હતું કે પડકારાયેલ નિયમો હેઠળની નિમણૂકો ૧૯૮૭માં જ કરવામાં આવી હતી અને ત્યાંના માત્ર અપીલકર્તાઓએ જ રાહત માટે ટ્રિબ્યુનલનો આશરો લીધો હતો; અન્ય ઉમેદવારોના કેસનો વિચાર કરી શકાય નહીં, કારણ કે તેઓએ વાજબી સમયમર્યાદામાં નિવારણ માટે ક્યારેય સંપર્ક કર્યો ન હતો. તેથી અદાલત માત્ર પોતાના સમક્ષ રહેલા એવા અપીલકર્તાઓને જ રાહત આપવા તરફ વળી હતી જેઓએ સમયસર ફરિયાદ નોંધાવવામાં અને ટ્રિબ્યુનલનો આશરો લેવામાં સાવચેતતા દાખવી હતી. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે વિજ્ઞાન એકલ ન્યાયાધીશે અરજી મંજૂર કરવી જ જોઈતી હતી અને અરજદારને રાહત આપી તે હદે ચુકાદામાં ફેરફાર કરવો આવશ્યક છે.

૨૧.૧૧ વિવાદિત ચુકાદાના પરિષ્કેદ ૩૫.૧ નો ઉલ્લેખ કરતાં, એવું સૂચવવામાં આવ્યું હતું કે સમગ્ર વિચારણા એ હતી કે અદાલત સમક્ષ આવેલા વ્યક્તિઓને રાહત આપવામાં આવે અને તે પૃષ્ઠભૂમિમાં વિજ્ઞાન એકલ ન્યાયાધીશે અંતિમ નિર્ણય આપ્યો છે, અર્થાત્ ખાલી રહેલી જગ્યાઓ સામે અસરગ્રસ્ત ઉમેદવારોને રાહત આપવાની. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે યાદી દોષપૂર્ણ હોવાનું અને અદાલત સમક્ષ આવેલા લોકોને રાહત આપવી જોઈએ એવું ઠરાવ્યા છતાં, અંતિમ દિશાનિર્દેશો જારી કરતાં વિજ્ઞાન એકલ ન્યાયાધીશે ગુણક્રમ અનુસાર નિમણૂકો કરવા અને આ અદાલતના ડી.જી. દલાલ (ઉપરોક્ત) ના નિર્ણયને લાગુ કરતાં એવો નિર્દેશ આપીને ભૂલ કરી છે. .

૨૧.૧૨ એવો આગ્રહ કરવામાં આવ્યો હતો કે સમગ્ર વાદપ્રક્રિયામાં, તેની જેમ રજૂઆત કરનાર એકપણ અરજદાર નથી; વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશ સમક્ષ રહેલા કોઈપણ પક્ષકારે આ અદાલતના ડી.જી. દલાલ (ઉપરોક્ત)ના મામલામાં આપેલા નિર્ણયને લાગુ કરવાની વિનંતી કરી નહોતી; કોઈએ એવું જણાવ્યું નહોતું કે તેઓ આગામી વધુ લાયક ઉમેદવારો હતા અને તેમની નિમણૂક કરવામાં આવે તેવી માંગણી કરી નહોતી; અને અરજદાર એવો એકમાત્ર વ્યક્તિ હતો જેના દાવાનો સ્વતંત્ર રીતે વિચાર થવો જોઈએ હતો. તેથી, અરજદારની અરજીનો વિચાર ન થવાને કારણે તથા જારી કરાયેલા નિર્દેશોના સ્વરૂપ અને તે અમલમાં મૂકવાની પદ્ધતિને કારણે, અરજદાર સાથે અન્યાય થયો છે. અનુસંધાને, એવો આગ્રહ કરવામાં આવ્યો હતો કે અરજીને મંજૂર કરીને અને અરજીના પરિષેદ ૧૪(બી) મુજબ પ્રાર્થિત રાહત મંજૂર કરીને કોસ-ઓબ્જેક્શનને મંજૂરી આપવી જોઈએ.

૨૧.૧૩ જે રાહતનો દાવો કરવામાં આવ્યો ન હોય તેવી રાહત મંજૂર કરી શકાય નહીં, તે સિદ્ધાંત માટે ઓરિસા રાજ્ય વિ. મમતા મોહંતી, (૨૦૧૧) ૩ એસ.સી.સી. ૪૩૬ ના સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણયનો સંદર્ભ અપાયો હતો. રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે વાંધાજનક ચુકાદા અને આદેશથી લાભાન્વિત થયેલાઓ, જેઓ વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશ સમક્ષ અરજદાર ન હતા, તેઓ વાંધાજનક ચુકાદાનું સમર્થન કરી રહ્યા છે. વધુમાં રજૂઆત કરવામાં આવી હતી

કે વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશે આપેલી રાહત દિશાબ્રષ્ટ છે અને માત્ર ખોટા નિર્દેશોના કારણે એવા લાભાર્થીઓ છે, જે આવા ચુકાદાનું સમર્થન કરવાનો પ્રયાસ કરી રહ્યા છે.

૨૧.૧૪ યુ.પી. જલ નિગમ વિ. જસવંત સિંહ, (૨૦૦૬) ૧૧ એસ.સી.સી. ૪૬૪ ના સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણયનો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો હતો, જેમાં અદાલત એ પ્રશ્ન પર વિચારણા કરી રહી હતી કે, જ્યારે કોઈ વ્યક્તિ પોતાના અધિકારો બાબતે સતર્ક ન રહે અને પરિસ્થિતિને સ્વીકારી લે, ત્યારે તેને બે વર્ષ બાદ આ આધારે તેની અરજી સાંભળવામાં આવી શકે કે સમાન પરિસ્થિતિમાં રહેલ અને પોતાના અધિકારો બાબતે સતર્ક રહેલ વ્યક્તિને જેવો જ રાહત લાભ તેને પણ આપવામાં આવે, જેણે પોતાના ૫૮ વર્ષની વય પૂર્ણ થવા પર કરવામાં આવેલ હોવાનું કહેવાતું નિવૃત્તિ આદેશ પડકાર્યો હતો. અદાલતે ઠરાવ્યું હતું કે સામાવાળાઓ દોષી હતા, કારણ કે તેમણે નિવૃત્તિ સ્વીકારી લઈને તેમાં મૌન સંમતિ દર્શાવી હતી અને સમયસર તેને પડકાર્યો નહોતો, અને જો તેઓ પૂરતા સતર્ક હોત, તો અન્યોએ જે રીતે આ બાબતમાં રિટ અરજીઓ દાખલ કરી હતી, તે રીતે તેઓ પણ દાખલ કરી શકતા. તેથી, જ્યારે એવું જણાય કે દાવેદારોએ સમય ગુમાવ્યો છે અથવા સમય વ્યર્થ વિતાવ્યો છે અને રિટ અરજીઓ દાખલ કરવા માટે યોગ્ય સમયે આગળ આવ્યા નથી, ત્યારે આવા કેસોમાં અદાલતે પદધારકને રાહત મંજૂર કરવામાં અત્યંત સંયમ રાખવો જોઈએ. બીજું, પદધારકના વર્તનના ભાગરૂપે મૌન સંમતિ અથવા હકત્યાગનો પ્રશ્ન, તેમજ જો રાહત મંજૂર કરવામાં

આવે તો અન્ય પક્ષોને નુકસાન થવાનું છે કે નહીં, તે બાબતોનું પણ ધ્યાનમાં લેવું આવશ્યક છે.

૨૧.૧૫ એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે આક્ષેપિત ચુકાદાના લાભાર્થીઓએ ખાલી રહેલી અને ન ભરાયેલી જગ્યાઓ ભરવા માટે દિશાનિર્દેશ માગતાં આ અદાલતનો આશ્રય લીધો નથી; તેથી તેમને કોઈ રાહત આપવામાં આવી શકતી નહોતી. એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે માનનીય એકલ ન્યાયાધીશ સમક્ષ તેઓ પક્ષકાર તરીકે વિવાદકાર ન હોવાથી, તેમના તરફથી આપવામાં આવેલા દિશાનિર્દેશોના સમર્થનમાં તેમની રજૂઆત સાંભળવામાં આવી શકતી નથી.

૨૧.૧૬ અપીલકર્તાઓ તથા અન્ય સામાવાળાઓ તરફથી ઉઠાવવામાં આવેલ આ વાંધા અંગે કે કોસ-આક્ષેપ જાળવાપાત્ર નથી, વિદ્વાન વકીલે રજૂઆત કરી હતી કે ગુજરાત વડી અદાલતના નિયમોની નિયમ ૮૪માં એવી જોગવાઈ કરવામાં આવી છે કે સિવિલ પ્રોસિજર સંહિતાના આદેશ ૪૧ની જોગવાઈઓ તથા અપીલો સંબંધિત નિયમો લેટર્સ પેટન્ટ અપીલોમાં લાગુ પડશે. તેમ રજૂ કરવામાં આવ્યું હતું કે મધ્ય પ્રદેશ વડી અદાલતની પૂર્ણ ખંડપીઠનો નિર્ણય વર્તમાન કેસના તથ્યો પર કોઈ લાગુ પડતો નથી, કારણ કે તે નિર્ણય તે વડી અદાલતને લાગુ પડતા નિયમોના સંદર્ભમાં આપવામાં આવ્યો હતો, જે ગુજરાત વડી અદાલતના

નિયમ ૮૪ સમક્ષ નથી, અને તેથી કોસ-આક્ષેપ જાળવાપાત્ર નથી એવો વાંધો ફગાવી દેવો યોગ્ય ઠરે છે.

૨૨. શ્રી જી. એમ. જોશી, કેટલાક પક્ષકારોની તરફેથી હાજર વિદ્વાન વકીલ શ્રી અસવ ગઢવી સાથે, શ્રી એસ.એન. શેલતે રજૂ કરેલા વાદોને સ્વીકાર્યા હતા. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલિકેશન નં. ૮૨૦૩ ઓફ ૨૦૧૨ માં, અરજદારે ક્વો વોરન્ટોનો લેખ માંગ્યો હતો, જેમાં સમગ્ર ફાઇલ સરકાર દ્વારા સ્પેરછાએ અદાલત સમક્ષ રજૂ કરવામાં આવી હતી. સમગ્ર ભરતી પ્રક્રિયા માટે રાજ્ય સત્તાવાર નોંધપોથી પર આધાર રાખતું હતું અને તેથી, એકવાર નોંધપોથી અદાલત સમક્ષ આવી જાય, ત્યારે પડકાર સંયુક્ત સ્વરૂપનો હોય અને અદાલતને નોંધપોથી અવલોકન માટે આપવામાં આવી હોય ત્યારે અદાલત સંપૂર્ણ નોંધપોથી પર નજર કરવામાંથી નિવારિત ગણાય નહીં.

૨૨.૧ એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે રમેશ રામ અને મમતા બિષ્ટ (ઉપરોક્ત) ના મામલામાં સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણયોનો ખોટો અમલ કરવો એ એકમાત્ર અનિયમિતતા નહોતી અને વર્તમાન મામલો કમિશન તેના સામાન્ય વહીવટી વિભાગમાં રાજ્ય સરકારના ઇશારે કામ કરી રહ્યું હોવાનો સ્પષ્ટ દાખલો છે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે બીજી ચાદીની તૈયારીમાં સ્પષ્ટ ગેરકાયદેસરતાઓ હતી અને કમિશન દ્વારા હાથ ધરવામાં આવેલ સમગ્ર પ્રક્રિયા અધિકારબાહ્ય અને શૂન્ય છે. એવો આગ્રહ કરવામાં આવ્યો હતો કે સમગ્ર પ્રક્રિયા

અદાલત દ્વારા રદ કરી શકાતી હતી, પરંતુ અંતિમ ચાલી રદ કરવામાં આવી નથી અને પરિસ્થિતિને બચાવવાના હેતુથી ખાલી જગ્યાઓ ભરવા માટે નિર્દેશો આપવામાં આવ્યા છે. એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે જો કંઈ હોય તો, રાજ્ય અને કમિશન જ આક્ષેપિત ચુકાદાને તેમની સામે કરાયેલ સ્પષ્ટ અવલોકનોના આધારે પડકારી શકતાં; તેમ છતાં, રાજ્ય અને કમિશને ચુકાદો સ્વીકારી લીધો છે અને તે મુજબ કાર્ય કરવાનું શરૂ પણ કર્યું છે. તેથી, વર્તમાન અપીલોના અપીલકર્તાઓને ન તો ચુકાદાને પડકારવાનો ન્યાયસંગત અધિકાર છે અને ન તો તેની સક્ષમતા છે, અને ઘટના-ક્રમ દર્શાવે છે કે અપીલ સમયસર કરવામાં આવી નહોતી; તેમજ એવું જણાવાયું હતું કે જ્યારે ચુકાદો આવ્યો ત્યારે અપીલકર્તાઓએ તેને પડકારવું યોગ્ય માન્યું નહોતું અને ફક્ત ચુકાદાનો અમલ થવા લાગ્યા પછી જ તેઓ અદાલત સમક્ષ આવ્યા હતા.

૨૨.૨ અપીલના સ્મરણપત્રના પરિચ્છેદ ૭ નો ઉલ્લેખ કરીને, જેમાં એવો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો છે કે “રાજ્ય અને/અથવા જી.પી.એસ.સી. યોગ્ય એલ.પી.એ. દાખલ કરીને ચુકાદાને પડકારશે એવી અપેક્ષાના વિરુદ્ધ, અપીલકર્તાઓને ડિસેમ્બર ૨૦૧૭ ના લગભગ ત્રીજા સપ્તાહ દરમિયાન આ જાણીને આઘાત લાગ્યો કે સરકારે અગાઉ મામલતદાર, સેક્શન ઓફિસર, સચિવાલય મામલતદાર, મામલતદાર અને તાલુકા વિકાસના પટે ફાળવાયેલા મેરીટ નં. ૪૯, ૫૪, ૫૭, ૫૮ અને ૧૩૦ ધરાવતા પાંચ ઉમેદવારોને સિનિયોરિટી, પગાર નિશ્ચય, અનુમાનિત તારીખ વગેરે જેવા તમામ આનુષંગિક લાભો સાથે ડી.વાય.

એસ.પી. તરીકે પુનઃજાળવણી કરી છે.”, રજૂ કરવામાં આવ્યું હતું કે અપીલના સ્મરણપત્રમાં કરાયેલા ઉલ્લેખોથી અપીલકર્તાઓનું વર્તન સ્પષ્ટ થાય છે. વધુમાં રજૂ કરવામાં આવ્યું હતું કે પાંચ ઉમેદવારોને નિમણૂક આપતા આદેશના કારણે અપીલકર્તાઓની સ્થિતિમાં કોઈ ફેરફાર થતો નથી. ઉપરાંત, પ્રભાવિત પાંચ સામાવાળાઓ તેમની અનુરૂપ શ્રેણીઓમાં મેરીટ ધરાવે છે અને પસંદગી ચાદીમાં તેઓ વધુ ઊંચા ક્રમે સ્થિત છે અને તેમાથી એકપણને સુધારેલી ચાદીમાંથી બહાર કરવામાં આવ્યો નથી. તેથી, વિવાદિત ચુકાદાના અમલીકરણ અનુસંધાને જેમની નિમણૂક કરવાનું ઇચ્છિત છે એવા વ્યક્તિઓ કરતાં મેરીટમાં નીચા હોય એવા અપીલકર્તાઓ દ્વારા કરાયેલ પડકાર અનિવાર્ય રીતે નિષ્ફળ જવો જોઈએ, તેવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી.

૨૨.૩ ત્યારબાદ, એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે ગુજરાત નિયમોના સુધારેલ નિયમ ૧૭ એ ઘોષણાત્મક જોગવાઈ છે અને તેનો ભાવિપ્રભાવથી વાંચન કરવો પડે. વ્યક્તિને નિયુક્તિ મેળવવાનો મૂળભૂત અધિકાર હોય છે અને એવો અધિકાર છીનવી લેવાઈ શકતો નથી. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે ખાલી જગ્યાઓ હોય તો નિયુક્તિ મેળવવાનો અધિકાર સુધારેલ નિયમ દ્વારા છીનવી લેવાઈ શકતો નથી અને અનુગામી કાનૂનરચના માત્ર ભાવિપ્રભાવથી જ લાગુ પડશે. વધુમાં એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે રામેશ રામ અને મમતા બિષ્ટ (ઉપરોક્ત) મામલામાં સર્વોચ્ચ અદાલતના ચુકાદાઓના અમલીકરણ સિવાયની પણ ગેરકાયદેસરતાઓ નોંધપત્રક પરથી જણાય છે, જેના સમર્થનમાં

વિદ્વાન વકીલે પરિચ્છેદ ૪૩.૧થી આગળ વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશે કરેલ અવલોકનો પર આધાર મૂક્યો હતો.

૨૩. વર્ષ ૨૦૧૨ ની સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશન નં. ૧૧૧૬૩ માં અરજદાર તરફથી શ્રી પુજારા દ્વારા કરવામાં આવેલી રજૂઆતોના પ્રતિઉત્તરમાં, શ્રી શાલિન મહેતાએ રજૂઆત કરી કે અરજીનો નિકાલ કરવામાં આવ્યો છે અને માનનીય એકલ ન્યાયાધીશે આગામી વધુ મેરીટ ધરાવતા ઉમેદવાર દ્વારા તે પદ ભરવાનું નિર્દેશ આપીને કરાયેલ અરજ નામંજૂર કરી છે. તેથી, તેમની અરજી નામંજૂર થયેલ ગણાય છે અને પરિણામે, અરજદારે અપીલ દાખલ કરવાની આવશ્યકતા હતી અને તેમના ઉદાહરણોથી કરવામાં આવેલ કોસ આક્ષેપ જાળવવા યોગ્ય નથી.

૨૩.૧ નાગરિક પ્રક્રિયા સંહિતા, ૧૯૦૮ ના હુકમનામું ૪૧ ના નિયમ ૨૨ નો ઉલ્લેખ કરતાં, વિદ્વાન વકીલે રજૂઆત કરી કે તેની સ્પષ્ટીકરણમાં જોગવાઈ કરવામાં આવી છે કે જે સામાવાળા અદાલતના ચુકાદામાં કરવામાં આવેલા એવા નિષ્કર્ષથી પીડિત હોય જેના આધારે અપીલગ્રસ્ત હુકમનામું આધારિત હોય, તે સામાવાળા, તે નિયમ હેઠળ, તે હદ સુધી જેમાં હુકમનામું તે નિષ્કર્ષ પર આધારિત હોય, તેની બાબતમાં કોસ આક્ષેપ દાખલ કરી શકે છે, ભલે જ વાદના નિર્ણય માટે પર્યાપ્ત એવા કોઈ અન્ય નિષ્કર્ષ અંગે અદાલતના નિર્ણયના કારણે તે હુકમનામું પૂર્ણતઃ અથવા અંશતઃ સામાવાળાના પક્ષમાં હોય. વધુમાં રજૂ

કરવામાં આવ્યું કે માત્ર ત્યારે જ, જ્યારે હુકમનામું સામાવાળાના પક્ષમાં હોય, ત્યારે તે પોતાના વિરુદ્ધ આવેલા કોઈપણ નિષ્કર્ષ સામે કોસ આક્ષેપ દાખલ કરી શકે; જ્યારે વર્તમાન મામલાના તથ્યોમાં અરજદારની અરજી નામંજૂર થયેલી માનવામાં આવે છે, અને તેથી કોસ આક્ષેપ સર્વથા જ જાળવાપાત્ર નથી.

૨૩.૨ ત્યારબાદ, એવી રજૂઆત કરવામાં આવી કે ખાલી પડેલી જગ્યા યાદીમાં હજી પણ સમાવિષ્ટ ઉમેદવારો દ્વારા ભરી શકાય છે, જ્યારે આ અરજદારનું નામ યાદીમાંથી કાઢી નાખવામાં આવ્યું છે કારણ કે તેને જે પદ માટે ઓફર કરવામાં આવી હતી તેમાં તેણે જોડાણ કર્યું નહોતું. તેથી, જય નારાયણ (ઉપરોક્ત) ના મામલામાં સર્વોચ્ચ અદાલતનો નિર્ણય અરજદારને કોઈ સહાયરૂપ બનશે નહીં. વધુમાં એવી પણ રજૂઆત કરવામાં આવી કે, અન્યથા પણ ગુણદોષના આધારે અરજદાર ડેપ્યુટી સુપરિન્ટેન્ડન્ટ ઓફ પોલીસ, એસઈબીસી પુરુષના પદ પર નિયુક્તિ મેળવવા હકદાર નથી, કારણ કે અરજદાર કરતાં વધુ મેધાસંપન્ન ઉમેદવારો ઉપલબ્ધ છે.

૨૩.૩ પ્રતિભાવકો દ્વારા કોઈપણ રાહત માંગવા માટે આ અદાલતનો આશરો લેવામાં આવ્યો ન હોવાથી, તેમના પક્ષમાં કોઈ રાહત આપવામાં આવી શકે નહીં એવી દલીલ અંગે, વિદ્વાન વકીલે સ્ટેટ ઓફ યુ.પી. વિ. અરવિંદ કુમાર શ્રીવાસ્તવ, (૨૦૧૫) ૧ એસ.સી.સી. ૩૪૭ ના સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણય પર આધાર મૂક્યો હતો, જેમાં અદાલતે ઠરાવ્યું છે કે જેઓએ તેમના મામલામાં

થયેલી ગેરકાયદેસર કાર્યવાહી સામે પડકાર ઊભો કર્યો નથી અને તેને સ્વીકારી લીધી છે, અને માત્ર એ કારણે કે સમયસર અદાલતનો આશરો લેનારા તેમના સમક્ષો તેમના પ્રયત્નોમાં સફળ થયા પછી લાંબા વિલંબે જાગૃત થયા છે, એવા કર્મચારીઓ એ દાવો કરી શકતા નથી કે સમાન પરિસ્થિતિમાં આવેલા વ્યક્તિઓના મામલામાં આપવામાં આવેલા ચુકાદાનો લાભ તેમને પણ વિસ્તૃત કરવામાં આવે. તેમ છતાં, એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે અદાલતે એક અપવાદ નિર્ધારિત કર્યો છે કે જ્યાં અદાલત દ્વારા ઉચ્ચારાયેલ ચુકાદો સર્વ સામે બાધક એવા સ્વરૂપનો હોય અને સમાન પરિસ્થિતિમાં આવેલા તમામ વ્યક્તિઓને, તેમણે અદાલતનો આશરો લીધો હોય કે ન લીધો હોય, લાભ આપવાનો હેતુ ધરાવતો હોય, ત્યાં આ સિદ્ધાંત લાગુ પડશે નહીં. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે સામાન્ય નિયમ એવો છે કે પક્ષકારને અદાલત સમક્ષ આવવું જ પડે, પરંતુ એવું કહી શકાય નહીં કે તેમાં કોઈ અપવાદ જ નથી. જ્યાં અદાલત સર્વ સામે બાધક એવો ચુકાદો આપે છે, ત્યાં બધાજ રાહત મેળવવા હકદાર બને છે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે ખાલી જગ્યાઓને મેરીટના ક્રમમાં ભરવા અંગેના નિર્દેશો માન્ય છે અને સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા પ્રતિપાદિત કાનૂન સાથે સુસંગત છે અને તે નિર્દેશો તર્કવિરુદ્ધ નથી તથા કાયદા અનુસાર છે, અને તેથી ક્રોસ આક્ષેપો તથા અપીલ બન્ને નામંજૂર કરવામાં આવે.

૨૩.૪ મનોજ મનુ વિ. યુનિયન ઓફ ઈન્ડિયા, (૨૦૧૩) ૧૨ એસ.સી.સી. ૧૭૧ ના કેસમાં સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણયનો આ પ્રસ્તાવના સમર્થનમાં ઉલ્લેખ

કરવામાં આવ્યો હતો કે પસંદગી યાદીમાં નામ સમાવેશ પામનાર વ્યક્તિને નિયુક્ત થવાનો કોઈ હક પ્રાપ્ત થતો નથી, તે સ્પષ્ટ છે. સરકાર યોગ્ય કારણોસર બધી ખાલી જગ્યાઓ ન ભરવાનો નિર્ણય લઈ શકે છે. જરૂરીયાત મુજબની/જાહેરાતમાં દર્શાવેલી ખાલી જગ્યાઓ ન ભરવાનો સરકારનો એવો નિર્ણય મનસ્વી અથવા અયોગ્ય ન હોવો જોઈએ, પરંતુ તે સુસ્થિર, ચુકિતસંગત અને સચેત મનન-વિચારના આધારે લેવાયેલો હોવો આવશ્યક છે. એકવાર એવું જણાય કે સરકારનો નિર્ણય કોઈ માન્ય કારણ પર આધારિત છે, ત્યારે ખાલી જગ્યાઓ ભરવા સરકારને કોઈ પરમાદેશ અદાલત દ્વારા જારી કરવામાં આવશે નહીં. એ રજૂ કરવામાં આવ્યું હતું કે હાલના કેસના તથ્યોમાં સરકારએ જાહેરાતમાં દર્શાવેલી ખાલી જગ્યાઓ ન ભરવાનો કોઈ નિર્ણય લીધો નથી, અને તેથી ગુણક્રમ મુજબ તે ખાલી જગ્યાઓ ભરવાનો નિર્દેશ આપવામાં માનનીય એકલ ન્યાયાધીશ સંપૂર્ણપણે ચુકિતસંગત હતા.

રપ. લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં. ૮૧૪ ઓફ ૨૦૧૮ માં સામાવાળા નં. ૧૧ થી ૧૪ તરફથી હાજર વિદ્વાન વકીલ શ્રી હેમાંગ પરીખે સામાવાળાઓના વિદ્વાન વકીલ દ્વારા ઉઠાવવામાં આવેલા દલીલોનું પુનરોચ્ચાર કર્યું. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશે નિર્ણયના પરિચ્છેદ ૪૧.૧ માં દિશાનિર્દેશો આપતી વખતે વ્યાપક હિતને પણ ધ્યાનમાં લીધું છે અને યોગ્ય લાયકાત ધરાવતા ઉમેદવારોને નિમણૂક આપવાનો દિશાનિર્દેશ કર્યો છે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે આવા દિશાનિર્દેશો ન્યાયસંગત અને યોગ્ય

હોવાથી, ખાલી પડેલ જગ્યાઓ યોગ્ય લાયકાત ધરાવતા ઉમેદવારો દ્વારા ભરવાની પરવાનગી અપાવવી જોઈએ. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે બે ઉમેદવારો વચ્ચેના વિવાદને ધ્યાનમાં લેતા, વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશે યોગ્ય રીતે એવો દિશાનિર્દેશ કર્યો છે કે ત્યારબાદના વધુ ગુણવાન ઉમેદવારોની નિમણૂક કરવામાં આવે.

૨૬. લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં. ૮૧૪ ઓફ ૨૦૧૮ માં સામાવાળા નં. ૧૫ થી ૨૨ તરફથી હાજર વિદ્વાન વકીલ શ્રી નચિકેત મહેતાએ શ્રી એમ. જે. ઠાકોર દ્વારા રજૂ કરવામાં આવેલી દલીલો સ્વીકારી છે.

૨૭. લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં. ૮૧૫ ઓફ ૨૦૧૮ માં અનુક્રમે સામાવાળા નં. ૧૬ અને ૧૮ તરફથી હાજર વિદ્વાન વકીલો શ્રી નિસર્ગ શાહ અને શ્રી મોહસીન કોરેજાએ શ્રી જી.એમ. જોશી દ્વારા રજૂ કરવામાં આવેલી રજૂઆતોને અપનાવી છે.

૨૮. લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં. ૮૨૮ ઓફ ૨૦૧૮માં સામાવાળા નં. ૩૧ તરફથી ઉપસ્થિત વિદ્વાન વકીલ શ્રી એ. ડી. ભટ્ટે શ્રી શાલિન મહેતા અને શ્રી જી.એમ. જોશી દ્વારા રજૂ કરવામાં આવેલી દલીલોને સ્વીકારી છે.

૨૯. શ્રી સનત પંડ્યા, વિદ્વાન વકીલે અપીલકર્તાઓ વતી કરવામાં આવેલી રજૂઆતોને સ્વીકારી છે.

૩૦. પ્રતિઉત્તરમાં, અપીલકર્તાઓ તરફથી હાજર વિદ્વાન વકીલ શ્રી મિહિર ઠાકોરે રજૂ કર્યું હતું કે, અપીલકર્તાઓને આક્ષેપિત ચુકાદાને પડકારવાનો અધિકાર જ્યાં સુધી સંબંધિત છે, ત્યાં સુધી સરકાર દ્વારા તા. ૧૮.૧૨.૨૦૧૭ના રોજ પસાર કરાયેલા આદેશથી પાંચ ઉમેદવારોને મેરિટ નં. ૩૮, ૪૩, ૫૩, ૬૦ અને ૬૨ પર મુકવામાં આવ્યા છે. વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશે આપેલા નિર્દેશોનો પરિણામરૂપ અસર એ થાય છે કે તેમાંથી દરેકને વરિષ્ઠતા આપવામાં આવે, જેના પરિણામે આ પાંચ ઉમેદવારો વરિષ્ઠતા યાદીમાં અપીલકર્તાઓથી ઉપર સ્થાન પામશે. વધુમાં રજૂ કરવામાં આવ્યું હતું કે, પોલીસ અધીક્ષકના પદ પર બઢતી આપવા માટે વરિષ્ઠતા યાદીનો ઉપયોગ નં. ૨૪ સુધી કરવામાં આવ્યો છે અને આ પાંચ ઉમેદવારોને તેમના ઉપર મુકવાથી અપીલકર્તાઓની બઢતીની શક્યતાઓ પર પ્રતિકૂળ અસર પડશે. એવું પણ રજૂ કરવામાં આવ્યું હતું કે, બઢતી આપતી વખતે વરિષ્ઠતા એક મહત્વપૂર્ણ પરિબળ છે, જેને અવગણવામાં આવી શકે તેમ નથી અને તેથી અપીલકર્તાઓને આ ચુકાદાને પડકારવાનો અધિકાર છે. વધુમાં રજૂ કરવામાં આવ્યું હતું કે, અપીલકર્તાઓ તરફથી કોઈ વિલંબ થયો નથી, કારણ કે જે જ ક્ષણે આદેશો કરવામાં આવ્યા, તે જ સમયે તેમણે અપીલો દાખલ કરી હતી. એવું રજૂ કરવામાં આવ્યું હતું કે, મૂળ અરજીમાં તેમણે પોતાને પક્ષકાર તરીકે જોડવા માટે વિનંતી કરી નહોતી, કારણ કે તેમાંના અરજદારો મેરિટ યાદીમાં તેમની નીચે હતા અને માંગવામાં આવેલ રાહતથી અપીલકર્તાઓ પર કોઈ અસર થતી નહોતી. અપીલકર્તાઓને અસર કરતી અને જેના કારણે તેઓ

વ્યથિત છે, તે તો વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશે આપેલા નિર્દેશો છે. વધુમાં રજૂ કરવામાં આવ્યું હતું કે, અપીલો અકાળ નથી, કારણ કે તેમની ઉપર પાંચ ઉમેદવારોને મુક્તિ નિયુક્તિ આદેશો પહેલેથી જ બહાર પાડવામાં આવ્યા છે.

૩૦.૧ ત્યારબાદ, એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે જ્યારે આ અદાલતનો ડી.જી. દલાલ (ઉપરોક્ત) મામલામાં નિર્ણય આપવામાં આવ્યો હતો, ત્યારે ૧૯૮૦ ના નિયમો અમલમાં હતા. તેના નિયમ ૧૮ માં પ્રતીક્ષા યાદી અંગે જોગવાઈ હતી. આ અદાલતના ડી.જી. દલાલ મામલાના નિર્ણયના અમલીકરણથી ઘણું પુનઃગોઠવણ કરવું પડતું હોવાથી, આવી પુનઃગોઠવણ અટકાવવા માટે ૨૦૦૦ ના નિયમો લાવવામાં આવ્યા અને પ્રતીક્ષા યાદીનો સિદ્ધાંત દૂર કરવામાં આવ્યો. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે ૨૦૦૦ ના નિયમોના નિયમ ૧૭ ને નિયમ ૧૮ સાથે વાંચતાં, તેમાં પ્રતીક્ષા યાદી અથવા ઉમેદવારો દ્વારા જોડાયા ન હોવાના કારણે ઉભી થતી ખાલી જગ્યાઓ ભરવાની કલ્પના કરવામાં આવી નથી. પરિણામે, જ્યારે એકતાલીસ ઉમેદવારોએ જોડાયા નથી અને કોઈ પ્રતીક્ષા યાદી નથી, ત્યારે આવશ્યક અનુસંધાનથી એવી જગ્યાઓ ખાલી જ રાખવાની થાય છે.

૩૦.૨ જે ભરતી અંગે પ્રશ્ન છે તે પર સુધારેલ નિયમ ૧૭ લાગુ પડી શકતો નથી એવી સામાવાળાઓની દલીલ અંગે વિચાર કરતાં, એ રજૂ કરવામાં આવ્યું હતું કે આ નિયમ સ્પષ્ટીકરણાત્મક સ્વભાવનો છે અને રમતના નિયમોમાં ફેરફાર કરતો નથી. સામાવાળાઓના વિદ્વાન વકીલ દ્વારા જેના પર આધાર મૂકવામાં આવ્યો

હતો તેવા સર્વોચ્ચ અદાલતના બી.એલ. ગુપ્તા અને અન્ય વિ. એમ.સી.ડી., (૧૯૯૮) ૯ એસ.સી.સી. ૨૨૩ તેમજ એન.ટી. દેવિન કહી વિ. કર્ણાટક પબ્લિક સર્વિસ કમિશન, (૧૯૯૦) ૩ એસ.સી.સી. ૧૫૭ ના નિર્ણયોના સંદર્ભમાં, એ રજૂ કરવામાં આવ્યું હતું કે ઉક્ત કેસોના તથ્યોમાં જે સ્ત્રોતમાંથી નિમણૂક થવાની હતી તેમાં જ ફેરફાર થઈ રહ્યો હતો અને જો બઢતીના સ્ત્રોતમાં ફેરફાર થાય, તો તે સિદ્ધાંત લાગુ પડશે.

૩૦.૩ એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે આક્ષેપિત સુધારો કોઈપણ ઉમેદવારને કોઈ સ્થાપિત અધિકારથી વંચિત કરતો નથી. આ સુધારો માત્ર એટલું જ નિર્ધારિત કરે છે કે જો કોઈ પદ સ્વીકારવામાં કોઈ વ્યક્તિ આગળ ન આવે તેના કારણે જગ્યા ખાલી રહે, તો તે પદ ખાલી જ ગણાશે અને તે પદ લુપ્ત થઈ જશે તથા તેની ગણના આગામી ભરતીમાં કરવામાં આવશે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે આ જોગવાઈ નિયમોમાં કોઈ ફેરફાર કરતી નથી, કારણ કે અગાઉના નિયમોમાં પણ પ્રતીક્ષા યાદીની કલ્પના કરવામાં આવી નહોતી. તેથી, એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે સુધારાત્મક નિયમને વર્ષ ૨૦૦૦થી અમલમાં ગણાવી પૂર્વલક્ષી અસર સાથે વાંચવો પડશે. એવી પણ રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે નિયમોને કોઈ પડકાર આપવામાં આવ્યો નથી અને આ અદાલતમાં આવનારાઓ તે ઉમેદવારો છે જેઓને સર્વોચ્ચ અદાલતના રમેશ રામ અને મમતા બિષ્ટ (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં આપેલા નિર્ણયોના અમલથી પ્રથમ યાદીમાંથી બહાર કરવામાં આવ્યા હતા.

૩૦.૪ બિહાર સ્ટેટ ઇલેક્ટ્રિસિટી બોર્ડ વિ. સુરેશ પ્રસાદ અને અન્ય, (૨૦૦૪) ૨ એસ.સી.સી. ૬૮૧ માં સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણયનો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો હતો, જેમાં સર્વોચ્ચ અદાલત સમક્ષ પ્રશ્ન એ હતો કે પદ પર જોડાવા માટે ઉમેદવારો હાજર ન થતા ખાલી રહેલી જગ્યાઓ ભરવા અપીલકર્તાને આદેશ આપવો કાયદાની દૃષ્ટિએ વડી અદાલત માટે યોગ્ય હતો કે નહીં? સર્વોચ્ચ અદાલતે નોંધ્યું હતું કે તે કેસમાં અપીલકર્તાએ જાહેરાત નં. ૩/૮૬ અનુસાર ઓપરેટરોના પદની ૨૫ જગ્યાઓ અને જાહેરાત નં. ૬/૮૨ માંથી બાકીની ૨૫ જગ્યાઓ ભરવા માટે પગલાં લીધાં હતાં. પરિણામો નોટિસ-બોર્ડ પર જાહેર કરવામાં આવ્યા હતા. બોર્ડે બન્ને જાહેરાતો હેઠળ સફળ ઉમેદવારોના નામોની ભલામણ કરી હતી. જાહેરાત નં. ૩/૮૬ હેઠળ નિમણૂક માટે બોર્ડ દ્વારા પસંદ કરાયેલા ૨૨ ઉમેદવારોમાંથી ૧૮ ઉમેદવારો હાજર રહ્યા નહોતાં. અદાલતે નોંધ્યું કે તે કેસમાં સામાવાળા નં. ૧ થી ૭ એ જાહેરાત નં. ૩/૮૬ તારીખ ૧૫.૧૨.૧૯૮૬ હેઠળ નિમણૂક માટે અરજી કરી હતી અને તેઓ લાયક ઠર્યા હતા, પરંતુ ઉતરતા ક્રમમાં તેમનો નં. ૨૩ પછીનો હતો. અદાલતે નોંધ્યું કે જાહેરાત નં. ૩/૮૬ હેઠળ નિમણૂક માટે ૨૨ ઉમેદવારોની યાદી તૈયાર કરવામાં આવી હતી અને સામાવાળા નં. ૧ થી ૭ કપાતી સંખ્યાથી આગળ આવતા હતા. એવું પણ નોંધાયું હતું કે અપીલકર્તા બોર્ડને પસંદગીયાદી ઉપરાંત પ્રતીક્ષાયાદી તૈયાર કરવાની ફરજ પાડતા કોઈ કાનૂની ભરતીના નિયમો દર્શાવવામાં આવ્યા નહોતાં. સામાવાળા નં. ૧ થી ૭ તરફથી એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે

જ્યારે ૧૮ ઉમેદવારો હાજર રહ્યા નહોતાં, ત્યારે અપીલકર્તા પ્રતીક્ષાયાદીમાં રહેલા ઉમેદવારોને પદોની ઓફર કરવા બંધાયેલો હતો. અદાલતે ઠરાવ્યું કે આ સંદર્ભમાં એવો કોઈ નિયમ દર્શાવવામાં આવ્યો નથી અને તે મુજબ ઠરાવ્યું કે શંકરસન દાશ વિ. યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા, (૧૯૯૧) ૩ એસ.સી.સી. ૪૭ ના કેસમાં આપેલો તેનો નિર્ણય તે કેસના તથ્યો પર સંપૂર્ણપણે લાગુ પડે છે. અદાલતે આગળ જઈને જય નારાયણ રામ વિ. સ્ટેટ ઓફ યુ.પી., (૧૯૯૬) ૧ એસ.સી.સી. ૩૩૨ ના કેસમાં આપેલા પોતાના નિર્ણયનો પણ ઉલ્લેખ કર્યો અને ભેદ દર્શાવ્યો કે તે કેસના તથ્યોમાં પ્રશ્ન અનામત પદ ભરવાનો હતો. વધુમાં, સામાવાળા રાજ્ય તરફથી દાખલ કરાયેલા પ્રતિ-સોગંદનામામાં સ્વીકાર કરવામાં આવ્યો હતો કે કારણ કે તે પદ અનામત પદ હતું, તેથી તે માત્ર અનામત વર્ગોના ઉમેદવારો દ્વારા જ ભરાઈ શકે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે ઉપરોક્ત નિર્ણયના પ્રકાશમાં, જ્યારે નિયમોમાં ભલામણ કરાયેલા ઉમેદવારોની યાદી ઉપરાંત પ્રતીક્ષાયાદી તૈયાર કરવાની જોગવાઈ ન હોય, ત્યારે જો પસંદ કરાયેલા ઉમેદવારો હાજર ન રહે, તો રાજ્ય સરકાર અન્ય ઉમેદવારોને તે પદોની ઓફર કરવા માટે બંધાયેલી નથી.

૩૦.૫ વર્ષ ૨૦૦૫ની સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલિકેશન નં. ૭૯૧૨માં માનનીય એકલ ન્યાયાધીશના નિર્ણય અંગે જેટલું સંબંધિત છે, તેટલું રજૂ કરવામાં આવ્યું હતું કે એવો નિર્ણય સહાયક સરકારી વકીલ દ્વારા કરવામાં આવેલી સ્વીકૃતિના આધારે આધારિત હતો અને માનનીય એકલ ન્યાયાધીશના આ ચુકાદાને

ધ્યાનમાં રાખીને જ સરકારે વર્ષ ૨૦૦૦ના ગુજરાત નિયમોના નિયમ ૧૭ને સ્પષ્ટ કરવું યોગ્ય માન્યું હતું, અને તે જ પરિપ્રેક્ષ્યમાં વર્ષ ૨૦૦૮ના નિયમો દ્વારા સુધારાયેલ નિયમ ૧૭ને જોવાનો છે.

૩૦.૬ વિદ્વાન વકીલે વધુમાં સર્વોચ્ચ અદાલતના સી.આઈ.ટી. વિ. વાટિકા ટાઉનશીપ (પી) લિ., (૨૦૧૫) ૧ એસ.સી.સી. ૧ ના નિર્ણય પર આધાર મૂક્યો હતો, આ સિદ્ધાંત માટે કે જે કાનૂનસર્જનાઓ પ્રાપ્ત થયેલા હકોમાં ફેરફાર કરે છે અથવા બાધ્યતાઓ લાદે છે અથવા નવી ફરજો નિર્ધારિત કરે છે અથવા કોઈ નવી અયોગ્યતા જોડે છે, તેને ભવિષ્યલક્ષી ગણવી જોઈએ, જો સુધી કાનૂનસર્જકની મનશા સ્પષ્ટપણે તે અધિનિયમને ભૂતલક્ષી અસર આપવાની ન હોય, સિવાય કે તે કાનૂનસર્જના અગાઉના કાનૂનમાં રહેલી સ્પષ્ટ ચૂક પૂરી કરવા અથવા અગાઉના કાનૂનને સમજાવવા માટે કરવામાં આવી હોય. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે વર્તમાન કેસમાં યાદી ૨૦૧૧માં તૈયાર કરવામાં આવી હતી, જ્યારે ૨૦૦૮માં અમલમાં આવેલ સુધારેલ નિયમ ૧૭ એ પરીક્ષામાં હાજર રહેલા કોઈપણ વ્યક્તિને અસર પહોંચાડી નથી અને તે અગાઉના નિયમને સમજાવે છે. કાયદાની ભૂતલક્ષી અમલવારીના પ્રશ્ને સામાવાળાઓની તરફેણી આધારિત થયેલા નિર્ણયોના સંદર્ભમાં રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે આ બધા ચુકાદાઓ પૂર્વઆવશ્યક લાયકાતો સાથે સંબંધિત છે, જેમાં સુધારેલ જોગવાઈનો એવો અસરકારક પરિણામ થયો હતો કે જે ઉમેદવારો અસુધારેલ જોગવાઈ હેઠળ લાયક હતા તેઓને અયોગ્ય ઠેરવવામાં આવ્યા, અને આ રીતે ભરતી પ્રક્રિયામાં ભાગ લેવાનો તેમનો તત્વજન્ય હક છીનવાઈ ગયો; જ્યારે વર્તમાન કેસના

તથ્યોમાં ગુજરાતના નિયમોના સુધારેલ નિયમ ૧૭ ઉમેદવારોના પાત્રતાના માપદંડોને ભંગ કરતો નથી, અને તેથી તે નિર્ણયો વર્તમાન કેસના તથ્યો પર લાગુ પડતા નથી. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે સર્વોચ્ચ અદાલતે એન.ટી. દેવિન કહ્ની વિ. કાર્નાટક જાહેર સેવા આયોગ (ઉપરોક્ત) માં ઠરાવ્યું છે કે જાહેરાતના અનુસંધાને કોઈ પદ માટે અરજી કરવાથી ઉમેદવારને પસંદગીનો કોઈ નિહિત હક પ્રાપ્ત થતો નથી, પરંતુ જો તે સંબંધિત નિયમો અને જાહેરાતમાં સમાવેશ થયેલી શરતો મુજબ પાત્ર અને અન્યથા લાયક હોય, તો તેને જાહેરાતની તારીખે અસ્તિત્વમાં રહેલા નિયમો અનુસાર પસંદગી માટે વિચારણા થવાનો નિહિત હક પ્રાપ્ત થાય છે. પસંદગી પ્રક્રિયા બાકી હોય તે દરમિયાન નિયમોમાં થયેલા સુધારા દ્વારા, જો સુધારેલ નિયમો ભૂતલક્ષી સ્વરૂપના ન હોય, તો તેને તે મર્યાદિત હકથી વંચિત કરી શકાય નહીં. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે તેથી તે નિર્ણય એવા તથ્યોના પરિપ્રેક્ષ્યમાં આપવામાં આવ્યો હતો જ્યાં અનુગામી રીતે સ્ત્રોતમાં ફેરફાર કરીને અરજદારોને અયોગ્ય બનાવવામાં આવ્યા હતા, જ્યારે સુધારેલ નિયમ ૧૭ સ્ત્રોતમાં ફેરફાર કરતો નથી અને તેથી ૨૦૧૧માં પસંદગી યાદી તૈયાર કરતી વખતે તેનો અમલ કરવો જરૂરી છે. વધુમાં એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે “જાહેર કરાયેલ બેઠકો” અને “જાહેર કરાયેલ ખાલી જગ્યાઓ” જેવા પ્રયોગોમાં કોઈ તફાવત નથી. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે અગાઉના નિયમો મુજબ પણ કોઈ પ્રતીક્ષા યાદી નહોતી. પ્રતીક્ષા યાદી ન હોવાથી, મેરીટ ધરાવતા ઉમેદવારો દ્વારા જોડાણ ન કરવાના કારણે ઉભી થયેલી

ખાલી જગ્યાઓ ભરવાનો પ્રશ્ન ઊભો થતો નથી, કારણ કે યાદી અગાઉથી જ પૂર્ણપણે વપરાઈ ચૂકી છે.

૩૦.૭ વધુમાં એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે જ્યાં સુધી સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશન નં. ૧૧૧૬૩ ઓફ ૨૦૧૨ માંના અરજદારનો પ્રશ્ન છે, તેને જે પદની ઓફર કરવામાં આવી હતી તે તેણે સ્વીકારી નહોતી અને પરિણામે, ગુજરાત નિયમોના નિયમ ૯ ના ઉપનિયમ (૪) ને ધ્યાનમાં લેતાં, નિમણૂક માટે આયોગ દ્વારા ભલામણ કરવામાં આવેલા ઉમેદવારોની યાદીમાંથી તેનું નામ કાપી નાખવામાં આવ્યું હતું અને તેથી, તેને કોઈપણ પદ ઓફર કરવાનો પ્રશ્ન ઊભો થતો નથી.

૩૦.૮ જ્યાં સુધી રમેશ રામ (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણયના લાગુ પડવાના પ્રશ્નનો સંબંધ છે, ત્યાં સુધી એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે રમેશ રામનો અમલ કરીને યાદી પંચ દ્વારા અંતિમરૂપ આપવામાં આવે કે રાજ્ય સરકાર દ્વારા, તેનાથી કોઈ ફરક પડતો નથી, કારણ કે નિયમો હેઠળ સ્થળાંતરની કોઈ સંકલ્પના નથી. પંચ યાદી બનાવે તો પણ, જો આરક્ષિત વર્ગનો પ્રતિભાશાળી ઉમેદવારને સામાન્ય વર્ગમાં પોતાની ઉચ્ચ પસંદગીની બેઠક પ્રાપ્ત ન થઈ શકે, તો તેને સામાન્ય વર્ગમાંથી આરક્ષિત વર્ગમાં ખસેડવો પડશે. આ સંદર્ભે, રમેશ રામ (ઉપરોક્ત) માં અહેવાલિત નિર્ણયના અનુચ્છેદ ૩૨ નો ઉલ્લેખ કરીને દર્શાવવામાં આવ્યું હતું કે સર્વોચ્ચ અદાલતે એવો ઠરાવ

કર્યો છે કે એવી વિસંગતિ ટાળવા માટે, જેમાં સામાન્ય ચાદીના ભાગરૂપે લાયક ઠરેલો આરક્ષિત વર્ગનો ઉમેદવાર સામાન્ય વર્ગની ખાલીઓ સામે નીચલી સેવા ફાળવીને નુકસાનમાં ન મુકાઈ જાય, ખાસ કરીને કારણ કે જો તેણે પોતાના આરક્ષિત વર્ગના દરજ્જાનો લાભ લીધો હોત, તો તેને વધુ ઊંચી પસંદગીની સેવા મળી હોત. આવી વિસંગતિ નિવારવાના સ્પષ્ટ હેતુથી, નિયમ ૧૬(૨) એ જોગવાઈ કરે છે કે એમ.આર.સી. ઉમેદવારને સામાન્ય કોટે અને સંબંધિત આરક્ષિત વર્ગના કોટે પૈકી પસંદગી કરવાની સ્વતંત્રતા છે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે જ્યાં સુધી ગુજરાતના નિયમોનો પ્રશ્ન છે, ત્યાં સુધી કોઈપણ વ્યક્તિને નુકસાન થતું નથી, કારણ કે તમામ ઉમેદવારોને તેમની દ્વારા આપવામાં આવેલા પસંદગીક્રમ મુજબ પદોની ફાળવણી કરવામાં આવે છે, અને જો એમ.આર.સી. ઉમેદવારને સામાન્ય વર્ગમાં તેની ઉચ્ચ પસંદગીનું પદ પ્રાપ્ત ન થાય, તો તેને આપોઆપ આરક્ષિત વર્ગમાં ખસેડવામાં આવે છે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે રમેશ રામના કેસના તથ્યોમાં કોઈ રાહ ચાદી નથી, પરંતુ માત્ર અનામત ચાદી છે. વધુમાં, રમેશ રામનો અનુપાત એ છે કે ૫૦% થી વધુ આરક્ષણ હોઈ શકે નહીં. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે ઉક્ત નિર્ણય સ્થળાંતરનો કોઈ સિદ્ધાંત પ્રતિપાદિત કરતો નથી. એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે ગુજરાતના નિયમો હેઠળ ઉપલબ્ધ સ્થળાંતરનો કોઈ અવકાશ નથી અને તેથી સુધારેલી ચાદી યોગ્ય રીતે તૈયાર કરવામાં આવી છે.

૩૦.૯ અંતમાં, એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે રમેશ રામ અને મમતા બિષ્ટ (સુપ્રા) ના કેસમાં આવેલા બે ચુકાદાઓનો યોગ્ય રીતે અમલ કરવામાં આવે તો, ગુજરાત નિયમો, ૨૦૦૦ ના આધારે તૈયાર કરાયેલ ગુણક્રમ યાદી સામે કોઈ પડકાર ટકતો નથી, અને તેથી, જો અદાલત એવો નિષ્કર્ષ કરે કે સુધારેલ યાદી તૈયાર કરતી વખતે ઉપરોક્ત નિર્ણયોના યોગ્ય રીતે અમલ કરવામાં આવ્યો છે, તો અન્ય કોઈ રાહત માંગવામાં આવી નથી હોવાથી બધી અરજીઓ નિષ્ફળ જશે.

૩૦.૧૦ જ્યાં સુધી સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલિકેશન નં. ૧૧૧૬૩ ઓફ ૨૦૧૨ ના અરજદારે દાખલ કરેલી કોસ વાંધાની ગ્રાહ્યતા સંબંધિત છે, ત્યાં સુધી એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે તે નાગરિક પ્રક્રિયા સંહિતાના હુકમ ૪૧ નિયમ ૨૨ હેઠળ આવતી નથી, કારણ કે નિયમ ૨૨ ના ઉપનિયમ (૧) ને તેની સાથેની વ્યાખ્યા સાથે વાંચતાં એ સ્પષ્ટ થાય છે કે તેમાં એવા ચુકાદામાં નોંધાયેલા નિષ્કર્ષ વિરુદ્ધ કોસ વાંધો દાખલ કરવાની કલ્પના છે, જેમાં નિર્ણય સંપૂર્ણપણે અથવા ભાગે તેવા વ્યક્તિના પક્ષમાં હોય; જ્યારે હાલના કેસમાં વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશે અરજદારના પક્ષમાં કોઈ રાહત મંજૂર કરી નથી અને તેથી, અરજદારના પક્ષમાં કોઈ નિર્ણયના અભાવે, કોસ વાંધો ગ્રાહ્ય નથી.

૩૧. સંબંધિત પક્ષકારોના વિદ્વાન વકીલો દ્વારા રજૂ કરવામાં આવેલી પરસ્પર વિરોધી દલીલોના પ્રકાશમાં, વિચારણા માટે ઉદ્ભવતો પ્રથમ પ્રશ્ન એ છે કે શું અપીલકર્તાઓને હાલની અપીલો દાખલ કરવાનો અધિકારસ્થાન છે?

૩૧.૧ આ હેતુસર, અપીલકર્તાઓને આક્ષેપિત ચુકાદા અને આદેશથી પીડિત પક્ષકાર કહી શકાય કે નહીં તેની તપાસ કરવી આવશ્યક બનશે. આક્ષેપિત ચુકાદાથી રિટ અરજીઓમાં પડકારનો વિષય રહેલી સુધારેલી ગુણ્યાદી રદ કરવામાં આવી નથી, છતાં વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશે ઉમેદવારો હાજર ન થતાં ખાલી રહેલી જગ્યાઓ ભરવા નિર્દેશ આપ્યો છે અને વધુમાં આ અદાલતના ડી.જી. દલાલ (ઉપરોક્ત) મામલાના નિર્ણયનું પાલન કરવા પણ નિર્દેશ આપ્યો છે. ઉક્ત નિર્દેશોનું પાલન કરવા માટે, સામાવાળાઓએ ગુણક્રમ મુજબ પ્રારંભે નીચી પસંદગીના પદો પર નિમણૂક પામેલા ઉમેદવારોને તેમની ઊંચી પસંદગીના પદો પર ઉપર ધકેલીને પદોની પુનર્ગોઠવણીનો આશરો લીધો છે. તે મુજબ, પોલીસના ઉપ અધિક્ષકની પાંચ જગ્યાઓ, જે એવી જગ્યાઓ સામે નિમણૂક પામેલા ઉમેદવારો હાજર ન થતાં ખાલી રહી હતી, હવે ભરવાનો પ્રયત્ન કરવામાં આવી રહ્યો છે. હાલ આ જગ્યાઓ પર જેમની નિમણૂક કરવાનો પ્રયત્ન થાય છે એવા વ્યક્તિઓ ગુણ્યાદીમાં અપીલકર્તાઓ કરતાં ઊંચું સ્થાન ધરાવે છે અને તેથી તેમને અપીલકર્તાઓથી ઉપર સ્થાન આપવાનો પ્રયત્ન થાય છે અને પરિણામે અપીલકર્તાઓની જેઠાઈ તથા બઢતીની સંભાવનાઓ પર પ્રતિકૂળ અસર થવાની શક્યતા છે. નોંધપાત્ર રીતે, અપીલકર્તાઓથી ઉપર સ્થાન આપવાનો પ્રયત્ન કરવામાં આવે છે એવા આ પૈકીના કોઈપણ વ્યક્તિએ ખાલી જગ્યાઓ ભરવા માટે કોઈ રાહત માંગતી અરજી લઈને આ અદાલતનો દરવાજો ખટખટાવ્યો નહોતો. આ પાંચ વ્યક્તિઓ માત્ર એટલા માટે લાભાર્થીઓ છે કે

વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશે ખાલી જગ્યાઓ ભરતી વખતે આ અદાલતના ડી.જી. દલાલ (ઉપરોક્ત) મામલાના નિર્ણયનો અમલ કરવા નિર્દેશ આપ્યો, જેના પરિણામે બેઠકોની પુનર્ગોઠવણી થઈ છે જેથી ઓછી ગુણવત્તાવાળા ઉમેદવારોને વધારે ગુણવત્તાવાળા ઉમેદવારો કરતાં ઉપર સ્થાન ન મળે તે સુનિશ્ચિત થઈ શકે. આ પણ નોંધવા યોગ્ય છે કે આ અપીલોનો મુખ્યત્વે બચાવ આક્ષેપિત ચુકાદા અને આદેશના લાભાર્થીઓ દ્વારા કરવામાં આવે છે, જેઓએ ન તો સુધારેલી ગુણવત્તાને પડકારી હતી અને ન તો ખાલી જગ્યાઓ ન ભરવાના રાજ્ય સરકારના પગલાને પડકાર્યું હતું.

૩૧.૨ એ સાચું છે કે તેમના નિમણૂક આદેશોમાં સ્પષ્ટપણે એવો ઉદ્દેશ કરવામાં આવ્યો હતો કે તે અરજીઓના અંતિમ પરિણામને આધીન રહેશે, તેમ છતાં અપીલકર્તાઓએ તેમાં પોતાને પક્ષકાર તરીકે જોડવા માટે વિનંતી કરી નહોતી. તેમ છતાં, એવું પ્રતીત થાય છે કે અપીલકર્તાઓએ તે કાર્યવાહીમાં જોડાણ કર્યું નહોતું, સંભવતઃ એ કારણે કે તેમનાં નામ બંને ગુણસૂચિઓમાં સ્થાન પામ્યા હતા અને જેઓ અદાલતમાં આવ્યા હતા તે ઓછા ગુણ ધરાવતા ઉમેદવારો હતા, જેઓથી તેમને કોઈપણ રીતે પ્રતિકૂળ અસર થવાની સંભાવના નહોતી. વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશે તમામ ખાલી જગ્યાઓ આગામી વધુ ગુણવાન ઉમેદવારોને ઓફર કરીને ભરવા અંગે આપેલા વ્યાપક નિર્દેશો અને વધુમાં, તેવી નિમણૂકો આપતી વખતે આ અદાલતે ડી.જી. દલાલ (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં પ્રતિપાદિત કરેલા અનુપાતને ધ્યાનમાં રાખવા અંગે આપેલા નિર્દેશોના પ્રકાશમાં, જેના

પરિણામે અદાલત સમક્ષ ન રહેલા ઉમેદવારોને અપીલકર્તાઓથી ઉપર સ્થાન આપવાનો પ્રયાસ કરવામાં આવે છે, અપીલકર્તાઓની વરિષ્ઠતા અને બઢતીની તકો પર પ્રતિકૂળ અસર થાય છે. તેથી, અપીલકર્તાઓ વિવાદિત ચુકાદાના અમલીકરણથી સીધા પ્રભાવિત થાય છે. કોઈ વ્યક્તિને ત્યારે આદેશથી પીડિત માનવામાં આવે છે જ્યારે એવો આદેશ તેના હિતને સીધી અસર કરે અથવા તેને હાનિ પહોંચાડે. કારણ કે અપીલકર્તાઓ વિવાદિત ચુકાદાથી સીધા પ્રભાવિત થયા છે અને હાનિગ્રસ્ત બન્યા છે, પરિણામે તેઓ પીડિત પક્ષકારો છે અને તેથી, તેમને વિવાદિત ચુકાદા અને આદેશને પડકારવા માટે ખુદ્દી છૂટ છે. તેથી, અપીલકર્તાઓને વિવાદિત ચુકાદાને પડકારવાનો લોકસ હોવાનો અભાવ છે એવી દલીલ સ્વીકાર્ય ગણાતી નથી.

૩૧.૩ સામાવાળાઓ તરફથી જેના પર નિર્ભરતા મૂકવામાં આવી છે તે જસાભાઈ મોતીભાઈ દેસાઈ વિ. રોશન કુમાર (ઉપરોક્ત) મામલામાં સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણયની જ્યાં સુધી વાત છે, તે એવો કેસના તથ્યોમાં આપવામાં આવ્યો હતો જેમાં પ્રતિસ્પર્ધા સિનેમા ગૃહ સ્થાપિત કરવામાં આવી રહ્યું હતું, જેનાથી ત્યાંના અપીલકર્તાના એકાધિપત્યવાળા વ્યાવસાયિક હિત પર પ્રતિકૂળ અસર થવાની હતી અને સ્પર્ધાના કારણે આર્થિક નુકસાન તથા ધંધામાં ખોટ થવાની હતી. અદાલતે એવું ઠરાવ્યું હતું કે આપું નુકસાન અથવા ખોટ કાયદાની દૃષ્ટિએ ગેરકાયદેસર ગણાતું નથી, કારણ કે તે કોઈ કાનૂની હક અથવા કાયદેસર રીતે સંરક્ષિત હિતને હાનિ પહોંચાડતું નથી. ઉપરોક્ત નિર્ણય હાલના કેસના તથ્યો

પર કોઈ રીતે લાગુ પડતો નથી, કારણ કે સેવા-ન્યાયશાસ્ત્રમાં જે કંઈ વ્યક્તિની વરિષ્ઠતા અથવા બઢતીની શક્યતાઓને પ્રતિકૂળ અસર કરે છે અથવા તેને હાનિ પહોંચાડે છે, તે એવી વ્યક્તિને કાનૂની ફરિયાદ ભોગવવા માટે કારણરૂપ બને છે.

૩૧.૪ ઓરિસ્સા રાજ્ય વિ. શિબા શંકર મહાપાત્રા (ઉપરોક્ત) મામલે સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણય અંગે, જેમાં એવું ઠરાવવામાં આવ્યું છે કે વાડ પર બેઠેલા વ્યક્તિઓને વિવાદ ઉભો કરવા અથવા આદેશ પૂર્ણ થયા પછી તેની માન્યતાને પડકારવાની પરવાનગી આપી શકાય નહીં; તે નિર્ણય પણ હાલના કેસના તથ્યો પર કોઈ રીતે લાગુ પડતો નથી, કારણ કે રિટ અરજીઓમાં અરજદારો ગુણક્રમમાં અપીલકર્તાઓ કરતાં નીચા સ્થાને હતા અને માંગવામાં આવેલી રાહતોનો અપીલકર્તાઓ પર કોઈ પ્રભાવ પડતો નહોતો. અરજીઓમાં માંગવામાં આવેલી રાહતોની વ્યાપ્તિની બહાર જઈને વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશે આપેલા નિર્દેશોના કારણે જ અપીલકર્તાઓ પ્રભાવિત થયા છે અને તેથી તેઓ પીડિત છે. ઉપરાંત, ઉપરોક્ત નિર્ણયમાં અદાલતે એવું પણ ઠરાવ્યું છે કે જાહેર કાનૂની અધિકારક્ષેત્રનો ઉપયોગ કરતી અદાલત એવી જૂની દાવેદારીઓને પ્રોત્સાહન આપતી નથી, જ્યાં મધ્યવર્તી અવધિમાં તૃતીય પક્ષોના અધિકારો સ્ફટિકીકૃત થઈ ગયા હોય; જ્યારે હાલના કેસના તથ્યોમાં, આક્ષેપિત ચુકાદામાં વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશે આપેલા નિર્દેશોના અમલીકરણના પરિણામે તૃતીય પક્ષોના અધિકારો ઊભા થઈ રહ્યા છે. અદાલતે વધુમાં એવું પણ ઠરાવ્યું છે કે સ્થિર થયેલ કાનૂની સિદ્ધાંત એ છે કે એકવાર વરિષ્ઠતા નિર્ધારિત થઈ જાય અને

યુક્તિસંગત અવધિ સુધી અસ્તિત્વમાં રહે, ત્યારબાદ તેના સામેનો કોઈ પડકાર સ્વીકારવો નહીં. હાલના કેસમાં, અપીલકર્તાઓની વરિષ્ઠતા નિર્ધારિત કરવામાં આવી છે અને યુક્તિસંગત અવધિ સુધી અસ્તિત્વમાં રહી છે, અને આક્ષેપિત ચુકાદામાં આપવામાં આવેલા નિર્દેશોના કારણે તેમની વરિષ્ઠતા ભંગ કરવાની કોશિશ કરવામાં આવી રહી છે,

૩૨. આ અદાલતે દલીલોની કાર્યવાહી દરમિયાન એ બાબતનો પણ વિચાર કર્યો હતો કે શું વિવાદિત ચુકાદો અપીલકર્તાઓને પ્રતિકૂળ અસર પહોંચાડ્યા વિના ટકાવી શકાય; જોકે, એવું જણાય છે કે જ્યાં સુધી સૂચનાઓ યથાવત્ રહેશે, ત્યાં સુધી તેનો અપીલકર્તાઓની વરિષ્ઠતા તથા બઢતીની શક્યતાઓ પર સીધો પ્રભાવ પડશે અને તેથી, વિવાદિત આદેશનું ગુણદોષના આધાર પર પરીક્ષણ કરવું આવશ્યક છે. તેથી, અપીલકર્તાઓને વિવાદિત ચુકાદાને પડકારવાનો અધિકારસ્થાન નથી એવી દલીલ નામંજૂર કરવામાં આવે છે.

૩૩. અપીલોની ગુણદોષ પર વિચાર કરતાં પહેલાં, અમુક તથ્યો નોંધવા આવશ્યક છે. આક્ષેપિત ચુકાદા અને આદેશના પરિચ્છેદ ૧૬ માં, વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશે નીચેના પાંચ મુદ્દાઓ ઘડ્યા છે:

“(૧) શું ભારતની સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા રમેશ રામ અને મમતા બિષ્ઠના કેસમાં આપવામાં આવેલા નિર્ણયોનો પ્રસ્નાસ્પદ ભરતીમાં કોઈ અમલ થશે?

(૨) ઉપરોક્ત કાનૂની સિદ્ધાંતોને પ્રસ્નાસ્પદ ભરતી પ્રક્રિયામાં અનુસરતાં, અરજદારો દ્વારા કરાયેલા આક્ષેપ મુજબ, રાજ્ય અને જીપીએસસીની કાર્યવાહી અન્યથા ભૂલભરેલી અને/અથવા કપટપૂર્ણ છે કે નહીં?

(૩) શું જી.પી.એસ.સી. દ્વારા તૈયાર કરીને પ્રકાશિત કરવામાં આવેલી દિનાંક ૨૬.૦૪.૨૦૧૧ ની પડકારિત સુધારેલ ગુણક્રમ યાદીમાંથી ઉમેદવારોને નિમણૂકો આપતી વખતે રાજ્ય દ્વારા કોઈ ગેરકાયદેસરતા આચરવામાં આવી છે?

(૪) શું વિવાદિત યાદીમાંથી કોઈ અયોગ્ય વ્યક્તિની નિમણૂક કરવામાં આવી છે અને જો હા, તો શું તેને રાજ્ય દ્વારા ગેરકાયદેસર રીતે સેવામાં ચાલુ રાખવામાં આવ્યો / રાખવામાં આવી છે, અને તે હેતુસર, શું અરજદારોના આક્ષેપ મુજબ કોઈ અધિકારી દ્વારા નોંધપોથી સાથે કોઈ હેરફેર / ચેડાં કરવામાં આવ્યા છે?

(૫) તા. ૨૬.૦૪.૨૦૧૧ ની વિવાદિત ગુણક્રમ યાદીમાંથી આવી નિમણૂકો આપ્યા બાદ, ઓછામાં ઓછા ૪૧ ઉમેદવારો સેવામાં જોડાયા નથી, તેમ છતાં રાજ્ય એ જ પરીક્ષાના આધારે ગુણક્રમમાં તેમના પછી આવતા ઉમેદવારોને આ જગ્યાઓ ઉપલબ્ધ કરાવવા ઈનકાર કરે છે, જ્યારે આવા આગળના ગુણવત્તાધારક ઉમેદવારોનો દાવો જાહેરિત અને ખાલી જગ્યાઓની મર્યાદામાં

આવે છે. શું રાજ્યની આ કાર્યવાહી કાયદેસર રીતે ટકી શકે તેવી છે અને/અથવા શું અરજદારોનો દાવો જાહેરિત ખાલી જગ્યાઓની હદ સુધી સ્વીકારવો જોઈએ?”

૩૪. નોંધવું યોગ્ય રહેશે કે, મુદ્દા નં. ૩ અને ૪ જ્યાં સુધી સંબંધિત છે, તે ખાસ દીવાની અરજી નં. ૮૨૦૩ ઓફ ૨૦૧૨ માંથી ઉદ્ભવે છે અને તેથી, તે આ અપીલોનો વિષયવસ્તુ નથી.

૩૫. આ અપીલોમાં, અદાલત મુખ્યત્વે મુદ્દા નં. ૧, ૨ અને ૫ અંગે સંબંધિત છે.

૩૬. આ પરિપ્રેક્ષ્યમાં, વિચારણા માટે ઊભો થતો આગામી પ્રશ્ન એ છે કે, શું વિધાવંત એકલ ન્યાયાધીશએ એવું ઠરાવવામાં યોગ્યતા દર્શાવી હતી કે ભરતી પ્રક્રિયા દરમિયાન રમેશ રામ (ઉપરોક્ત) અને રાજેશ દરિયા ના, જેમનું અનુસરણ મમતા બિષ્ટ (ઉપરોક્ત) માં કરવામાં આવ્યું હતું, તે નિર્ણયોનો યોગ્ય રીતે અમલ કરવામાં આવ્યો ન હતો?

૩૭. આ તબક્કે, આ મુદ્દા સાથે વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશે કેવી રીતે વ્યવહાર કર્યો છે તે જોવા માટે પડકારાયેલ ચુકાદો અને આદેશનો ઉલ્લેખ કરી શકાય. પ્રથમ મુદ્દા અંગેના તારણો બે મથાળાઓ હેઠળ નોંધવામાં આવ્યા છે. પ્રથમ, રમેશ રામ (ઉપરોક્ત) મામલામાં સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણયના અમલીકરણ

સંબંધિત છે અને બીજું, મમતા બિષ્ટ (ઉપરોક્ત) મામલામાં સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણયના અમલીકરણ સંબંધિત છે.

૩૭.૧ જ્યાં સુધી રામેશ રામ (ઉપરોક્ત) ના મામલામાં સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણયની લાગુ પડતાપણાને લગતા પ્રથમ ભાગનો પ્રશ્ન છે, ત્યાં સુધી વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશે એવું નિર્ધારિત કર્યું કે ભારતની સર્વોચ્ચ અદાલતની બંધારણીય પીઠનો નિર્ણય કાયદાની જાહેરાત છે, જેનો સંપૂર્ણ બળ અને સંપૂર્ણતાથી અમલ, પ્રશ્નાધીન ભરતીમાં પણ, કરવો આવશ્યક છે, ભલે ગુજરાત રાજ્યમાં તેવા પ્રકારનો કોઈ નિયમ ન હોય.

૩૭.૨ મમતા બિષ્ટ (ઉપરોક્ત) મામલામાં સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણયની લાગુપડતાને લગતા પ્રશ્ન અંગે, વિદ્યાવાન એકલ ન્યાયાધીશે સૌપ્રથમ એ તપાસ્યું કે શું તે નિર્ણયમાં કાયદાની કોઈ જાહેરાત કરવામાં આવી છે કે નહીં, અને તે નિષ્કર્ષે પહોંચ્યા કે તે નિર્ણયમાં કાયદાની કોઈ જાહેરાત કરવામાં આવી નથી, પરંતુ કાયદાની જાહેરાત ભારતની સર્વોચ્ચ અદાલતે રાજેશ કુમાર દરિયા વિ. રાજસ્થાન પબ્લિક સર્વિસ કમિશન, (૨૦૦૭) ૮ એસ.સી.સી. ૭૮૫ ના મામલામાં આપેલા નિર્ણયમાંથી શોધી શકાય છે. વિદ્યાવાન એકલ ન્યાયાધીશે વધુમાં ઠરાવ્યું કે રાજેશ દરિયા ના મામલામાં સર્વોચ્ચ અદાલતનો નિર્ણય જ કાયદો છે અને તે જ વિવાદિત ભરતી પર પણ લાગુ પડશે. વિદ્યાવાન એકલ ન્યાયાધીશે વધુમાં ઠરાવ્યું કે કોમલ કટારા (ઉપરોક્ત) ના મામલામાં આ

અદાલતનો નિર્ણય વિવાદિત ભરતી પર કોઈપણ પ્રકારની લાગુપડતા ધરાવતો નથી.

૩૭.૩ પડકારાયેલ ચુકાદાના પરિષેદ ૧૯.૬ માં વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશે આ મુજબ ઠરાવ્યું:—

"૧૯.૬ સર્વ પરિસ્થિતિઓને ધ્યાનમાં લેતાં, એવું ઠરાવવામાં આવે છે કે ભારતની સર્વોચ્ચ અદાલતે રમેશ રામ અને રાજેશ દરિયા ના કેસોમાં આપેલા નિર્ણય કાનૂનની ઘોષણાઓ છે, જે તમામ ભરતીઓ માટે લાગુ પડે છે અને વિવાદિત ભરતી તેનો અપવાદ નથી. તેથી પ્રથમ મુદ્દાનો જવાબ સામાવાળા સત્તાવાળાઓના પક્ષમાં આપવામાં આવે છે."

૩૮. અગાઉ નોંધવામાં આવ્યું તેમ, સુધારેલી યાદીને પડકાર બે આધાર પર કરવામાં આવ્યો હતો. પ્રથમ, એ આધાર પર કે નિયમોમાં એવી યાદીનું સુધારણું વિચારવામાં આવેલું નથી, જે પહેલેથી જ પ્રસિદ્ધ થઈ ચૂકી હોય; અને દ્વિતીય, એ આધાર પર કે રમેશ રામ (ઉપરોક્ત) મામલે સર્વોચ્ચ અદાલતનો નિર્ણય પ્રશ્નાધીન ભરતીને લાગુ પડશે નહીં અને આ અદાલતના ડૉ. કોમલ મનુભાઈ કટારા (ઉપરોક્ત) મામલાના નિર્ણયના પ્રકાશમાં મમતા બિષ્ટ મામલે સર્વોચ્ચ અદાલતનો નિર્ણય પણ લાગુ પડશે નહીં. જ્યાં સુધી પ્રથમ આધારનો પ્રશ્ન છે, પડકારવામાં આવેલા ચુકાદાના સાદા અવલોકનથી જણાય છે કે તેવા આધાર પર વિચાર કરવામાં આવ્યો નથી, છતાં પણ મૂળ અરજદારોએ તે બાબતે કોઈ ફરિયાદ ઉઠાવી નથી. જ્યાં સુધી દ્વિતીય આધારનો પ્રશ્ન છે, વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશે અરજદારોના વિરોધમાં ઠરાવ્યું છે, પરંતુ અરજદારોએ વિદ્વાન એકલ

ન્યાયાધીશ દ્વારા નોંધાયેલા ઉક્ત નિષ્કર્ષોને સ્વીકારી લીધા છે અને તેને પડકાર્યા નથી.

૩૯. ત્યારબાદ માનનીય એકલ ન્યાયાધીશે મુદ્દા નં. ૩ અને જનો નિર્ણય કર્યો, જે આયોગ દ્વારા મેરીટ યાદી રાજ્ય સરકારને મોકલવામાં આવ્યા પછી રાજ્ય સરકાર દ્વારા કરવામાં આવેલી નિમણૂકની પ્રક્રિયા સાથે સંબંધિત છે, જેમાં માનનીય એકલ ન્યાયાધીશે અનેક અનિયમિતતાઓ અને ગેરકાયદેસરતાઓ હોવાનું નિર્ધારિત કર્યું છે. પડકારિત ચુકાદાના પરિચ્છેદ ૨૭.૧માં માનનીય એકલ ન્યાયાધીશે ઠરાવ્યું છે કે મુદ્દા નં. ૩ અને જનો ઉત્તર એવો આપી શકાય કે તા. ૨૬.૪.૨૦૧૧ની સુધારેલી મેરીટ યાદીમાંથી ઉમેદવારોને નિમણૂક આપતી વખતે રાજ્ય દ્વારા પ્રક્રિયામાં તથા તાત્કાલિક રીતે બન્ને પ્રકારની અનેક ગેરકાયદેસરતાઓ કરવામાં આવી છે અને વધુમાં, અયોગ્ય વ્યક્તિ(ઓ)ને નિમણૂક આપવામાં આવી છે અને તે હેતુસર, નોંધવહીઓમાં હેરફેર અને ચેડાં પણ કરવામાં આવ્યા છે, જે કદાચ કોઈ અધિકારી(ઓ) દ્વારા કરવામાં આવ્યા હોઈ શકે, જેને રાજ્યએ શોધી કાઢી તેની સામે યોગ્ય કાર્યવાહી કરવી જરૂરી છે. આથી, સ્પષ્ટ થાય છે કે મુદ્દા નં. ૩ અને જ આયોગ દ્વારા સુધારેલી મેરીટ યાદી રાજ્ય સરકારને મોકલવામાં આવ્યા બાદની અવસ્થાથી સંબંધિત છે અને તેથી, તે અરજીઓમાં ઉદ્ભવેલા મુદ્દા સાથે તેમનો કોઈ સંબંધ નથી, જેણે આ લેટર્સ પેટન્ટ અપીલોને જન્મ આપ્યો છે, જેમાં મેરીટ યાદીની માન્યતા પડકારનો વિષય હતી.

૪૦. મુદ્દા નં. ૧ ના પ્રથમ ભાગ અંગેના નિષ્કર્ષો જેટલા સંબંધિત છે, તેટલા પ્રમાણમાં વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશે એવું ઠરાવ્યું કે રમેશ રામ (ઉપરોક્ત) માં સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણયનો અમલ રાજ્ય દ્વારા સેવા ફાળવણીના તબક્કે થઈ શકે, અને આયોગ દ્વારા ગુણવત્તા યાદી તૈયાર કરતી વખતે નહીં.

૪૧. આ તબક્કે, આ સંદર્ભમાં વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશે નોંધેલ તારણોનો ઉલ્લેખ કરી શકાય, જે સરળ સંદર્ભ માટે નીચે ઉતારવામાં આવ્યા છે:

“૨૯.૫ રમેશ રામ દેશનો અમલમાં રહેલો કાયદો છે અને વિવાદાસ્પદ ભરતી તેમાંથી અપવાદરૂપ નથી, તેમાં કોઈ વિવાદ રહી શકતો નથી, તેમ છતાં તેનો અમલ રાજ્ય દ્વારા સેવા ફાળવણીના તબક્કે થવાનો હોય, ગુણક્રમ યાદી તૈયાર કરતી વખતે જી.પી.એસ.સી. દ્વારા નહીં. હાલના કેસમાં તે કાર્ય રાજ્ય દ્વારા નહીં પરંતુ જી.પી.એસ.સી. દ્વારા કરવામાં આવ્યું છે. આ માત્ર ભૂલ નથી, પરંતુ તેના પરિણામે કોઈ ઉપચાર વિના ગંભીર પરિણામો ઉપસ્થિત થયા છે. તેથી, તે પ્રક્રિયાત્મક તેમજ તત્પ્રગત, બંને રીતે ગેરકાયદેસર બન્યું છે. પ્રક્રિયામાં ભંગ એટલો છે કે જી.પી.એસ.સી. પાસેથી ભલામણો પ્રાપ્ત થયા પછી રાજ્ય દ્વારા તેનો અમલ થવો જોઈએ હતો, જ્યારે સરકારને ભલામણો કરવામાં આવે તે પહેલાં જ જી.પી.એસ.સી. દ્વારા તેનો અમલ કરવામાં આવ્યો છે. તત્પ્રમાં ભંગ એટલો છે કે રમેશ રામના ભ્રાંતિપૂર્ણ અમલને કારણે પસંદગી યાદીમાંથી અનેક ઉમેદવારોને બહાર રાખવામાં આવ્યા છે, જ્યારે કેટલાક કેસોમાં સંબંધિત એમ.આર.સી.એ માત્ર તે બાબતની માંગણી જ કરી નહોતી, પરંતુ તે કરવા માટે સ્પષ્ટ ઇનકાર કર્યો હતો. આ બે પાસાઓ પરસ્પર ગૂંથાયેલા છે અને નીચેના ઉદાહરણોથી સમજાવી શકાય છે, જે કલ્પિત નથી પરંતુ તા. ૨૬.૦૪.૨૦૧૧ની પડકારાયેલ ગુણક્રમ યાદી પર આધારિત છે.

૨૯.૬ અનામત વર્ગને સંબંધિત એવા અનેક ઉમેદવારો હતા, જેઓએ કોઈપણ રાહતનો લાભ લીધા વિના પોતાના જ મેરીટના

આધારે પસંદગી યાદીમાં સ્થાન મેળવ્યું હતું અને તેથી તેઓ મેરીટોરિયસ અનામત વર્ગ ઉમેદવાર (એમ.આર.સી.) હતા, તેમ છતાં જી.પી.એસ.સી.એ પોતે જ રમેશ રામનો અમલ કરીને, આ અનુમાનના આધારે કે તેથી તેમને તેમની વધુ ઉચ્ચ પસંદગીની જગ્યાઓ મળી શકે, તેમને અનામત વર્ગના ઉમેદવાર (આર.સી.) ગણ્યા હતા. પરંતુ જ્યારે તે ઉમેદવારો અંગેની ભલામણો સરકારને કરવામાં આવી અને જ્યારે રાજ્ય દ્વારા તેમને નિમણૂંકો આપવામાં આવી, ત્યારે અંતે તે ઉમેદવારો સેવામાં જ જોડાયા નહોતા. તે ઉમેદવારો સંબંધે રમેશ રામનો પ્રશ્ન જ ઊભો થતો ન હતો. તેના પરિણામે થોડા અનામત વર્ગના ઉમેદવારો પસંદગી યાદીમાંથી બહાર થઈ ગયા છે. આ તે નુકસાન છે, જે જી.પી.એસ.સી. અને રાજ્ય બન્નેએ અનામત વર્ગના ઉમેદવારોને કર્યું છે. આ મુદ્દાને વધુ સ્પષ્ટ કરવા માટે નોંધવામાં આવે છે કે એક ઉમેદવાર, એટલે કે, રોહિતકુમાર રમેશચંદ્ર વાઘવાણા, મેરીટ ક્રમ નંબર ૭૬, મેળવેલા કુલ ગુણ – ૬૩૮, એણે એસ.ઈ.બી.સી. ઉમેદવાર તરીકે કોઈ રાહતનો લાભ લીધો ન હતો અને તેથી તેનું નામ ૨૦૧૦ની મેરીટ યાદીમાં સામાન્ય વર્ગના ઉમેદવાર તરીકે નં. ૭૬ પર સમાવેશ પામ્યું હતું. (આ પાસું ૨૦૧૦ની યાદીના પાદટિપ્પણમાં નોંધાયેલ છે.) ૨૬.૦૪.૨૦૧૧ તારીખની વિવાદિત યાદીમાં તેને એસ.ઈ.બી.સી. ઉમેદવાર તરીકે દર્શાવવામાં આવ્યો છે, એટલે કે, ભલે તે એમ.આર.સી. હતો, હવે તેને અનામત વર્ગના ઉમેદવાર તરીકે ગણવામાં આવ્યો છે. જી.પી.એસ.સી.એ આ એવું અનુમાન રાખીને કર્યું છે કે જો તે અનામત વિનાના વર્ગના ઉમેદવાર તરીકે, એટલે કે એમ.આર.સી. તરીકે, યથાવત્ રહે, તો તેને ડેપ્યુટી સુપરિન્ટેન્ડન્ટ ઓફ પોલીસ, જે તેની પ્રથમ પસંદગીનું પદ છે, તે ન મળી શકે. તેથી તેને એસ.ઈ.બી.સી. ઉમેદવાર તરીકે ગણવામાં આવ્યો છે. તેથી તેનું નામ ૨૬.૦૪.૨૦૧૧ તારીખની વિવાદિત યાદી સાથેના પરિશિષ્ટ- ૩-બી માં સમાવેશ પામ્યું છે. તેનો પરિણામ એવો થાય છે કે પરિણામરૂપે એક એસ.ઈ.બી.સી. ઉમેદવાર યાદીમાંથી બહાર ધકેલાઈ જાય છે. નોંધવામાં આવે છે કે ઉક્ત ઉમેદવાર અંતે સેવામાં જ જોડાયો નહોતો. આ રીતે, રમેશ રામમાં નિર્ધારિત સિદ્ધાંત, જેનો અમલ સેવા ફાળવણીના તબક્કે અને તે પણ સંબંધિત એમ.આર.સી.ની પસંદગી મુજબ થવાનો હતો, તે જી.પી.એસ.સી. દ્વારા બળજબરીપૂર્વક લાગુ કરવામાં આવ્યો, જ્યારે તે ઉમેદવાર તો પોતાની પ્રથમ પસંદગીનું પદ મળ્યું હોત તો પણ સેવામાં જોડાવાનો જ ન હતો. રમેશ રામનો ખોટો અમલ કરવાની હાનિ તો પહેલેથી જ થઈ ચૂકી છે અને તેમ છતાં તેની સારવારનો ઈનકાર જી.પી.એસ.સી. તથા રાજ્ય બન્ને દ્વારા કરવામાં આવે છે. આ જ એવી પરિસ્થિતિ છે, જેના પ્રત્યે આ

અદાલતે ધ્યાન આપવાની જરૂર છે. આ પણ નોંધવામાં આવે છે કે આ ઉદાહરણ માત્ર દષ્ટાંતરૂપ છે, સંપૂર્ણ સૂચક નથી.

૨૯.૭ ગેરકાયદેસરતા ત્યાં સમાપ્ત થતી નથી. અનામત વર્ગના ઘણા ઉમેદવારો એવા હતા, જેમને કોઈપણ છૂટછાટનો લાભ લીધા વગર પોતાની જ લાયકાતના આધારે પસંદગી યાદીમાં સ્થાન મળ્યું હતું અને તેથી તેઓ પ્રતિભાશાળી અનામત વર્ગના ઉમેદવારો (એમ.આર.સી.) હતા, તેમ છતાં જી.પી.એસ.સી. દ્વારા રમેશ રામનો અમલ કરીને, અને તે રીતે તેમને તેમની ઊંચી પસંદગીની જગ્યાઓ મળી શકે એવી ધારણા આધારે, તેમની સાથે અનામત વર્ગના ઉમેદવાર (આર.સી.) તરીકે વર્તન કરવામાં આવ્યું. પરંતુ, જ્યારે આવા ઉમેદવારો અંગે સરકારને ભલામણો કરવામાં આવી, અને ત્યારબાદ રાજ્ય દ્વારા તેમને નિમણૂકો આપવામાં આવી, ત્યારે વાસ્તવિક લાભ હકદાર ઉમેદવારો સુધી પહોંચતો નથી, પરંતુ અન્ય ઉમેદવારો દ્વારા અપહત થઈ જાય છે. આ હેતુ માટે, આ ચુકાદાના ઉત્તરાર્ધમાં એક ઉદાહરણ નોંધવામાં આવ્યું છે (પરિચ્છેદ : ૪૩.૭).

૩૦. ઉપરોક્તમાંથી નિષ્કર્ષ એવો નીકળે છે કે, ભારતની સર્વોચ્ચ અદાલતે રમેશ રામના કેસમાં આપેલો નિર્ણય પ્રશ્નાસ્પદ ભરતીમાં પણ લાગુ પડશે, તેમ છતાં તેને જી.પી.એસ.સી. દ્વારા અસંમતિપૂર્વક પૂર્વપરિપક્વ તબક્કે લાગુ કરવામાં આવ્યો છે, કારણ કે તેને રાજ્ય દ્વારા, એમ.આર.સી.ઓને સેવા ફાળવણીના તબક્કે લાગુ કરવાનું હતું. વધુ એક નિષ્કર્ષ એ પણ છે કે તેવા ઉમેદવારો ઉપર પણ તેને લાગુ કરવામાં આવ્યો છે, જેમના કિસ્સામાં તેની આવશ્યકતા નહોતી. આ ગેરકાયદેસરતાનો પરિણામ એવો આવ્યો છે કે તા. ૨૬.૦૪.૨૦૧૧ ની સુધારેલી ગુણક્રમ યાદી (વિવાદિત) માંથી અનામત વર્ગના ઘણા ઉમેદવારોને બહાર રાખવામાં આવ્યા છે, જ્યારે તેઓ આ જ ભરતી સંબંધિત વર્ષ ૨૦૧૦ ની પ્રથમ પસંદગી યાદીમાં અગાઉથી સમાવિષ્ટ હતા.”

૪૨. આક્ષેપિત ચુકાદાના અનુચ્છેદ ૨૯.૭ માં નોંધાયેલા નિષ્કર્ષો જેટલા પ્રમાણમાં સંબંધિત છે, તેટલા પ્રમાણમાં આવા નિષ્કર્ષો માટે કોઈ તથ્યાત્મક આધાર નથી. કોઈ પણ આરક્ષિત વર્ગની બેઠકો અન્ય કોઈ ઉમેદવાર દ્વારા વાળી

લેવાઈ ગઈ હોય તે દર્શાવતું જરાય પણ કોઈ સામગ્રી નથી. કેસનો રેકૉર્ડ દર્શાવે છે કે મેરીટ ધરાવતા આરક્ષિત વર્ગના ઉમેદવારોમાંથી માત્ર એક ઉમેદવારે જ જોડાણ કર્યું નહોતું. આરક્ષિત વર્ગમાં પોતાની ઊંચી પસંદગીની બેઠકો ફાળવાયેલા એવા મેરીટ ધરાવતા આરક્ષિત વર્ગના ઉમેદવારોએ એવી કોઈ ફરિયાદ રજૂ કરી નથી કે તેઓ સામાન્ય વર્ગમાં પોતાની નીચી પસંદગીની બેઠક પસંદ કરતાં; અને કોઈપણ સ્થિતિમાં, ગુજરાત નિયમોના નિયમ ૯ ના ઉપનિયમ (૧) ની જોગવાઈના પરંતુકને ધ્યાનમાં લેતાં, પસંદગીના ક્રમમાં ફેરફાર કરવાની પરવાનગી ન હોવાથી, આરક્ષિત વર્ગમાં પોતાની ઊંચી પસંદગીની બેઠક મેળવનાર મેરીટ ધરાવતો આરક્ષિત વર્ગનો ઉમેદવાર પોતાની ઊંચી પસંદગીનું પદ નકારીને સામાન્ય વર્ગમાં પોતાની નીચી પસંદગીનું પદ માગી શકતો નથી.

૪૩. મુદ્દો નં. ૧ ના બીજા ભાગ અંગે, અર્થાત્ મમતા બિષ્ટ (ઉપરોક્ત) મામલામાં સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણયના લાગુ પડવાના પ્રશ્ન સંબંધે, વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશે એવું ઠરાવ્યું કે રાજેશ દરિયા (ઉપરોક્ત)ના મામલામાં સર્વોચ્ચ અદાલતનો જે નિર્ણય મમતા બિષ્ટના મામલામાં અનુસરવામાં આવ્યો હતો, તે પ્રસ્તુત ભરતી પ્રક્રિયા પર પણ લાગુ પડશે, તેમ છતાં હકીકતોના આધારે સામાવાળા સત્તાધિકારીઓની કાર્યવાહી કાયદાને સમર્થન આપવાની તુલનાએ તેનું લાભ ઉઠાવવાના હેતુથી વધુ થયેલી હોવાનું જણાય છે. અનુરૂપે, વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશે આ પ્રમાણે ઠરાવ્યું છે:

"૩૩. ઉપરોક્ત કારણોસર, એવું ઠરાવવામાં આવે છે કે, મુદ્દા નં. ૧ ના જવાબ મુજબ, રમેશ રામ અને રાજેશ દરિયા (જેનું અનુસરણ મમતા બિષ્ટમાં કરવામાં આવ્યું છે) ના કેસમાં ભારતની સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણયો સંબંધિત ભરતીમાં લાગુ પડશે, છતાં પણ, કાયદાના જણાવાયેલા સિદ્ધાંતોનું અનુસરણ કરતી વખતે રાજ્ય અને જી.પી.એસ.સી.ની કાર્યવાહી માત્ર ભૂલભરેલી જ નથી પરંતુ કપટપૂર્ણ પણ રહી છે. વિવાદિત કાર્યવાહી કાયદાને જાળવી રાખવા માટે તેમના દ્વારા કરવામાં આવી હતી એવો રાજ્ય અને જી.પી.એસ.સી.નો અભિપ્રાય નામંજૂર કરવામાં આવે છે અને એવો જાહેર કરવામાં આવે છે કે, તે કાયદાને જાળવી રાખવા કરતાં વધુ તેમના સુવિધા અને લાભ માટે કરવામાં આવી હતી. આ રીતે, પ્રશ્નાધીન ભરતી માટે રમેશ રામ અને રાજેશ દરિયા (જેનું અનુસરણ મમતા બિષ્ટમાં કરવામાં આવ્યું હતું) અંગેના સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણયો લાગુ પડશે એવું માન્ય રાખતાં, વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશે એવું ઠરાવ્યું છે કે, ઉક્ત કાનૂની સિદ્ધાંતોનું અનુસરણ કરતી વખતે, રાજ્ય સરકાર અને આયોગની કાર્યવાહી ભૂલપૂર્ણ તથા કપટપૂર્ણ છે.

૪૪. પરિચ્છેદ ૩૫.૧ માં, વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશે અન્ય બાબતો ઉપરાંત એવું ઠરાવ્યું છે કે, કારણ કે ગેરકાયદેસરતા તા. ૨૬.૪.૨૦૧૧ ની વિવાદિત ગુણક્રમ ચાદીની તૈયારીથી જ શરૂ થઈ છે, તેથી સુધારો પણ તે જ તબક્કાથી શરૂ થવો જોઈએ. તેથી, આયોગ દ્વારા તૈયાર કરી પ્રકાશિત કરવામાં આવેલી તા. ૨૬.૪.૨૦૧૧ ની વિવાદિત પસંદગી ચાદીને રદ કરીને અરજીઓ મંજૂર કરવી આવશ્યક બને છે. જોકે, વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશનો એવો અભિપ્રાય હતો કે આમ કરવાના પરિણામો અત્યંત વ્યાપક રહેશે અને તેથી, તેમણે અન્ય વિકલ્પોની શોધ કરવાનો પ્રયત્ન કર્યો. વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશે વિચાર્યું કે એક એવો માર્ગ, જે પરિસ્થિતિને નોંધપાત્ર હદ સુધી બચાવી શકે, એ છે કે સામાવાળાઓની વિવાદિત કાર્યવાહીથી પ્રભાવિત થયેલ વ્યક્તિઓની કુલ

સંખ્યા ચાલીસ છે. નોંધ પર આવ્યું છે કે ઓછામાં ઓછા એકતાલીસ ઉમેદવારો જોડાયા નથી. ખાલી જગ્યાઓની વિગતોનો ઉલ્લેખ કર્યા બાદ, વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશે નિરીક્ષણ કર્યું કે જાહેર કરાયેલી પરંતુ ન ભરાયેલી ખાલી જગ્યાઓ સામે પ્રભાવિત ઉમેદવારોને રાહત આપી શકાય અને રાજ્યની ત્યારબાદની તમામ મસાલો રદ કરવા કરતાં, સંબંધિત જાહેરાતમાંથી જાહેર કરાયેલી અને ન ભરાયેલી ખાલી જગ્યાઓ પર આગામી વધુ ગુણવત્તાસભર ઉમેદવારોને નિમણૂકની ઓફર આપવા માટે રાજ્ય અને આયોગને દિશાનિર્દેશ આપવાની આવશ્યકતા છે. વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશે વધુમાં નિરીક્ષણ કર્યું કે આ કાર્યવાહી હાથ ધરતી વખતે, ડી.જી. દલાલ (ઉપરોક્ત) ના મામલામાં આ અદાલતનો નિર્ણય પણ ધ્યાનમાં રાખવામાં આવશે.

જપ. તેથી, જ્યાં સુધી રમેશ રામ (ઉપરોક્ત) મામલામાં સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણયના અમલનો પ્રશ્ન છે, ત્યાં સુધી વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશે એવું ઠરાવ્યું છે કે, ભલે તે નિર્ણય સંબંધિત ભરતી પર લાગુ પડતો હોય, તેમ છતાં તેનો અમલ સરકારે પદોની ફાળવણી કરતી વેળાએ થવો જોઈએ, અને જાહેરાત કરાયેલ ખાલી જગ્યાઓની મર્યાદા સુધી ઉમેદવારોનાં નામોની ભલામણ કરતી યાદી આયોગ દ્વારા તૈયાર કરતી વખતે નહીં. આવા દૃષ્ટિકોણની યોગ્યતાની તપાસ સંબંધિત ભરતીને લાગુ પડતા નિયમોના સંદર્ભમાં થવી આવશ્યક છે, એટલે કે ગુજરાત નાગરિક સેવાઓ (વર્ગ ૧ અને વર્ગ ૨) સ્પર્ધાત્મક પરીક્ષા નિયમો, ૨૦૦૦. આ હેતુ માટે, સંબંધિત નિયમોનો ઉલ્લેખ કરી શકાય:—

૪૬. ગુજરાતના નિયમોના નિયમ ૯ માં પ્રાધાન્યક્રમની જોગવાઈ કરવામાં આવી

છે અને તેમાં જણાવવામાં આવ્યું છે કે:

“(૧) ઉમેદવાર ઇન્ટરવ્યુ પરીક્ષાના સમયે, કમિશન દ્વારા નિર્ધારિત કરવામાં આવે તેવી રીતમાં, જે પદો માટે તે નિમણૂક માટે વિચારવામાં આવવા ઇચ્છે છે તે પદો અંગેની પસંદગીઓનો ક્રમ પોતાના હસ્તલેખમાં દર્શાવશે:

પરંતુ, ઉમેદવાર દ્વારા એકવાર આપવામાં આવેલી પસંદગી અંતિમ માનવામાં આવશે અને પસંદગીમાં સુધારો, ઉમેરો, ફેરફાર અથવા બદલાવ કરવા અંગેની કોઈ પણ વિનંતી કમિશન અથવા સરકાર દ્વારા સ્વીકારવામાં આવશે નહીં.

(૨)(એ) ઉમેદવાર દ્વારા દર્શાવવામાં આવેલ પદો માટેની પસંદગીનો ક્રમ તે પદો પર નિમણૂક મેળવવાનો કોઈ અધિકાર પ્રદાન કરતો નથી. મેરીટના ક્રમમાં આવેલા સ્થાન અને ઉપલબ્ધ પદોની સંખ્યાને ધ્યાનમાં રાખીને, ઉમેદવાર દ્વારા આપવામાં આવેલી પસંદગી તેની નિમણૂકના સમયે સરકાર દ્વારા વિચારવામાં આવશે.

(બી) જ્યાં કોઈ ઉમેદવારે કોઈપણ પદ માટે પસંદગી દર્શાવી નથી, અથવા ઉમેદવારે માત્ર થોડાં પદો માટે જ પસંદગી દર્શાવી છે, અને જેને માટે તેણે પસંદગી દર્શાવી છે તે પદોની સંખ્યા તેની પસંદગી મુજબ ઉમેદવારને સમાવવા માટે ઉપલબ્ધ નથી, ત્યારે આવા ઉમેદવારને બાકીના તમામ અનુસૂચિત પદો માટે પસંદગી દર્શાવનાર અન્ય ઉમેદવારોની નિમણૂકની પ્રક્રિયા પૂર્ણ થયા પછી, બાકી રહેલા કોઈપણ પદ પર નિમણૂક માટે વિચારવામાં આવશે.

(૩) કોઈ વિશિષ્ટ પદ પર ઉમેદવારની નિમણૂક તે પદને લગતા અમલમાં રહેલા ભરતી નિયમોની જોગવાઈઓને આધીન રહેશે.

(૪) જ્યાં કોઈ ઉમેદવારને તેને ઓફર કરાયેલા પદ પર જોડાવામાં નિષ્ફળતા થાય, ત્યાં નિયુક્તિ માટે આયોગ દ્વારા ભલામણ કરાયેલા ઉમેદવારોની યાદીમાંથી તેનું નામ કાઢી નાખવામાં આવશે.

(૫) જ્યાં ઉમેદવારને કોઈ નિશ્ચિત પદ પર નિમણૂક કરવામાં આવી હોય, ત્યાં અન્ય પદ પર નિમણૂકમાં ફેરફાર કરવા બાબતે સરકાર દ્વારા કોઈ વિનંતી વિચારણા માટે સ્વીકારવામાં આવશે નહીં.”

૪૭. તેથી, ગુજરાત નિયમોના નિયમ ૯ ના ઉપનિયમ (૧) ની જોગવાઈઓ તથા તેની સાથે સંકળાયેલી પરંતુકની દૃષ્ટિએ, ઉમેદવારે મુલાકાતના સમયે પોતાની પસંદગીનો ક્રમ દર્શાવવાનો રહે છે અને ત્યારબાદ તેમાં ફેરફાર કરવાની તેને મંજૂરી નથી. તેથી, સ્પષ્ટ છે કે બેઠકોની ફાળવણી ઉમેદવારે દર્શાવેલા પસંદગીક્રમ અનુસાર, પદોની ઉપલબ્ધતાને આધીન રહીને, કરવામાં આવશે.

૪૮. નિયમ ૧૭નું શીર્ષક “યોગ્યતાક્રમની યાદી” છે અને તે આ મુજબ વાંચાય છે:

૧૭. ઉમેદવારોના નામો મુખ્ય પરીક્ષા (લેખિત) અને મુલાકાત પરીક્ષામાં દરેક ઉમેદવારને અંતિમ રીતે અપાયેલા કુલ ગુણોના આધારે, યોગ્યતાક્રમ મુજબ, આયોગ દ્વારા ગોઠવવામાં આવશે અને તે ક્રમે, ભરવાની ખાલી જગ્યાઓની સંખ્યાની મર્યાદા સુધી, આયોગ લાયક ઉમેદવારોની નિમણૂક માટે ભલામણ કરશે: વધુમાં આ જોગવાઈ કરવામાં આવે છે કે જ્યાં અનુસૂચિત જાતિ, અનુસૂચિત જનજાતિ અને સામાજિક તથા શૈક્ષણિક રીતે પછાત વર્ગના ઉમેદવારો માટે અનામત રાખવામાં આવેલી ખાલી જગ્યાઓ, (જેમાં ભટકી જનજાતિઓ અને વિમુક્ત જનજાતિઓનો સમાવેશ થાય છે) સામાન્ય વર્ગ માટે નક્કી કરવામાં આવેલા લાયકાતના કુલ ગુણોના આધારે ભરી શકાય નહીં, ત્યાં અનામત પદોમાં રહેલી ખામી પૂરી કરવા માટે આયોગ કુલ ગુણોના ધોરણમાં શિથિલતા આપી શકશે.”

૪૯. આમ, ઉપરોક્ત નિયમ હાલના હેતુ માટે જેટલા અંશે સંબંધિત છે, તે મુજબ આયોગ ગુણક્રમ અનુસાર યાદી તૈયાર કરશે અને ભરવાની રહેલી ખાલી જગ્યાઓની સંખ્યાના પરિમાણ સુધી નિયુક્તિ માટે લાયક ઉમેદવારોની ભલામણ કરશે. તે મુજબ, હાલના મામલામાં, આયોગે ગુણક્રમ અનુસાર ૩૧૭ ઉમેદવારોના નામોની ભલામણ કરવી આવશ્યક હતી.

૫૦. ૩૧૭ ઉમેદવારોનાં નામોની ભલામણ કરતી વખતે, એવું નહોતું કે આયોગે માત્ર પ્રાપ્ત થયેલા ગુણોના આધારે જ ઉમેદવારોની ભલામણ કરવાની હતી. તેમ કરતાં, આયોગે અનુસૂચિત જાતિ, અનુસૂચિત જનજાતિ, સામાજિક અને શૈક્ષણિક રીતે પછાત વર્ગ વગેરે જેવી વિવિધ વર્ગો માટેની બેઠકોના અનામતનો તેમજ સ્ત્રીઓ માટેના અનામતનો પણ વિચારમાં લેવાનો હતો. આ હેતુ માટે, સામાન્ય વર્ગની બેઠકો માટે કેટલા અનામત વર્ગના ઉમેદવારો પાત્ર ઠરશે તે આયોગે નિર્ધારિત કરવું આવશ્યક હતું, જેથી અનામત વર્ગમાં કેટલા ઉમેદવારોની ભલામણ કરવી જોઈએ તેનો હિસાબ કાઢી શકાય. તે જ રીતે, સ્ત્રીઓના કેસમાં આડી અનામતની ગણતરી કરતી વખતે પણ આવી કવાયત કરવી આવશ્યક હતી.

૫૧. ગુજરાત નિયમોની નિયમ ૧૯ “પરીક્ષાનું પરિણામ” અંગે જોગવાઈ કરે છે અને આ મુજબ વાંચાય છે:

“(૧) આયોગ વર્ગ-૧ અને વર્ગ-૨ની જગ્યાઓની એક જ યાદીમાં પરીક્ષાનું પરિણામ સત્તાવાર રાજપત્રમાં પ્રકાશિત કરશે.

(૨)(એ) વર્ગ-૧ અને વર્ગ-૨ની જગ્યાઓ પર નિમણૂક માટે જેમના નામોની સરકારને ભલામણ કરવાની હોય એવા ઉમેદવારોનું પરિણામ, ઉમેદવારોના બેઠક નં. અને દરેક ઉમેદવારે પ્રાપ્ત કરેલા કુલ ગુણ સાથે, ઉમેદવારોની ગુણક્રમની અનુક્રમે ગોઠવવામાં આવશે.

(બી) આયોગ તેના સૂચનાફલક પર નિષ્ફળ ઉમેદવારોનું પરિણામ પણ પ્રદર્શિત કરશે, જેમાં દરેક ઉમેદવારનું નામ, બેઠક નંબર અને મેળવેલા કુલ ગુણોનો સમાવેશ કરાયેલ હશે.

(૩) આયોગ સત્તાવાર રાજપત્રમાં આ રીતે પ્રકાશિત કરવામાં આવેલ પરિણામની એક નકલ સરકારને મોકલશે.”

પર. ઉપરોક્ત નિયમનું સાદું વાચન કરતાં સ્પષ્ટ થાય છે કે તે ઉમેદવારોની ગુણક્રમની અનુક્રમે એક જ યાદીમાં પરિણામ પ્રકાશિત કરવાની કલ્પના કરે છે. ગુજરાત નિયમોના નિયમ ૧૯ ના ઉપનિયમ (૨) ની કલમ (બી) અનુસાર આયોગે અસફળ ઉમેદવારોનું પરિણામ પ્રદર્શિત કરવું આવશ્યક છે. આ નિયમ કોઈપણ પ્રતિક્ષા યાદી તૈયાર કરવાની કલ્પના કરતો નથી.

પ૩. નિયમ ૨૨ પરિણામ સરકારને મોકલવાની જોગવાઈ કરે છે અને તે આ પ્રમાણે છે:

“૨૨. આયોગ, પરિણામની જાહેરાત થયા બાદ, નિમણૂક માટે ભલામણ કરવામાં આવેલા ઉમેદવારોની યાદી સરકારને મોકલશે, સાથે સાથે જરૂરી વિગતો પણ મોકલશે, જેમ કે ઉમેદવાર અનુસૂચિત જાતિઓ, અનુસૂચિત જનજાતિઓ અથવા સામાજિક અને શૈક્ષણિક રીતે પછાત વર્ગો, જેમાં ભટકી જનજાતિઓ અને વિમુક્ત જનજાતિઓનો સમાવેશ થાય છે કે નહીં, તેમજ તેની

જન્મતારીખ, લાયકાતો, પદ માટેની પસંદગીનો ક્રમ અને રાજ્ય સરકાર સૂચના આપે તેવી અન્ય વિગતો.”

૫૪. ગુજરાત નિયમોના નિયમો ૧૭, ૧૯(૨)(એ) અને ૨૨નું સંયુક્ત વાચન કરતાં સ્પષ્ટ થાય છે કે જાહેર કરવામાં આવેલી ખાલી જગ્યાઓની મર્યાદા સુધી ઉમેદવારોના નામોની ભલામણ કરવી આવશ્યક છે અને જેમના નામોની નિમણૂક માટે ભલામણ થવાની છે એવા ઉમેદવારોનું પરિણામ ગુણક્રમ અનુસાર ગોઠવેલું હોવું આવશ્યક છે. આ રીતે તૈયાર કરવામાં આવેલી યાદીમાં ઉમેદવાર કોઈ અનામત વર્ગનો છે કે નહીં, તેની જન્મતારીખ, લાયકાતો અને પદ માટેની પસંદગીનો ક્રમ વિશેની જરૂરી વિગતો સમાવિષ્ટ હોવી જોઈએ. આથી, પદ માટેની પસંદગીનો ક્રમ યાદીમાં જ દર્શાવવો આવશ્યક છે.

૫૫. નોંધનીય છે કે ગુજરાત નિયમોમાં સિવિલ સર્વિસિસ પરીક્ષા નિયમોના નિયમ ૧૬ સમકક્ષ કોઈ નિયમ નથી, જેનું અર્થઘટન રમેશ રામ (ઉપરોક્ત)ના કેસમાં વિચારણા માટે આવેલું હતું; તેમ છતાં, સ્વીકારાયેલ સ્થિતિ એ છે કે રમેશ રામનો નિર્ણય આ ભરતી પર પણ લાગુ કરવો જરૂરી છે, કારણ કે વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશે મુદ્દા નં. ૧ સરકારના પક્ષમાં ઠરાવ્યો છે અને રિટ અરજીઓમાં અરજદારોએ આવા નિષ્કર્ષને પડકાર્યો નથી. ત્યારબાદ વિચારણા માટે જે પ્રશ્ન ઊભો થાય છે તે એ છે કે આ નિર્ણય કઈ રીતથી અને કયા તબક્કે લાગુ કરવો અને શું સામાવાળાઓએ અપનાવેલો પગલું સુધારેલી યાદીને અમાન્ય ઠરાવશે કે નહીં.

૫૬. રમેશ રામ (ઉપરોક્ત) પ્રકરણમાં સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણયના અવલોકનથી જણાય છે કે સિવિલ સર્વિસિસ પરીક્ષા નિયમોનો નિયમ ૧૬ ના ઉપનિયમો (૨) અને (૫) ની બંધારણીય માન્યતા જ તેમાં પડકારનો વિષય હતી. તેથી, અદાલત તે નિયમોની માન્યતા અંગે જ વિચારણા કરતી હતી. ઉક્ત નિર્ણયના સંબંધિત અવતરણોનો ઉલ્લેખ કરી શકાય, જે નીચે મુજબ છે:—

“૧૯. વિરોધ કરતા સામાવાળાઓનો મામલો એવો છે કે નવીન રીતે અમલમાં મુકાયેલ પ્રણાલી, જે અગાઉ અનુસરાતી એકલ યાદી પ્રણાલીથી (સી.એસ.ઈ. નિયમોમાં થયેલા સુધારા પહેલાં) ભિન્ન છે, અનામત વર્ગના ઉમેદવારોને વધુ પ્રાથમિકતા ધરાવતી સેવાઓમાં નિયુક્ત થવાના અધિકારોને નબળા પાડશે (ઉદાહરણ તરીકે, આઈ.એ.એસ., આઈ.પી.એસ. અથવા આઈ.આર.એસ.). તેમણે વધુમાં દલીલ કરી કે આ પ્રણાલીના પરિણામે, પસંદ થનારા અનામત વર્ગના ઉમેદવારોની કુલ સંખ્યા ઘટશે અને સાથે સાથે સામાન્ય વર્ગના ઉમેદવારોની સંખ્યા વધશે. આ પ્રણાલી બીજી યાદી દ્વારા આવનારા ઉમેદવારોને, તેમની સંબંધિત સેવાઓમાં સમગ્ર કારકિર્દી દરમિયાન જેષ્ઠતા અને બઢતીના મુદ્દે પણ પ્રતિકૂળ સ્થિતિમાં મૂકે છે. પડકારાયેલ આદેશ દ્વારા, વડી અદાલતે આ ગેરવાજબીઓનું સમર્થન કર્યું હતું, ખાસ કરીને ઓ.બી.સી. ઉમેદવારો દ્વારા ઉઠાવવામાં આવેલી ગેરવાજબીઓનું.

૨૦. વિવિધ અપીલકર્તાઓ તરફથી હાજર થયેલા વિદ્વાન વકીલ દ્વારા કરવામાં આવેલી રજૂઆતોના પ્રકાશમાં, વિચારણા માટે નીચેના પ્રશ્નો ઉદ્ભવે છે:

૧. શું આરક્ષિત વર્ગના તે ઉમેદવારો, જેઓ ગુણક્રમના આધારે પસંદ કરાયેલા હતા (અર્થાત્ એમ.આર.સી.ઓ) અને જેમને સામાન્ય વર્ગના ઉમેદવારોની યાદીમાં સ્થાન આપવામાં આવ્યું હતું, તેમને “સેવા ફાળવણી” ના સમયે આરક્ષિત વર્ગના ઉમેદવારો તરીકે ગણવામાં આવી શકે?

૨. શું સી.એસ.ઈ. નિયમોના નિયમ ૧૬(૨), (૩), (૪) અને (૫), નિયમ ૧૬(૧) સાથે અસંગત છે અને ભારતના

સંવિધાનના અનુચ્છેદ ૧૪, ૧૬(૪) અને ૩૩૫ નો ભંગ કરે છે?

૩. શું કેન્દ્રીય વહીવટી અધિકરણનો આદેશ એટલી હદ સુધી માન્ય હતો કે તેમાં અનુરાગ પટેલ વિ. યુ.પી. જાહેર સેવા આયોગ, (૨૦૦૫) ૮ એસ.સી.સી. ૭૪૨ પર આધાર રાખવામાં આવ્યો હતો (જેમાં અનુસરેને રીતેશ આર. સાહ વિ. ડૉ. વાય.એલ. યામુલ, (૧૯૯૬) ૩ એસ.સી.સી. ૨૫૩ ના ચુકાદાનો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો હતો, જેમાં સ્નાતકોત્તર વૈદકીય અભ્યાસક્રમોમાં પ્રવેશના હેતુસર આરક્ષણ અંગે વિચાર કરવામાં આવ્યો હતો); અને શું શૈક્ષણિક સંસ્થાઓમાં પ્રવેશ માટેના આરક્ષણ અંગે અનુસરવામાં આવતા સિદ્ધાંતોનો ઉપયોગ નાગરિક સેવાઓમાં આરક્ષણ સંબંધિત નીતિની સંવિધાનસંગતતા તપાસવા માટે કરી શકાય?"

“૩૫. સામાવાળા તરફના વિદ્વાન વકીલે, એમ કહેવામાં આવેલા સિદ્ધાંતને સમર્થન આપવા માટે કે એમ.આર.સી. ઉમેદવારોને ઉચ્ચતર પસંદગીની સેવા અપાય તોય તેઓએ નીચલા ક્રમના અનામત વર્ગના ઉમેદવારોને બહાર ન ઠેલવા જોઈએ, સી.એસ.ઈ.ના પરિણામો બે તબક્કામાં જાહેર કરવાની ચુકિત પર પ્રશ્ન ઉઠાવ્યો. જોકે, નિયમ ૧૬(૨)નું અર્થઘટન એકલવાયા રીતે કરવું જોઈએ નહીં, કારણ કે તે એમ.આર.સી. ઉમેદવારોના હિતોના સંરક્ષણ માટે રચવામાં આવ્યો છે. અરજીના સમયે પોતાના અંગે એસ.સી./એસ.ટી./ઓ.બી.સી. તરીકેની સ્થિતિ દર્શાવનાર એમ.આર.સી. ઉમેદવારો, અનામત ઉમેદવાર તરીકે પરીક્ષા પ્રક્રિયામાં પોતાની ભાગીદારીનો પ્રારંભ કરે છે. સામાન્ય લાયકાતના ધોરણ મુજબ પાત્ર ઠર્યા પછી, તેઓને અનામત વર્ગમાંથી બહાર નીકળી સામાન્ય જગ્યાએ સ્થાન મેળવવાનો વધારાનો વિકલ્પ રહે છે. પરંતુ જ્યાં તેઓ અનામત યાદીમાં વધુ સારી જગ્યા મેળવવામાં સમર્થ હોય, ત્યાં સામાન્ય યાદીમાં તેમનું સ્થાન તેઓને તેમાંથી વંચિત ન કરવું જોઈએ. તે સંદર્ભમાં, નિયમ ૧૬(૨)માં ઉલ્લેખિત સમાયોજન, હકીકતમાં, એમ.આર.સી.ની સ્થિતિમાં સામાન્યમાંથી અનામત તરફ કોઈ ફેરફાર દર્શાવતું નથી. વિપરીત રીતે, તે એમ.આર.સી. ઉમેદવારની અનામત સ્થિતિની પુષ્ટિ છે. એમ.આર.સી. ઉમેદવારોની આ અનામત સ્થિતિનું સંરક્ષણ કરવા માટે જ નિયમ ૧૬(૨) અસ્તિત્વમાં છે.

૩૬. જ્યારે એમ.આર.સી. ઉમેદવારોને અનામત વર્ગ સામે સમાયોજિત કરવામાં આવે છે, ત્યારે તે હકીકતનું પણ અમારે ધ્યાનમાં લેવું જોઈએ કે તેથી સામાન્ય ગુણક્રમ યાદીમાં અનુરૂપ

ખાલી જગ્યાઓ સર્જાય છે (કારણ કે એમ.આર.સી. ઉમેદવારો બંને યાદીમાં હોય છે). આ ખાલી જગ્યાઓ નિશ્ચિતરૂપે સામાન્ય ઉમેદવારો દ્વારા ભરવામાં આવે છે. તે જ રીતે, જ્યારે એમ.આર.સી. ઉમેદવારોને અનુસંધાને સામાન્ય વર્ગ સામે સમાયોજિત કરવામાં આવે છે [અર્થાત્ નિયમ ૧૬(૨) નો લાભ લીધા વિના], ત્યારે તેના પરિણામે અનામત વર્ગમાં ખાલી જગ્યાઓ ઊભી થાય છે, જે બાદમાં પ્રતીક્ષા-યાદીમાં રહેલા અનામત ઉમેદવારો દ્વારા ભરવી જ પડે. વધુમાં, નિયમ ૧૬ ના અમલથી પ્રથમ યાદીમાં ભલામણ કરાયેલા કોઈપણ ઉમેદવારને બહાર ઠેલવાનો પરિણામ થતો નથી. પ્રતીક્ષા-યાદીના ઘણા ઉમેદવારોને બીજા તબક્કામાં સ્થાન આપવામાં આવે છે, અને પ્રમાણમાં નીચા ક્રમના પ્રતીક્ષા-યાદી ધરાવતા ઉમેદવારો બાકાત રહે છે. નોંધનીય છે કે બાકાત રાખવામાં આવેલા આ ઉમેદવારોને ભરતી માટે ક્યારેય કોઈ નિર્વિવાદ અધિકાર હતો જ નહીં, કે તેઓની ભરતી કરવામાં આવશે તેવી કોઈ અપેક્ષા પણ હતી નહીં. તેમની શક્યતાઓ એ પર આધારિત છે કે એમ.આર.સી. ઉમેદવારોને કેવી રીતે સમાયોજિત કરવામાં આવે છે.”

૪૨. તેથી, અમારો દૃઢ મત એવો છે કે નિયમ ૧૬(૨)નો લાભ લેતા એમ.આર.સી. ઉમેદવારોને, જેઓ અંતે અનામત વર્ગમાં સમાયોજિત થાય છે, કુલ અનામત ક્વોટાની ગણતરીના હેતુસર અનામત સમૂહના ભાગરૂપે ગણવા જોઈએ. તેથી, સામાન્ય સમૂહમાં એમ.આર.સી. ઉમેદવારો દ્વારા ખાલી કરાયેલ બેઠકો સામાન્ય વર્ગના ઉમેદવારોને ફાળવવામાં આવશે. આ જ એકમાત્ર કાર્યક્ષમ ઉકેલ છે, કારણ કે સામાન્ય વર્ગની આ બેઠકો (એમ.આર.સી. ઉમેદવારો દ્વારા ખાલી કરાયેલ) તુલનાત્મક રીતે નીચલા ક્રમ ધરાવતા અનામત વર્ગના ઉમેદવારોને ફાળવવાથી ઉપલબ્ધ બેઠકોની કુલ સંખ્યાના ૫૦% કરતાં વધુ કુલ અનામત થઈ જશે. તેથી, એમ.આર.સી. ઉમેદવારોના અનામત વર્ગમાં સ્થાનાંતરણ બાબતે અમને કોઈ અવરોધ જણાતો નથી.”

૫૯. અપીલોમાં સામાવાળાઓ તરફથી એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે નિયમો ૧૬(૨), (૩), (૪) અને (૫) અનુચ્છેદ ૧૬(૪)નું ઉલ્લંઘન કરે છે. અમે આ પ્રસ્તાવ સ્વીકારતા નથી, કારણ કે નિયમ ૧૬(૨) તથા તેના અનુગામી ઉપનિયમો માત્ર અનામત વર્ગના ઉમેદવારો વચ્ચેના પરસ્પર ગુણક્રમને માન્યતા આપે છે અને તેને આગળ વધારે છે, તેવી રીતે જેમ વિદ્વાન સોલિસિટર જનરલે અમારી સમક્ષ દર્શાવ્યું છે. તેથી, નિયમ ૧૬ સામાન્ય (બિનઅનામત) વર્ગમાં પસંદ થયેલા અનામત વર્ગના

ઉમેદવારના હિતોનું રક્ષણ કરે છે, તેને એ વિકલ્પ આપીને કે તે ખુદા ગુણક્રમ વર્ગમાં પોતાની સ્થિતિ યથાવત રાખે અથવા, જો તે તેના માટે વધુ લાભદાયી હોય, તો અનામત વર્ગની ખાલી જગ્યા માટે વિચારવામાં આવે.

૬૦. આવી જોગવાઈને સમાવવામાં લેવાની આવશ્યકતા એ છે કે મનસ્વીપણાને અટકાવી શકાય અને ઉચ્ચ લાયકાત ધરાવતા આરક્ષિત વર્ગના ઉમેદવારોના હિતોનું રક્ષણ થઈ શકે. જો આવી નિયમજોગવાઈને કલમો ૧૪, ૧૬ અને ૩૩૫ની દૃષ્ટિએ નિર્રર્થક અને અસંવિધાનિક જાહેર કરવામાં આવે, તો સંવિધાનમાં સમાનતાની જોગવાઈનો સમગ્ર હેતુ નિષ્ફળ થઈ જાય અને સામાન્ય લાયકાતના ધોરણ મુજબ પસંદ થયેલા એમ.આર.સી. ઉમેદવારોને અન્યાય થાય, કારણ કે તેના/તેણીના વર્ગનો એવો ઉમેદવાર, જે ગુણસૂચીમાં તેના/તેણી કરતાં નીચે હોય, તે આરક્ષણના લાભો મેળવી સેવાઓના ફાળવણી સમયે વધુ શ્રેષ્ઠ સેવા પ્રાપ્ત કરી શકે. નિયમ ૧૬, મૂળતઃ અને ભાવનાત્મક રીતે, સંવિધાનની પ્રસ્તાવનામાં નિર્દિષ્ટ તે પ્રતિજ્ઞાનું રક્ષણ કરે છે, જે પ્રતિષ્ઠા અને અવસરની સમાનતાનું પરિકલ્પન કરે છે."

૫૭. આ તબક્કે, આયોગના જવાબી સોગંદનામામાં કરવામાં આવેલા નિવેદનોનો ઉલ્લેખ કરી શકાય, જેમાં બીજી યાદી કેવી રીતે તૈયાર કરવામાં આવી છે તે દર્શાવવામાં આવ્યું છે. તેમાં એવું નિવેદન કરવામાં આવ્યું છે કે પ્રથમ યાદી આ અદાલતના કોમલ કટારા (ઉપરોક્ત) મામલામાં આપેલા નિર્ણયનો અમલ કરીને તૈયાર કરવામાં આવી હતી, એટલે કે આ ગેરસમજના આધારે કે સ્ત્રી અનામતનો કોઈ લાભ લીધા વિના પોતાની સ્વયંની લાયકાતના આધારે મેરીટ યાદીમાં સ્થાન મેળવનાર સ્ત્રી ઉમેદવારોને સ્ત્રી અનામત તરફ ગણવાના નહોતાં અને માત્ર તે જ સ્ત્રી ઉમેદવારોને, જેમને સામાન્ય મેરીટના ધોરણમાં શિથિલતા આપીને મેરીટ યાદીમાં સમાવેશ કરવામાં આવ્યા હતા, સ્ત્રી અનામત તરફ ગણવાના હતા. ૩૧૭ ખાલી જગ્યાઓમાંથી, સંબંધિત વર્ગમાં સામાન્ય રીતે

મેરીટ યાદીમાં સ્થાન મેળવનાર સ્ત્રી ઉમેદવારો ઉપરાંત, ૧૦૧ જગ્યાઓ સ્ત્રી ઉમેદવારો માટે અનામત રાખવામાં આવી હતી. તે મુજબ, પોતાની સ્વયંની લાયકાતના આધારે યાદીમાં સ્થાન મેળવનાર ૨૮ સ્ત્રી ઉમેદવારોને ગણતરીમાં લેવામાં આવ્યા નહોતાં અને સ્ત્રી અનામતના કોટામાંથી બહાર રાખવામાં આવ્યા હતા, અને તે પછી, વિવિધ વર્ગોમાંથી ૨૮ સ્ત્રી ઉમેદવારોને દરેક તેવા વર્ગની સ્ત્રી ઉમેદવાર માટેના ન્યૂનતમ મેરીટ ધોરણમાં શિથિલતા આપીને ઉપર લાવવામાં આવ્યા અને મેરીટ યાદીમાં સ્થાન આપવામાં આવ્યું. પરિણામે, સ્ત્રી અનામત માટેની કુલ ૧૦૧ ખાલી જગ્યાઓ સામે ૧૨૮ સ્ત્રી ઉમેદવારો મેરીટ યાદીમાં પ્રવેશ્યા.

૫૭.૧ વધુમાં એવો આક્ષેપ કરવામાં આવ્યો છે કે રાજેશ દરિયા (ઉપરોક્ત) મામલે સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણયનો અમલ કરતી વખતે, પોતાની જાતની પ્રતિભા પર યાદીમાં સ્થાન મેળવનાર ૨૮ મહિલા ઉમેદવારોને પણ ૧૦૧ ની મહિલા અનામત કોટા તરફ ગણવામાં આવ્યા હતા અને પરિણામે, બીજી યાદીમાં ૨૮ મહિલા ઉમેદવારો બહાર ધકેલાઈ ગયા હતા. વધુમાં એવો પણ આક્ષેપ કરવામાં આવ્યો છે કે રમેશ રામ મામલે સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણયને અનુરૂપ, જેટલા ૧૭ એમ.આર.સી. ઉમેદવારો છે તેમને વધુ પસંદગીયોગ્ય હોદ્દાઓની ઓફર કરવામાં આવી છે.

૫૮. ઉપરોક્ત પૃષ્ઠભૂમિમાં, પ્રશ્નાધીન ભરતીનું શાસન કરતા ગુજરાતના ૨૦૦૦ના નિયમોને ધ્યાનમાં લેતાં, તપાસવાનું જે આવશ્યક બને છે તે એ છે કે રમેશ રામ અને રાજેશ દરિયા (ઉપરોક્ત) માં પ્રતિપાદિત સિદ્ધાંતો પ્રશ્નાધીન ભરતી પર કેવી રીતે લાગુ કરી શકાય.

૫૯. આ તબક્કે, રમેશ રામ (ઉપરોક્ત) મામલે સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણયમાં ઉદ્દેખિત સિવિલ સર્વિસિસ પરીક્ષા નિયમોના નિયમ ૧૬ હેઠળ પ્રદાન કરવામાં આવેલી પ્રક્રિયાનો ઉદ્દેખ કરી શકાય. અદાલતે નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું હતું:

“ઉપનિયમ (૧) ના પરંતુકમાં એવું નિર્ધારિત કરવામાં આવ્યું છે કે જે ઉમેદવાર અનુસૂચિત જાતિ, અનુસૂચિત જનજાતિ અને અન્ય પછાત વર્ગની શ્રેણીઓમાં આવે છે અને જે પોતાની જ લાયકાતે ગુણ્યાદીમાં સફળ થયો હોય, તેણે પાત્રતા અથવા પસંદગીના માપદંડોમાં આપવામાં આવેલી કોઈ પણ છૂટછાટ અથવા રાહતનો લાભ લીધો ન હોય તો આવા ઉમેદવારને તેવી શ્રેણીઓ માટે અનામત રાખવામાં આવેલી ખાલી જગ્યાઓ સામે ભલામણ કરવામાં આવશે નહીં. અન્ય ઉપનિયમોમાં એ બાબતની જોગવાઈ કરવામાં આવી છે કે ઉચ્ચ ગુણપ્રાપ્ત અનામત શ્રેણીના ઉમેદવારોનું સમાયોજન કેવી રીતે કરવાનું અને તેઓએ પોતાના અનામત દરજ્જાના લાભનો ઉપયોગ કર્યા પછી (અનુસૂચિત જાતિ, અનુસૂચિત જનજાતિ, અન્ય પછાત વર્ગ અથવા અન્ય કોઈ લાગુ પડતી શ્રેણી તરીકે) પોતાની પસંદગીની સેવા પ્રાપ્ત કરે, ત્યારબાદ સંયુક્ત અનામત યાદીમાં નામ ધરાવતા ઉમેદવારોનું અનુગામી સમાયોજન કરવાનું રહે છે. સંયુક્ત પ્રતીક્ષા યાદીમાં સામાન્ય શ્રેણી અને અનામત શ્રેણી બન્નેના ઉમેદવારોનો સમાવેશ થાય છે. જો અન્ય પછાત વર્ગની શ્રેણીમાં આવતો કોઈ એમ.આર.સી. ઉમેદવાર વધુ સારી સેવા ફાળવણી માટે પોતાના દરજ્જાનો લાભ લે, તો તેના દ્વારા ખાલી થયેલી બેઠક સામાન્ય શ્રેણીના ઉમેદવારને જશે. જો તે વિશેષ દરજ્જાના લાભો લેવાનું ન પસંદ કરે, તો તેની ગણતરી સામાન્ય શ્રેણીમાં કરવામાં આવશે અને અનામત શ્રેણીમાં તેના કારણે ખાલી થયેલી બેઠક આપમેળે એ જ અનામત શ્રેણીના ઉમેદવારને જશે.

જેમ અગાઉથી જ સમજાવવામાં આવ્યું છે, વર્તમાન પ્રક્રિયા મુજબ અનામત શ્રેણીના ઉમેદવારે, ભલે તેણે પરીક્ષામાં એટલું સારું પ્રદર્શન કર્યું હોય કે તે ખુદી શ્રેણીમાં લાયક ઠરે, તેમ છતાં અનામત શ્રેણીની પદ માટેનો તેનો/તેણીનો અધિકાર આપમેળે છોડી દેતો/દેતી નથી.

૬૦. ઉપરોક્ત નિર્ણયના અવલોકનથી સ્પષ્ટ થાય છે કે સી.એસ.ઈ. નિયમોની નિયમ ૧૬ હેઠળ બે ચાદીઓની જોગવાઈ કરવામાં આવી હતી; એક સામાન્ય વર્ગની ચાદી, જેમાં પ્રતિભાશાળી અનામત વર્ગના ઉમેદવારોનો સમાવેશ થાય છે, અને બીજી અનામત વર્ગની ચાદી, જેમાં સામાન્ય વર્ગ તથા અનામત વર્ગના ઉમેદવારોના સમાન સંખ્યાના નામો, સામાન્ય વર્ગની ચાદીમાં સમાવેશ પામેલા પ્રતિભાશાળી અનામત વર્ગના ઉમેદવારોની સંખ્યાની હદ સુધી, સમાવિષ્ટ થાય છે. જો ઓ.બી.સી. વર્ગનો કોઈ પ્રતિભાશાળી અનામત વર્ગનો ઉમેદવાર વધુ સારી સેવા ફાળવણી માટે પોતાની સ્થિતિનો લાભ લે છે, તો તેના દ્વારા ખાલી કરાયેલ બેઠક સામાન્ય વર્ગના ઉમેદવારને મળશે. જો તે વિશેષ સ્થિતિનો લાભ ન લેવાનું પસંદ કરે, તો તેને સામાન્ય વર્ગમાં ગણવામાં આવશે અને અનામત વર્ગમાં તેના દ્વારા ખાલી કરાયેલ બેઠક આપમેળે એ જ અનામત વર્ગના ઉમેદવારને જશે.

૬૧. તેથી, જ્યારે નાગરિક સેવાઓ પરીક્ષા નિયમોમાં પ્રતિભાશાળી અનામત વર્ગના ઉમેદવારોના અનામત વર્ગમાં સ્થળાંતરની પરિસ્થિતિનો સામનો કરવા માટે અનામત ચાદી અંગે ખાસ જોગવાઈ કરવામાં આવી છે, ત્યારે ગુજરાત

નિયમોમાં તેવી કોઈ સમાન જોગવાઈ નથી. આવી જોગવાઈના અભાવે, સર્વોચ્ચ અદાલતના રમેશ રામ (ઉપરોક્ત) ના નિર્ણયમાં નિર્ધારિત અનુપાતના સિદ્ધાંતનો અમલ કઈ રીતથી થઈ શકે, તે પ્રશ્ન છે. જોકે, એક બાબત સ્પષ્ટ છે, એ છે કે, સરકાર દ્વારા પદોની ફાળવણીના તબક્કે પસંદગીક્રમનો વિચાર કરવો જ જોઈએ એવો કોઈ અનુપાતનો સિદ્ધાંત આ નિર્ણય પ્રતિપાદિત કરતો નથી.

૬૨. આ પૃષ્ઠભૂમિમાં, નોંધવું યોગ્ય છે કે ગુજરાત નિયમોની નિયમ દની જોગવાઈઓને ધ્યાનમાં લેતાં, ઉમેદવારે મુલાકાત પરીક્ષાના સમયે પસંદગીનો ક્રમ આપવાનો હોય છે, જેને અંતિમ માનવામાં આવશે અને તેમાં સુધારો, ઉમેરો, ફેરફાર અથવા બદલાવ કરવા બાબતની કોઈ પણ અરજીનો આયોગ અથવા રાજ્ય સરકાર દ્વારા સ્વીકાર કરવામાં આવશે નહીં. તેથી, એકવાર ઉમેદવાર પોતાની પસંદગીનો ક્રમ આપે, પછી તે તેના દ્વારા બંધાયેલ રહે છે અને પદોની ફાળવણીના તબક્કે પણ તેમાં ફેરફાર કરી શકતો નથી. તેથી, ગુણક્રમમાં આગળ આવેલ અનામત વર્ગના ઉમેદવારના કેસમાં, જો તે પોતાની ઊંચી પસંદગી મુજબ સામાન્ય વર્ગનું પદ મેળવવા પાત્ર હોય, તો તેને તેવા પદ સામે વિચારવામાં આવવું જરૂરી છે. અને જો તે અનામત વર્ગમાં પોતાની વધુ ઊંચી પસંદગીનું પદ મેળવવાની સ્થિતિમાં હોય, તો તેને તેવા પદ સામે વિચારવામાં આવવું પડે, અને તેવી સ્થિતિમાં તેની હેસિયત અનામત વર્ગના ઉમેદવાર તરીકે રહેશે. તેથી, તે હદ સુધી અનામત વર્ગમાં એક બેઠક ઘટે છે અને સામાન્ય વર્ગમાં એક બેઠક વધે છે. હવે, જો આ પ્રક્રિયા ફાળવણીના તબક્કે હાથ ધરવામાં આવે, અને ગુણક્રમમાં

આગળ આવેલ અનામત વર્ગના ઉમેદવારને અનામત વર્ગની બેઠક ફાળવવી પડે, તો સામાન્ય વર્ગની એક બેઠક ખાલી રહી જશે અને આયોગ દ્વારા ભલામણ કરવામાં આવેલ નામોની યાદીમાંથી અનામત વર્ગના એક ઉમેદવારને બહાર ધકેલવો પડશે, જેથી અનામત ઉમેદવારોની કોઈ અલગ યાદી ન હોવાને કારણે વિસંગત પરિસ્થિતિ ઊભી થાય. તેથી, ગુજરાત નિયમોની યોજના ધ્યાનમાં લેતાં, જેમાં પદોની ફાળવણીના તબક્કે કોઈ વિકલ્પનો ઉપયોગ કરવાની જોગવાઈ નથી અને જેમાં પસંદગીના ક્રમમાં ફેરફાર કરવાની મંજૂરી આપવામાં આવતી નથી, સામાવાળાઓ દ્વારા અપનાવવામાં આવેલ કાર્યવાહીનો માર્ગ, જેના હેઠળ આયોગે ગુણક્રમમાં આગળ આવેલ અનામત વર્ગના ઉમેદવારો દ્વારા આપવામાં આવેલી પસંદગીઓને ધ્યાનમાં રાખીને યાદી તૈયાર કરી છે, તે રામેશ રામ (ઉપરોક્ત) માં સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણયના અમલીકરણનો સૌથી યોગ્ય ઉપાય હોવાનું પ્રતીત થાય છે.

૬૩. પસંદગી સૂચિનું અવલોકન કરતાં જણાય છે કે તે કમિશને રમેશ રામ અને મમતા બિષ્ટ (ઉપરોક્ત) મામલાઓમાં સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણયોના અમલરૂપે તૈયાર કરી છે. રમેશ રામને લાગુ પાડવાના હેતુસર, કમિશને ઉમેદવારોએ દર્શાવેલ પસંદગીક્રમને ધ્યાનમાં લીધો છે અને જ્યાં પ્રતિભાશાળી અનામત વર્ગનો ઉમેદવાર સામાન્ય વર્ગમાં પોતાની પ્રથમ પસંદગીનું પદ મેળવવા સક્ષમ ન હોય, ત્યાં તેને તેની ઊંચી પસંદગીના અનામત પદ સામે ગણવામાં આવ્યો છે. નોંધપાત્ર રીતે, પ્રતિભાશાળી અનામત વર્ગના કોઈપણ

ઉમેદવારે સામાવાળાઓએ અપનાવેલી કાર્યવાહી ને પડકારેલી નથી અને આવા કોઈ ઉમેદવારે એવી ફરિયાદ પણ ઉઠાવી નથી કે તેને પોતાની ઊંચી પસંદગીના પદ પર અનામત બેઠકમાં સ્થળાંતર કરવા માટે મજબૂર કરવામાં આવ્યો હતો, જ્યારે તે સામાન્ય વર્ગમાં નીચી પસંદગીનું પદ જાળવી રાખવાનું વધુ પસંદ કરત. કેટલીક અનામત વર્ગના ઉમેદવારોએ બિલકુલ સેવા ગ્રહણ કરી નથી એ હકીકત સિવાય, જે સરકાર દ્વારા પદોની ફાળવણીના તબક્કે પણ પસંદગીઓનો વિચાર કરવામાં આવ્યો હોત તો શક્ય જ હતું, કમિશન દ્વારા સૂચિ તૈયાર કરવાની અવસ્થાએ રમેશ રામના નિર્ણયનો અમલ કરવાને કારણે કોઈને પણ કોઈ હાનિ થઈ હોવાનું કહી શકાય તેમ નથી. વધુમાં, ઉપર નોંધ્યા મુજબ, નિયમોમાં પ્રતીક્ષા સૂચિની જોગવાઈ નથી, તેથી સૂચિ તૈયાર કરવાની અવસ્થાએ રમેશ રામને લાગુ પાડી ભલામણ કરાવેલા ઉમેદવારોની સૂચિ તૈયાર કરવાથી ઓછી જગ્યાઓ ખાલી રહે છે, કારણ કે માત્ર એવા જ કિસ્સાઓમાં પદો ખાલી રહેશે જ્યાં ઉમેદવારો સેવા ગ્રહણ કરતા નથી; જ્યારે જો સરકાર દ્વારા પદોની ફાળવણીના તબક્કે રમેશ રામનો વિચાર કરવામાં આવે, તો ભલામણ કરાવેલા ઉમેદવારોની સૂચિ તમામ પ્રતિભાશાળી અનામત વર્ગના ઉમેદવારોને સામાન્ય વર્ગમાં ગણતા તૈયાર કરવી પડશે અને જ્યારે એવો કોઈ ઉમેદવાર અનામત વર્ગમાં પોતાની ઊંચી પસંદગીનું પદ પસંદ કરે, ત્યારે અનામત વર્ગના એક ઉમેદવારને સૂચિમાંથી બહાર કરવો પડશે, કારણ કે આવું પદ ત્યારબાદ સામાન્ય વર્ગના ઉમેદવાર દ્વારા ભરવાનું જરૂરી બનશે, પરંતુ ભલામણ કરાવેલા ઉમેદવારોની સૂચિમાં સામાન્ય વર્ગના ઉમેદવારોની સંખ્યા એવા સામાન્ય વર્ગના

પદો ભરવા માટે પૂરતી નહીં હોય, જેના પરિણામે આવા પદો ખાલી રહી જશે અને વધારામાં ઉમેદવારો સેવા ગ્રહણ ન કરતા હોવાને કારણે પણ પદો ખાલી રહેશે. ઉદાહરણ તરીકે, જો સામાન્ય વર્ગના ૧૦૦ પદો હોય અને ૧૦૦ ભલામણ કરાયેલા ઉમેદવારોની સૂચિમાં ૮૦ સામાન્ય વર્ગના ઉમેદવારો અને ૨૦ પ્રતિભાશાળી અનામત વર્ગના ઉમેદવારો હોય. આ ૨૦ પ્રતિભાશાળી અનામત ઉમેદવારોમાંથી ૧૨ ઉમેદવારો પોતાની ઊંચી પસંદગીના અનામત વર્ગના પદો પસંદ કરે, તો તેના પરિણામે ૧૨ સામાન્ય વર્ગના પદો સામાન્ય વર્ગના ઉમેદવારો દ્વારા ભરવા જરૂરી બનશે. તેથી, કુલ મળીને સામાન્ય વર્ગના ઉમેદવારો દ્વારા ભરવા આવશ્યક પદોની સંખ્યા એટલી હદે વધીને, અર્થાત્ ૮૦ + ૧૨ સામાન્ય વર્ગના પદો જેટલી થશે, પરંતુ સૂચિમાં માત્ર ૮૦ સામાન્ય વર્ગના ઉમેદવારો જ છે, પરિણામે ૧૨ પદો ખાલી રહેશે કારણ કે પ્રતીક્ષા સૂચિ અથવા અનામત સૂચિ માટે કોઈ જોગવાઈ નથી. વધુમાં, ભલામણ કરાયેલા ઉમેદવારોની સૂચિમાંના અંતિમ ૧૨ અનામત વર્ગના ઉમેદવારોને પણ સૂચિમાંથી બહાર ધકેલવા પડશે, કારણ કે ફાળવણી માટે અનામત વર્ગના કોઈ પદો ઉપલબ્ધ રહેશે નહીં. આ સિવાય પણ એવા ઉમેદવારો હોઈ શકે છે, જે પદોની ફાળવણી પછી સેવા ગ્રહણ ન કરે, જેના પરિણામે આવા પદો પણ ખાલી રહેશે. તેથી, પદોની ફાળવણીના તબક્કે રમેશ રામને લાગુ કરવાથી, ભલામણ કરાયેલા ઉમેદવારોની સૂચિ તૈયાર કરવાની અવસ્થાએ આ નિર્ણય લાગુ પાડવા કરતાં વધુ પદો ન ભરાયેલા રહેવાના પરિણામે આવશે. ઉપરોક્ત પરિસ્થિતિમાં, પ્રચલિત નિયમોને ધ્યાનમાં લેતા, ભલામણ કરાયેલા ઉમેદવારોની સૂચિ તૈયાર

કરવાની અવસ્થાએ રમેશ રામ (ઉપરોક્ત)ને લાગુ પાડવામાં રાજ્ય સરકાર અને કમિશને અપનાવેલી કાર્યવાહી માં કોઈ ખામી જણાતી નથી.

૬૪. આ મામલામાં, નિયમોમાં પ્રતીક્ષા યાદી તૈયાર કરવાની જોગવાઈ નથી અને તેથી, આયોગ દ્વારા સૂચિત ખાલી જગ્યાઓની મર્યાદા સુધી ભલામણ કરાયેલા નામોની સંપૂર્ણ યાદીનો ઉપયોગ થઈ જાય ત્યારબાદ, એવી બીજી કોઈ યાદી ઉપલબ્ધ રહેતી નથી કે જેથી વધુ નિમણૂકો કરી શકાય, કારણ કે નિયમોમાં ખાલી જગ્યાઓની સંખ્યા સુધી પદો માટે ભલામણ કરાયેલા ઉમેદવારોની એક યાદી તથા અસફળ ઉમેદવારોની એક યાદીનું જ પરિકલ્પન કરવામાં આવ્યું છે. તદનુસાર, ઉમેદવારો જોડાયા ન હોવાથી જે પદો ખાલી રહ્યા હતા તે ભરવામાં આવી શક્યા નહોતા, કારણ કે યાદીનો સંપૂર્ણ ઉપભોગ થઈ ગયો હતો. આ જ કારણસર અંદાજે ૪૧ બેઠકો ખાલી રહી હતી.

૬૫. મમતા બિષ્ટના મામલામાં સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણયના અમલ અંગે, જે મૂળભૂત રીતે રાજેશ દરિયા (ઉપરોક્ત) ના મામલામાં સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણયનું અનુસરણ કરે છે, તેના અમલ વિષે સામાવાળાઓ તરફથી કોઈપણ વિદ્વાન વકીલ દ્વારા કોઈ ખામી દર્શાવવામાં આવી નથી. કોઈ પક્ષનું એવું કહેવું નથી કે મમતા બિષ્ટના મામલામાં સર્વોચ્ચ અદાલતનો નિર્ણય પદોની ફાળવણીના તબક્કે લાગુ કરવો જરૂરી છે. રાજેશ દરિયા (ઉપરોક્ત) માં, સર્વોચ્ચ અદાલતે ઠરાવ્યું છે કે અનુચ્છેદ ૧૬(૪) હેઠળ અનુસૂચિત જાતિ,

અનુસૂચિત જનજાતિ અને અન્ય પછાત વર્ગોના હિતમાં આપવામાં આવતી સામાજિક અનામતો “ઊભી અનામત” છે. અનુચ્છેદ ૧૬(૧) અને ૧૫(૩) હેઠળ શારીરિક રીતે દિવ્યાંગ, મહિલાઓ વગેરેના હિતમાં આપવામાં આવતી વિશેષ અનામતો “આડી અનામત” છે. જ્યાં અનુચ્છેદ ૧૬(૪) હેઠળ કોઈ પછાત વર્ગના હિતમાં ઊભી અનામત આપવામાં આવે છે, ત્યાં તેવા પછાત વર્ગના ઉમેદવારો અનામત વગરની જગ્યાઓ માટે સ્પર્ધા કરી શકે છે અને જો તેઓ પોતાની પ્રતિભા આધારે અનામત વગરની જગ્યાઓ પર નિમણૂક પામે, તો તેમની સંખ્યા સંબંધિત પછાત વર્ગ માટે અનામત રાખવામાં આવેલા ક્વોટા સામે ગણવામાં આવશે નહીં. તેથી, જો અનુસૂચિત જાતિના એવા ઉમેદવારોની સંખ્યા, જેઓ પોતાની પ્રતિભાના આધારે ખુદી સ્પર્ધાની ખાલી જગ્યાઓમાં પસંદ થાય છે, અનુસૂચિત જાતિના ઉમેદવારો માટે અનામત રાખવામાં આવેલી જગ્યાઓના ટકાવારી જેટલી અથવા તેનાથી વધુ હોય, તો એવું કહી શકાય નહીં કે અનુસૂચિત જાતિ માટેનો અનામત ક્વોટો ભરાઈ ગયો છે. સંપૂર્ણ અનામત ક્વોટો અખંડિત રહેશે અને ખુદી સ્પર્ધા વર્ગ હેઠળ પસંદ થયેલાઓ ઉપરાંત ઉપલબ્ધ રહેશે. પરંતુ ઊભી (સામાજિક) અનામતોને લાગુ પડતો ઉપરોક્ત સિદ્ધાંત આડી (વિશેષ) અનામતોને લાગુ પડશે નહીં. જ્યાં અનુસૂચિત જાતિઓ માટેની સામાજિક અનામતમાં મહિલાઓ માટે વિશેષ અનામતનો પ્રાવધાન કરવામાં આવ્યો હોય, ત્યાં યોગ્ય પ્રક્રિયા એવી છે કે પ્રથમ પ્રતિભાક્રમ મુજબ અનુસૂચિત જાતિઓ માટેનો ક્વોટો ભરવો અને ત્યારબાદ તેમાંના એવા ઉમેદવારોની સંખ્યા શોધવી કે જેઓ “અનુસૂચિત જાતિ મહિલાઓ” એવા વિશેષ અનામત જૂથમાં આવે છે. જો

આવી યાદીમાં મહિલાઓની સંખ્યા વિશેષ અનામત ક્વોટાની સંખ્યાના બરાબર અથવા વધુ હોય, તો વિશેષ અનામત ક્વોટા તરફ વધુ પસંદગી કરવાની જરૂર રહેતી નથી. માત્ર જો તેમાં કોઈ ઘટ રહેતી હોય, તો અનુસૂચિત જાતિઓ સંબંધિત યાદીના તળિયેથી તદનુરૂપ સંખ્યામાં ઉમેદવારોને કાઢી, જરૂરી સંખ્યામાં અનુસૂચિત જાતિ મહિલાઓને સ્થાન આપવું પડે. આ હદ સુધી, આડી (વિશેષ) અનામત ઊભી (સામાજિક) અનામતથી ભિન્ન છે. આમ, ઊભા ક્વોટાની અંદર પ્રતિભાના આધારે પસંદ થયેલી મહિલાઓની ગણતરી મહિલાઓ માટેની આડી અનામત સામે કરવામાં આવશે.

૬૬. વર્તમાન કેસના તથ્યોમાં, પ્રથમ યાદી તૈયાર કરતી વખતે આયોગે કોમલ કટારા (ઉપરોક્ત) મામલામાં આ અદાલતના નિર્ણયનો અમલ કર્યો હતો, જે રાજેશ દરિયા (ઉપરોક્ત) મામલામાં સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણયના વિરુદ્ધ છે, અને સુધારેલી યાદી તૈયાર કરતી વખતે તેમણે રાજેશ દરિયા મામલામાં સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણયનું અનુસરણ કર્યું હતું, જેના પરિણામે પ્રથમ યાદીની તળિયે આવેલી ૨૮ મહિલા ઉમેદવારો, જેમના નામોને તેમાં સ્થાન આ અદાલતના કોમલ કટારા (ઉપરોક્ત) નિર્ણયના અમલના કારણે મળ્યું હતું, તેઓ સુધારેલી યાદીમાંથી બહાર ધકેલાઈ ગયા. સામાવાળાઓમાંથી કોઈનો પણ એવો કેસ નથી કે ભલામણ કરાયેલ ઉમેદવારોની યાદી તૈયાર કરવાની અવસ્થાએ મમતા બિષ્ટ (ઉપરોક્ત) મામલામાં સર્વોચ્ચ અદાલતનો નિર્ણય લાગુ કરી શકાય નહીં. પડકારાયેલ ચુકાદામાં વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશે નોંધેલ ભરતી પ્રક્રિયામાં થયેલ

ગેરકાયદેસરતાઓ અને અનિયમિતતાઓ અંગેના નિષ્કર્ષો પર મજબૂત આધાર મૂકવામાં આવ્યો છે; તેમ છતાં, ભલામણ કરાયેલ ઉમેદવારોની યાદી તૈયાર કરતી વખતે મમતા બિષ્ટના કેસમાં સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણયના અમલ અંગે કોઈ ખામી દર્શાવવામાં આવી નથી.

૬૭. આક્ષેપિત ચુકાદામાં વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશે વિવિધ એવા દાખલાઓનો ઉલ્લેખ કર્યો છે, જેમાં હાલના કેસમાં નિર્ણય લાગુ કરતાં દુર્ભાવના આક્ષેપિત કરીને કમિશને મમતા બિષ્ટના કેસમાં અનુસરાયેલા રાજેશ દરિયા (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણયનું અનુસરણ કર્યું નથી. એ પણ નોંધવામાં આવ્યું છે કે મમતા બિષ્ટ પર દુર્ભાવનાપૂર્વક માત્ર આ કારણસર આધાર મૂકવાનો પ્રયાસ કરવામાં આવ્યો હતો કે તે નિર્ણય ગુણક્રમ યાદી તૈયાર થયા પછી વર્ષ ૨૦૧૦માં આપવામાં આવ્યો હતો, જોકે રાજેશ દરિયાના કેસમાં સર્વોચ્ચ અદાલતનો નિર્ણય તો અગાઉથી જ અમલક્ષેત્રમાં હતો અને પ્રથમ ગુણક્રમ યાદી તૈયાર કરતી વખતે તેનું અનુસરણ કરવામાં આવ્યું નહોતું. વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશે, પ્રશ્નાસ્પદ ભરતી પર સર્વોચ્ચ અદાલતનો મમતા બિષ્ટ (ઉપરોક્ત) નો નિર્ણય લાગુ પડશે એવું ધારણ કરતાં, કમિશન દ્વારા કાયદાના પસંદગીયુક્ત અમલીકરણનો આક્ષેપ કર્યો છે; તેમ છતાં, ઉક્ત નિર્ણયના લાગુ પડવાના યોગ્યતા કે અન્યથા અંગે કોઈ વિશિષ્ટ નિષ્કર્ષો નોંધવામાં આવ્યા નથી. દુર્ભાવનાના આક્ષેપો અને આરોપોની વહેણમાં આ મુદ્દો નજરચૂકી ગયો છે. તેથી, વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશે એવો નિષ્કર્ષ નોંધ્યો છે કે મમતા બિષ્ટમાં

અનુસરાયેલ રાજેશ દરિયાના કેસમાં સર્વોચ્ચ અદાલતનો નિર્ણય પ્રશ્નાસ્પદ ભરતી માટે લાગુ પડશે, અને આ નિષ્કર્ષને સામાવાળાઓએ પડકાર્યો નથી. આ અદાલત સમક્ષ એવું દર્શાવવા માટે કશું જ સૂચવવામાં આવ્યું નથી કે ભલામણ કરાયેલા ઉમેદવારોની યાદી તૈયાર કરતી વખતે કમિશને આવા નિર્ણયનો ખોટી રીતે અમલ કર્યો હતો. પરિસ્થિતિ એવી હોવાથી, ભલામણ કરાયેલા ઉમેદવારોની યાદી તૈયાર કરતી વખતે મમતા બિષ્ટ (ઉપરોક્ત) માં સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણયના અમલમાં કોઈ ખામી ન હોય, તો સુધારેલી યાદી તૈયાર કરતી વખતે ઉક્ત નિર્ણયના અમલના કારણે બહાર ધકેલાઈ ગયેલા ઉમેદવારો કોઈપણ રાહત મેળવવા હકદાર નથી. તેથી, મમતા બિષ્ટ (ઉપરોક્ત) માં સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણયના અમલના આધારે સુધારેલી યાદીને પડકારતાં આ અદાલતનો દરવાજો ખખડાવનાર તે મૂળ અરજદારો કોઈ રાહત મેળવવા હકદાર ન હોય, તો એટલી હદ સુધી ખાલી બેઠકો ભરવા માટે દિશાનિર્દેશો જારી કરવાનો પ્રશ્ન ઊભો થતો નહોતો.

૬૮. પડકારાયેલ ચુકાદા અને આદેશના પરિશીલનથી જણાય છે કે વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશે આ બાબતની તપાસ કરી નથી કે આયોગ દ્વારા ભલામણ કરાયેલા ઉમેદવારોની યાદી તૈયાર કરવાની અવસ્થાએ રમેશ રામ અને રાજેશ દરિયા (ઉપરોક્ત) ના નિર્ણયો લાગુ પાડવાને કારણે અરજદારોને શું હાનિ પહોંચી, તેમજ તેવા પગલાથી કયા અરજદારો પ્રભાવિત થયા. નોંધનીય છે કે શીર્ષકવાળી આ અરજીઓમાં અરજદારો જ આ અદાલત સમક્ષ આવી એમ દલીલ

કરી હતી કે રમેશ રામ અને મમતા બિષ્ટ બાબતે સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણયોનો ખોટો અમલ કરીને સુધારેલી ચાદીમાંથી તેમના નામો ગેરકાયદેસર રીતે દૂર કરવામાં આવ્યા હતા. તેથી, જે બાબતની તપાસ કરવી આવશ્યક હતી તે એ હતી કે તે નિર્ણયોનો યોગ્ય રીતે અમલ થયો હતો કે નહીં અને જો ન થયો હોય તો તેના આવા અયોગ્ય અમલથી કયા અરજદારો પ્રભાવિત થયા હતા; અને ફક્ત આવા અરજદારોને જ વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશ દ્વારા રાહત આપવામાં આવી શકતી હતી.

૬૯. ઉપરોક્ત ચર્ચાના પ્રકાશમાં, આ અદાલત એવું નિષ્કર્ષે આવે છે કે વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશે મુદ્દા નં. ૧ નો ઉત્તર યોગ્ય રીતે આપ્યો છે. તેમ છતાં, જ્યાં સુધી મુદ્દા નં. ૨ નો સંબંધ છે, ઉપરોક્ત રીતે નોંધાયેલા કારણોને ધ્યાનમાં લેતાં, આ અદાલત વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશના આ મત સાથે સહમત થઈ શકતી નથી કે રમેશ રામ (સુપ્રા) નો અમલ પદોની ફાળવણીના તબક્કે કરવો આવશ્યક હતો અને કે મમતા બિષ્ટ (સુપ્રા) નો અમલ દુર્ભાવનાપૂર્વક કરવામાં આવ્યો છે. ઉપરોક્ત ચર્ચાના પ્રકાશમાં, રાજ્ય અને આયોગની કાર્યવાહી ખોટી હતી એવું કહી શકાય તેમ નથી. જ્યાં સુધી રાજ્ય અને આયોગની કાર્યવાહી દુષ્પ્રેરિત હતી તે પ્રશ્નનો સંબંધ છે, આ અદાલતના મત મુજબ, જ્યારે આવી કોઈ આક્ષેપ કોઈપણ અરજીમાં કરવામાં આવ્યો ન હતો, ત્યારે વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશ પોતાની તરફથી, સ્વપ્રેરિત રીતે, તેમની સમક્ષ રજૂ કરાયેલા રેકૉર્ડના આધારે, એવી અરજીમાં જેનો સુનાવણી શીર્ષકવાળી અરજીઓ સાથે કરવામાં

આવી હતી અને જેમાં પદોની ફાળવણીની પ્રક્રિયામાં દુર્ભાવના અને છેડછાડ વગેરેના આક્ષેપો કરવામાં આવ્યા હતા, તપાસ હાથ ધરવા માટે ન્યાયસંગત નહોતાં. વધુમાં, સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશન નં. ૮૨૦૩ ઓફ ૨૦૧૭ માં વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશનો ચુકાદો, જેમાં ગેરકાયદેસરતા, અનિયમિતતા અને દુર્ભાવનાના આક્ષેપો હતા, તે પહેલેથી જ સહ-સમાન પીઠ દ્વારા લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં. ૭૨૭ ઓફ ૨૦૧૭ માં તા. ૨૦/૨૧.૧૨.૨૦૧૭ ના ચુકાદા અને આદેશથી રદ કરવામાં આવ્યો છે. દલીલ માટે માન્ય રાખીએ કે સરકાર અને આયોગે મમતા બિષ્ટ (સુપ્રા) માં સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણયનો પસંદગીપૂર્વક અમલ કર્યો હોય, તો પણ, એકવાર એવો નિષ્કર્ષ નોંધાઈ જાય કે તેમાં નિર્ધારિત સિદ્ધાંતો વર્તમાન ભરતી પ્રક્રિયા પર લાગુ પડશે, ત્યારે માત્ર એટલા કારણે કે અન્ય કેસોમાં એવો નિર્ણય લાગુ કરવામાં આવ્યો નથી, સુધારેલી યાદીને અયોગ્ય ઠરાવી શકાશે નહીં.

૭૦. ત્યારબાદ, એ નોંધવું યોગ્ય છે કે વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશે વિવાદિત સુધારેલી યાદી અમાન્ય હોવાનું નિષ્કર્ષ આપ્યા પછી, કારણ કે ચાલીસ પ્રભાવિત વ્યક્તિઓ છે અને એકતાલીસ ખાલી જગ્યાઓ છે, તેથી તે જગ્યાઓ આગામી વધુ ગુણક્રમ ધરાવતા ઉમેદવારોને ઓફર કરીને ભરવાની અને એવું કરતા આ અદાલતના ડી.જી. દલાલ (ઉપરોક્ત) વિષયક નિર્ણયને લાગુ કરવાની દિશા આપી, અને આ રીતે બાબતને સરળ બનાવવાનો પ્રયત્ન કર્યો છે. નોંધનીય છે કે આ કેસમાં નિમણૂકો વર્ષ ૨૦૧૧માં કરવામાં આવી હતી અને

ત્યારબાદ છ વર્ષ વીતી ગયા છે. આ અદાલતના ડી.જી. દલાલ (ઉપરોક્ત) વિષયક નિર્ણયનો અમલ કરતી વખતે, સામાવાળાઓને એવી ખાતરી કરવા માટે પુનર્ગોઠવણી કરવાની આવશ્યકતા રહે છે કે ઓછા ગુણાક્રમ ધરાવતા ઉમેદવારોને વધુ ગુણાક્રમ ધરાવતા ઉમેદવારોની ઉપર સ્થાન ન મળે, જેના પરિણામે અનેક જટિલતાઓ ઊભી થઈ છે. વધુમાં, મૂળ અરજદારોને રાહત મળવાને બદલે, એવા ઉમેદવારોને ચુકાદાનો લાભ મળી રહ્યો છે જેઓએ ક્યારેય કોઈ પ્રકારની ફરિયાદ ઉઠાવી નહોતી.

૭૧. વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશે એવો નિષ્કર્ષ નોંધ્યો છે કે પ્રશ્નાસ્પદ જાહેરાતમાં સૂચિત કરાયેલ ખાલી જગ્યાઓ, જે ઉમેદવારો દ્વારા ફરજ પર હાજર ન થવાને કારણે ખાલી રહી ગઈ છે, તે રાજ્યએ અનુગામી વધુ ગુણાનુસાર ઉમેદવારોને ઓફર કરીને ભરવી જોઈએ. સામાવાળાઓ તરફથી, એટલે કે મૂળ અરજદારો તેમજ પડકારાયેલા ચુકાદાના લાભાર્થીઓ તરફથી, એવો દાવો કરવામાં આવ્યો છે કે રાજ્યએ ખાલી જગ્યાઓ ન ભરવાનો સચેત નિર્ણય લીધો નથી તેવી પરિસ્થિતિમાં, આવી ખાલી જગ્યાઓ ભરવી આવશ્યક છે. આ સંદર્ભમાં, રિટ અરજીમાં માગવામાં આવેલ રાહતોનું અવલોકન કરતાં જણાય છે કે રિટ અરજદારોએ તા. ૨૬.૪.૨૦૧૧ની પસંદગી યાદીને પડકારેલી હતી અને સામાવાળાઓને તા. ૧૩.૫.૨૦૧૦ની અંતિમ પસંદગી યાદી અમલમાં મૂકવા અને અમલબજવણી કરવા તથા તે મુજબ અરજદારોને નિમણૂક આપવા દિશા આપવાની માંગણી કરી હતી. વર્ષ ૨૦૧૨ની સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલિકેશન નં.

૧૧૧૬૩ના અરજદારને બાદ કરતાં, અન્ય કોઈપણ અરજદાર આ અદાલત સમક્ષ ઉમેદવારોના જોડાયા ન હોવાને કારણે સર્જાયેલી ખાલી જગ્યાઓ ભરવાની માંગ સાથે આવ્યા નહોતા. તેમ છતાં, વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશે પડકારાયેલી સુધારેલી ચાદી રદ થવી જરૂરી છે એવો નિષ્કર્ષ પર પહોંચી, પહેલેથી જ કરાયેલ નિમણૂકોમાં હસ્તક્ષેપ કર્યા વિના, ચાદીને યથાવત્ રાખી છે, પરંતુ ઉમેદવારો ફરજ પર હાજર ન થતાં ખાલી રહેલી જગ્યાઓ ભરવા માટે દિશાઓ આપી છે. તેથી, ઉપરોક્ત ચર્ચાના પ્રકાશમાં જ્યારે આ અદાલતે પડકારાયેલી સુધારેલી ચાદીની માન્યતા યથાવત્ રાખી છે, ત્યારે વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશે દિશા આપ્યા મુજબ ખાલી જગ્યાઓ ભરવાનો પ્રશ્ન ઉદ્ભવતો નથી. વધુમાં, અગાઉ નોંધ્યું તેમ, નિયમોમાં એક જ ચાદી તૈયાર કરવાની કલ્પના છે, જેના દ્વારા આયોગે જાહેરાતિત ખાલી જગ્યાઓની મર્યાદા સુધી ઉમેદવારોના નામોની ભલામણ કરવી આવશ્યક છે. બાકીના ઉમેદવારોના નામો અસફળ ઉમેદવારોની ચાદીમાં સ્થાન પામે છે. તેથી, જો ઉમેદવારો ફરજ પર હાજર ન થવાને કારણે કોઈ ખાલી જગ્યાઓ સર્જાયેલી હોય, તો આવી ખાલી જગ્યાઓ ભરવા માટે સામાવાળાઓ આધાર લઈ શકે તેવી બીજી કોઈ ચાદી ઉપલબ્ધ નથી.

૭૨. આ અદાલતના મતે, ૨૦૦૯ ના સુધારક નિયમો દ્વારા પ્રતિસ્થાપિત કરવામાં આવેલ નિયમ ૧૭ માત્ર એટલું જ સ્પષ્ટ કરે છે, જે હાલના નિયમ ૧૭ માં નિહિતરૂપે સમાયેલ હતું, એટલે કે કોઈ પ્રતીક્ષા ચાદી રહેશે નહીં. તેથી, ગુજરાત નિયમોના સુધારેલ નિયમ ૧૭ ને ભાવિપ્રભાવથી અમલમાં મૂકવો કે

પૂર્વપ્રભાવથી, તે પ્રશ્નની ચર્ચામાં જવાની જરૂર રહેતી નથી. ઉપરાંત, અપીલકર્તાઓ તરફથી હાજર વિદ્વાન વકીલે યોગ્ય રીતે દર્શાવ્યા મુજબ, નિયમોના ભાવિપ્રભાવ સંબંધી સામાવાળાઓ તરફથી હાજર વિદ્વાન વકીલ દ્વારા આધારિત નિર્ણયો તમામ એવા તથ્યોના સંદર્ભમાં આપવામાં આવ્યા હતા, જ્યાં નિયમોએ કોઈ પદ પર નિમણૂક માટેની પાત્રતાના માપદંડોમાં ફેરફાર કર્યો હતો, જેના પરિણામે ઉમેદવારો તેવા પદ માટે અપાત્ર બની ગયા હતા અને તેથી નિમણૂક માટે વિચારણા થવાના તેમના તાત્વિક અધિકાર પર અસર પડી હતી, જ્યારે હાલના કેસમાં તેવી સ્થિતિ નથી. જોકે, આ મુદ્દા પર વધુ વિગતે વિચાર કરવાની આવશ્યકતા નથી.

૭૩. મૂળ સરકારી અભિલેખના આધારે આક્ષેપિત ચુકાદામાં ઉદ્દેખિત અન્ય ગેરકાયદેસરતાઓ અને અનિયમિતતાઓ જેટલી હદ સુધી સંબંધિત છે, તે નિયુક્તિ કરવાની અવસ્થાને લગતી છે અને સુધારેલ મેરીટ ચાદીની તૈયારીના પ્રશ્ન સાથે તેનો કોઈ સંબંધ નથી. વધુમાં, અગાઉ નોંધાયું છે તેમ, આ અભિલેખ સરકાર દ્વારા રજૂ કરવામાં આવ્યો હતો કારણ કે સરકાર સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલકેશન નં. ૮૨૦૩ ઓફ ૨૦૧૨ ની અરજદાર રીમા મુનશીના મામલામાં તેના પર આધાર રાખવા ઇચ્છતી હતી, જેઓની નિયુક્તિ પડકાર હેઠળ હતી અને જેમના વિરુદ્ધ અદાલત પાસે ક્વો વોરાન્ટોનો રિટ માગવામાં આવ્યો હતો. મુદ્દા નં. ૩ અને ૪ સંબંધિત તમામ અવલોકનો મુખ્યત્વે ઉક્ત કેસને લગતા છે. અહીં ચાદ કરાવવું યોગ્ય છે કે વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશના નિર્ણયને, તે રિટ અરજી

સંબંધિત જેટલી હદ સુધી, ઉક્ત ઉમેદવારે આ અદાલત સમક્ષ અપીલ દાખલ કરીને પડકાર્યો હતો અને આ અદાલતની ખંડપીઠે લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નં. ૭૨૭ ઓફ ૨૦૧૭ માં તા. ૨૦/૨૧.૧૨.૨૦૧૭ના ચુકાદા અને આદેશ દ્વારા લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ મંજૂર કરી હતી અને વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશે આપેલા તે દિશાનિર્દેશો રદ કર્યા હતા કે અપીલકર્તા મૂળ સામાવાળા નં. ૪ એ પોલીસ ઉપઅધિક્ષકનું પદ ખાલી કરવું. તેથી, અન્ય રિટ અરજદારોના સંદર્ભમાં તેના પર આધાર રાખવાનો પ્રશ્ન ઊભો થતો નથી. જો ફાળવણીના તબક્કે કોઈ ગેરકાયદેસરતા આચરવામાં આવી હોય, તો તેવી ફરિયાદ ઉઠાવવાનો અધિકાર વ્યક્તિગત રીતે અસરગ્રસ્ત ઉમેદવારનો છે. આ કેસમાં, અદાલત સુધારેલ મેરીટ યાદીની માન્યતા અંગે વિચારણા કરી રહી છે અને સુધારેલ યાદીની તૈયારી પછી થયેલી નિયુક્તિની પદ્ધતિમાં ગેરકાયદેસરતાઓ અને અનિયમિતતાઓ બાબતના અવલોકનોનું કોઈ પ્રાસંગિક મહત્વ નથી.

૭૪. એ દલીલ કે અપીલકર્તાઓને પીડિત ગણાવી શકાય નહીં, કારણ કે આક્ષેપિત ચુકાદાના અમલના પરિણામે અપીલકર્તાઓથી ઓછા મેરીટ ધરાવતા કોઈ ઉમેદવારને અપીલકર્તાઓથી ઉપર સ્થાન આપવામાં આવ્યું નથી, તે આ હકીકતને અવગણે છે કે વધુ મેરીટ ધરાવતા કોઈ ઉમેદવારે પસંદગી યાદીને પડકારી નહોતી કે ખાલી જગ્યાઓ ભરવામાં આવે તેવી રાહત માગતા અદાલતનો આશ્રય લીધો નહોતો. તેથી, વર્ષોથી અપીલકર્તાઓને વરિષ્ઠતા યાદીમાં એક નિશ્ચિત ક્રમમાં સ્થાન આપવામાં આવ્યું છે, અને જો કોઈને તેમના ઉપર સ્થાન

આપવામાં આવે, ભલે તેઓ વધુ મેરીટ ધરાવતા ઉમેદવારો હોય, તો તે ક્રમ ભંગ પામશે.

૭૫. આ બધી અરજીઓમાં, અરજદારો તેમની વ્યક્તિગત હિસ્સેદારીમાં, સુધારેલી ચાદીને પડકારતા આ અદાલત સમક્ષ આવ્યા છે, જેમાં પ્રથમ ચાદીમાં સ્થાન પામેલા તેમના નામો રમેશ રામ અને રાજેશ દરિયા (ઉપરોક્ત) બાબતે સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણયોનો અમલ કરવાના કારણે બહાર કરી દેવામાં આવ્યા હતા. તેથી, અરજીઓનો વ્યાપ સુધારેલી ચાદીની માન્યતા અને તેમાં અરજદારોને રાહત આપવાના પ્રશ્ન સુધી મર્યાદિત હતો. તેથી, જે બાબતનું પરીક્ષણ થવાનું હતું તે એ હતી કે અરજદારો કોઈ રાહત મેળવવા હકદાર હતા કે કેમ. જો અરજદારોમાંથી કોઈને ચાદીમાંથી ખોટી રીતે બહાર રાખવામાં આવ્યો હોત, તો તે રાહત મેળવવાનો હકદાર બન્યો હોત અથવા બની હોત. પરંતુ, અરજદારોમાંથી કોઈને પણ ગુણક્રમ ચાદીમાંથી ખોટી રીતે બહાર રાખવામાં આવ્યો હતો તેવો કોઈ નિષ્કર્ષ ન હોય, ત્યારે વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશે અપનાવેલો કાર્યમાર્ગ અનુમત્ય ન હતો. કોઈપણ સ્થિતિમાં, અદાલત સમક્ષ આવેલા અરજદારોને જ રાહત આપી શકાય તેમ હતી, અને જે રીતે કરવામાં આવ્યું છે તે રીતે કોઈ સામાન્ય દિશાનિર્દેશો આપી શકાય તેમ નહોતાં, કારણ કે તેનાથી આ તબક્કે વ્યાપક પુનર્ગોઠવણી થાય છે અને એવી બેઠકો એવા ઉમેદવારો દ્વારા ભરાય છે જેઓ આ અદાલત સમક્ષ આવ્યા જ નહોતાં, જેના અમલીકરણથી અસંખ્ય અરજીઓ ઉદ્ભવી છે. વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશે આવા

સામાન્ય દિશાનિર્દેશો આપી અને રાહતોને માત્ર અરજદારો સુધી મર્યાદિત ન રાખી, વાસ્તવમાં પાન્ડોરાનું બોક્સ ખોલી દીધું છે. તેથી, વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશ દ્વારા આપવામાં આવેલ પડકારાધીન ચુકાદો અને આદેશ ટકી શકતા નથી.

૭૬. વર્ષ ૨૦૧૨ ની સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલિકેશન નં. ૧૧૧૬૩ માં અપીલકર્તા જ્યાં સુધી સંબંધિત છે, પ્રારંભે, એ નોંધવું યોગ્ય છે કે ચુકાદાના પરિણેદ ૯ માં માનનીય એકલ ન્યાયાધીશે અપીલકર્તા તરફથી રજૂ થયેલ માનનીય વકીલની દલીલનો ઉલ્લેખ કર્યો છે. પરિણેદ ૧૨.૨ માં, તેના પ્રત્યુત્તરરૂપે માનનીય એડવોકેટ જનરલ દ્વારા આપવામાં આવેલ જવાબ આ મુજબ નોંધવામાં આવ્યો છે:

૧૨.૨ સન ૨૦૧૨ ની વિશેષ દીવાની અરજી નં. ૧૧૧૬૩ ના અરજદારોના કેસનો જવાબ આપતા, વિદ્વાન એડવોકેટ જનરલે રજૂ કર્યું છે કે ફાળવણીના સમયે ઉક્ત અરજદાર ગુણક્રમના ક્ષેત્રમાં ન હોવાથી તેને ડી.વાય.એસ.પી.નું પદ ઓફર કરી શકાય તેમ નહોતું. એવું રજૂ કરવામાં આવ્યું છે કે જો નિયુક્ત કરવામાં આવેલ ઉમેદવાર જોડાતો ન હોય, તો ઉક્ત પદ અન્ય કોઈ ઉમેદવારને ઉપલબ્ધ કરવામાં આવતું નથી અને તે આગળની જાહેરાતમાં લઈ જવામાં આવે છે. વધુમાં એવું પણ રજૂ કરવામાં આવ્યું છે કે કોઈપણ સ્થિતિમાં પણ ઉક્ત પદ આ અરજદારને જઈ શકતું નથી, કારણ કે ગુણક્રમ યાદીમાં તેના ઉપર ઘણાં વધુ વ્યક્તિઓ છે. એવું રજૂ કરવામાં આવ્યું છે કે આ અરજી પણ ફગાવી દેવામાં આવે.

૭૭. જોકે, ત્યારબાદ કેસના ગુણદોષ અંગે અથવા અન્યથા કોઈ ચર્ચા નથી અને અરજીકર્તાને વિશેષરૂપે કોઈ રાહત આપવામાં આવી નથી, અને એવું જણાય છે

કે આ અદાલત દ્વારા ડી.જી. દલાલ (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં પ્રતિપાદિત અનુપાતને ધ્યાનમાં રાખી, પ્રશ્નાધીન ભરતીમાં અનુગામી વધુ ગુણવત્તાસભર ઉમેદવારોને પદોની ઓફર કરી જાલી જગ્યાઓ ભરવા અંગે દિશાઓ આપીને, તેની અરજીનો નિકાલ બાકીના અરજીકર્તાઓની અરજીઓ સાથે કરવામાં આવ્યો છે. સામાવાળાઓ તરફથી દાખલ કરાયેલા જવાબી સોગંદનામામાં કરાયેલા અવતરણોથી એવું પ્રકાશમાં આવે છે કે ડેપ્યુટી સુપરિન્ટેન્ડન્ટ ઓફ પોલીસ એસ.ઈ.બી.સી. પુરુષના પદ સંબંધે અરજીકર્તા અનુગામી વધુ ગુણવત્તાસભર ઉમેદવાર નથી, અને આ પદ માટે પ્રથમ પસંદગી આપનાર એવા એસ.ઈ.બી.સી. પુરુષ ઉમેદવારો હાજર છે, જે આ અરજીકર્તા કરતાં વધુ ગુણવત્તાસભર છે. આક્ષેપિત ચુકાદામાં, માનનીય એકલ ન્યાયાધીશે અરજીકર્તાના કેસને અલગથી વિચાર્યો નથી, જોકે તે ભિન્ન આધાર પર ઉભો હતો, કારણ કે ઉક્ત અરજીકર્તાએ સુધારેલી ગુણ્યાદીને પડકારેલી નહોતી, પરંતુ એક એસ.ઈ.બી.સી. પુરુષ ઉમેદવાર શ્રી વધવાણા રોહિતકુમાર રમેશચંદ્ર જોડાયા ન હોવાથી ઉત્પન્ન થયેલી જાલી જગ્યાના આધારે, તેને એસ.ઈ.બી.સી. પુરુષ ઉમેદવાર તરીકે ડેપ્યુટી સુપરિન્ટેન્ડન્ટ ઓફ પોલીસ વર્ગ ૧ ના પદ પર તાત્કાલિક નિમણૂંક આપવાનો આદેશ સામાવાળાઓને કરવા વિનંતી કરી હતી. પરંતુ, તમામ અરજીઓનો નિકાલ સામાવાળાઓને સામાન્ય દિશાઓ આપી કરવામાં આવ્યો છે કે તેઓ પ્રશ્નાધીન ભરતીમાં જાલી પડેલા પદો ડી.જી. દલાલમાં પ્રતિપાદિત અનુપાતને ધ્યાનમાં રાખીને અનુગામી વધુ ગુણવત્તાસભર ઉમેદવારોને ઓફર કરીને ભરે. તેથી, કડક રીતે કહીએ તો, એવું કહી શકાય નહીં

કે અરજી નામંજૂર કરવામાં આવી હતી અથવા માગેલી રાહત નકારી કાઢવામાં આવી હતી. જો ડેપ્યુટી સુપરિન્ટેન્ડન્ટ ઓફ પોલીસ એસ.ઈ.બી.સી. પુરુષના પદ સંબંધે અરજીકર્તા અનુગામી વધુ ગુણવત્તાસભર ઉમેદવાર હોત, તો ઉક્ત દિશાઓના પરિપાલનમાં તે પદ પર નિમણૂક મેળવવાનો તે હકદાર બનત. વધુમાં, આ અરજીમાં પસાર કરાયેલા આદેશને પડકારતી આ અપીલ અપીલકર્તાઓએ દાખલ કરી છે. જો અરજીકર્તાને કોઈ રાહત આપવામાં આવી ન હોત, તો હાલના અપીલકર્તાઓને નુકસાનગ્રસ્ત થવાનો પ્રશ્ન જ ઊભો થતો નહીં જેથી તેઓ ઉક્ત અરજીમાં પસાર કરાયેલા આદેશ વિરુદ્ધ અપીલ દાખલ કરે. તેથી, જ્યાં સુધી અરજીકર્તાના હિતમાં કોઈ આદેશ પસાર થયો ન હોય ત્યાં સુધી તે કોસ-ઓબ્જેક્શન દાખલ કરી શકતો નથી, તેવી દલીલ સ્વીકારવા યોગ્ય નથી. આ હકીકતી પૃષ્ઠભૂમિમાં, કોસ-ઓબ્જેક્શનની ગ્રાહ્યતા અંગે પક્ષકારોના માનનીય વકીલોએ આધારિત વિવિધ નિર્ણયોનો ઉલ્લેખ કરવો આવશ્યક નથી.

૭૮. આ અરજદારનો મામલો ગુણદોષના આધારે પરખતા, તેની દ્વારા માંગવામાં આવેલ રાહત મંજૂર કરવામાં બે અવરોધો છે: પ્રથમ, ડેપ્યુટી સુપરિન્ટેન્ડન્ટ ઓફ પોલીસ એસીઈબીસી પુરુષના પદના સંદર્ભમાં તે આગામી વધુ ગુણક્રમ ધરાવતો ઉમેદવાર નથી; અને દ્વિતીય, ગુજરાત નિયમોના નિયમ ૯ ના ઉપનિયમ (૪) મુજબ, જ્યાં કોઈ ઉમેદવારને ઓફર કરાયેલ પદ ઉપર જોડાવામાં નિષ્ફળ જાય છે, ત્યાં નિયુક્તિ માટે કમિશન દ્વારા ભલામણ કરાયેલ ઉમેદવારોની યાદીમાંથી તેનું નામ કાઢી નાખવામાં આવશે.

૭૯. જ્યાં સુધી પ્રથમ મુદ્દાનો સંબંધ છે, ત્યાં સુધી એવી દલીલ કરવામાં આવી છે કે ગુણક્રમમાં અરજદારો કરતાં ઉપર સ્થાન પામેલા ઉમેદવારોએ આ અદાલતનો આશરો લીધો નથી અને જ્યારે આવી ખાલી જગ્યા અંગે દાવો માત્ર અરજદારે જ રજૂ કર્યો છે, ત્યારે માત્ર તેની જ વિચારણા થવી જોઈએ; અને સ્પષ્ટ ખાલી જગ્યા ઉપલબ્ધ હોવાથી, તેને નિમણૂક આપવી જોઈએ.

૮૦. જ્યાં સુધી અરજદાર કરતાં ગુણક્રમમાં ઊંચા સ્થાને રહેલા અને કોઈ રાહત માગવા માટે આ અદાલતનો આશરો ન લેનાર ઉમેદવારોનો પ્રશ્ન છે, ત્યાં સુધી આ અદાલતના મત મુજબ અરજદારના વિદ્વાન વકીલનો એવો મુદ્દો યોગ્ય છે કે તેમને કોઈ રાહત આપી શકાય નહીં. અશોક વિ. કર્ણાટક રાજ્ય, (૧૯૯૨) ૧ એસ.સી.સી. ૨૮ માં, સર્વોચ્ચ અદાલત સમક્ષ કે.એસ.સી.એસ. (પસંદગી દ્વારા સીધી ભરતી) નિયમો, ૧૯૭૩ ને આ આધારે પડકારવામાં આવ્યા હતા કે વાઈવા વોઈસ માટે ૩૩.૩% ગુણનું પ્રમાણ અતિશય હતું અને સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણયોનું ઉલ્લંઘન કરતું હતું. અદાલતે ઠરાવ્યું કે ૧૫૦ માંથી મુલાકાત માટે ૫૦ ગુણ રાખવામાં આવ્યા હતા, જે તે અદાલતના અશોક કુમાર ચાદવ વિ. હરિયાણા રાજ્ય, (૧૯૮૫) ૪ એસ.સી.સી. ૪૧૭, અને મોહિન્દર સૈન ગર્ગ વિ. પંજાબ રાજ્ય, (૧૯૯૧) ૧ એસ.સી.સી. ૬૬૨ માં આપેલા ચુકાદાનો સ્પષ્ટ ભંગ કરે છે. પસંદગી સમિતિનો અભિલેખ તપાસ્યા બાદ અદાલતે નોંધ્યું કે મોટી સંખ્યામાં એવા ઉમેદવારોની પસંદગી કરવામાં આવી

હતી કે જેમણે લાયકાત પરીક્ષામાં અપીલકર્તાઓ કરતાં ઘણાં ઓછા ગુણ મેળવ્યા હતા, પરંતુ આ હેતુ માટે રાખવામાં આવેલા ૫૦ ગુણમાંથી વાઈવા વોઈસમાં બહુ ઊંચા ગુણ મેળવ્યા હતા. અદાલતે આગળ નોંધ્યું કે આ સ્વીકારેલી સ્થિતિ હતી કે જો મુલાકાતના ગુણ કુલ ગુણના ૧૫ ટકા જેટલા પણ રાખવામાં આવ્યા હોત અને તે મુજબ ગુણક્રમ ચાલી તૈયાર કરવામાં આવી હોત, તો બંને અપીલકર્તાઓની પસંદગી થવી અનિવાર્ય હતી અને પસંદ થયેલા મોટા ભાગના ઉમેદવારો ગુણક્રમ ચાલીમાં અપીલકર્તાઓ કરતાં ઘણાં નીચે જતા. આક્ષેપિત પસંદગીઓનું પરિણામ ૧૯૮૭ માં જાહેર કરવામાં આવ્યું હતું અને પસંદ થયેલા ઉમેદવારો પહેલેથી જ પદ પર જોડાઈ ચૂક્યા હતા, તે હકીકતને ધ્યાનમાં રાખીને અદાલતે ઉપરોક્ત આધાર પર પસંદગીઓને રદ કરવી ન્યાયસંગત અને યોગ્ય માન્યું નહોતું. અદાલતે તેમ છતાં ઠરાવ્યું કે ઉપરોક્ત સંદર્ભિત કેસોમાં તે દ્વારા પ્રતિપાદિત સિદ્ધાંતનો નિયમો દ્વારા સ્પષ્ટ ભંગ થયો હતો અને જો વાઈવા વોઈસ માટેના ગુણ કુલ ગુણના કહો કે ૧૫ ટકા જેટલા રાખવામાં આવ્યા હોત, તો તેની સમક્ષના અપીલકર્તાઓએ મુલાકાતમાં મેળવેલા ગુણોને કુલ ગુણના ૧૫ ટકા ધોરણે રૂપાંતરિત કરીને ગણતરી કરવામાં આવે તો તેમની પસંદગી થવી અનિવાર્ય હતી. પરિણામે, અપીલ મંજૂર કરવામાં આવી અને સામાવાળાઓને એવો નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો કે જો તેઓ નિયમો અનુસાર અન્ય તમામ બાબતોમાં યોગ્ય જણાય, તો બંને અપીલકર્તાઓને નિમણૂક આપવામાં આવે. કર્ણાટક રાજ્ય તરફથી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલે દર્શાવ્યું કે પસંદગી માટે ઉપરોક્ત માપદંડ લાગુ કરવામાં આવે તો એવા ઘણા અન્ય ઉમેદવારો છે જેમણે

અપીલકર્તાઓ કરતાં ઘણાં વધુ ગુણ મેળવ્યા હતા. સર્વોચ્ચ અદાલતે અવલોકન કર્યું કે આક્ષેપિત નિયમો હેઠળની નિમણૂકો ૧૯૮૭ જેટલા અગાઉ થઈ ગઈ હતી અને માત્ર તે કેસના અપીલકર્તાઓએ જ રાહત માટે ટ્રિબ્યુનલનો આશરો લીધો હતો, તેથી અન્ય ઉમેદવારોના કેસ પર વિચારણા કરી શકાય નહીં, કારણ કે તેમણે યોગ્ય સમયમર્યાદામાં નિવારણ માટે કદી રજૂઆત કરી નહોતી. તેથી અદાલત માત્ર તે કેસના અપીલકર્તાઓને જ રાહત આપવા પ્રવૃત્ત થઈ, જેઓ પોતાની ફરિયાદ રજૂ કરવામાં અને સમયસર ટ્રિબ્યુનલનો આશરો લેવા બાબતે સચેત રહ્યા હતા.

૮૧. આ રીતે, ઉપરોક્ત ચુકાદામાં સર્વોચ્ચ અદાલતે એવું નોંધ્યું કે, નિર્વિવાદ રીતે, જો ત્યાંના અપીલકર્તાઓએ પ્રાપ્ત કરેલા ગુણોનો હિસાબ તેમાં ઉલ્લેખિત નિર્ણયો સાથે સુસંગત રીતે કરવામાં આવ્યો હોત, તો તેઓ બન્નેની પસંદગી થવી અનિવાર્ય હતી. આ જ પૃષ્ઠભૂમિમાં તે અપીલકર્તાઓને રાહત આપવામાં આવી. તે જ સમયે, વધુ પ્રતિભાશાળી ઉમેદવારો ઉપલબ્ધ હોવા છતાં, અદાલતે આ આધાર પર કે તેઓએ વાજબી સમયમાં ઉપશમ મેળવવા માટે ક્યારેય અદાલતનો આશરો લીધો ન હતો, રાહતને માત્ર ત્યાંના અપીલકર્તાઓ પૂરતી મર્યાદિત રાખી.

૮૨. ઉપરોક્ત નિર્ણય હાલના કેસના તથ્યો પર સીધો લાગુ પડે એવો છે, અને તે મુજબ, અરજદાર કરતાં વધુ મેરીટ ધરાવતા તે ઉમેદવારોને કોઈ રાહત આપી

શકાતી નહોતી, કારણ કે તેઓએ યોગ્ય સમયમર્યાદા અંદર નિવારણ માટે ક્યારેય અપીલ કરી નહોતી. તે જ સમયે, નોંધવું યોગ્ય છે કે તે કેસમાં અદાલતે એવું નિષ્કર્ષ આપ્યું હતું કે જો પૂર્વવર્તી નિર્ણયોમાં નિર્ધારિત સિદ્ધાંતોનું પાલન કરવામાં આવ્યું હોત, તો બંને અપીલકર્તાઓની પસંદગી અનિવાર્ય હતી, જ્યારે હાલના કેસમાં એવી સ્થિતિ નથી. અત્રેનો અરજદાર પસંદ થવો અનિવાર્ય નહોતો, કારણ કે ડેપ્યુટી સુપરિન્ટેન્ડન્ટ ઓફ પોલીસ એસ.ઇ.બી.સી. પુરુષની એક ખાલી જગ્યા હતી અને તેના કરતાં વધુ મેરીટક્રમ ધરાવતા અનેક ઉમેદવારો હતા.

૮૩. વધુમાં, આ મામલામાં, અરજીના મેમોરેન્ડમના પરિચ્છેદ ૩ માં કરાયેલ કથન મુજબ, અરજીકર્તાને મહેસૂલ વિભાગ દ્વારા તા. ૬.૫.૨૦૧૧ની સૂચના દ્વારા ડીઆઇએલઆર (જિલ્લા જમીન દફતર નિરીક્ષક) વર્ગ-૨ તરીકે નિમણૂકની ઓફર કરવામાં આવી હતી. જોકે, અરજીકર્તા ઉક્ત વર્ગ-૨ની જગ્યા સ્વીકારવા ઈચ્છતા નહોતા અને તેથી તેમણે ડીઆઇએલઆર વર્ગ-૨ તરીકે સેવામાં જોડાયા નહોતા. મહેસૂલ વિભાગે તા. ૧૯.૫.૨૦૧૧ના પત્ર દ્વારા અરજીકર્તાને જાણ કરી હતી કે જો તેઓ તા. ૩૧.૫.૨૦૧૧ના રોજ અથવા તે પહેલાં ડીઆઇએલઆર વર્ગ ૨ તરીકે ફરજ પર હાજર નહીં થાય, તો તેમની તેવી નિમણૂક રદ કરવામાં આવશે. તેના પ્રતિસાદરૂપે, અરજીકર્તાએ તા. ૨૩.૫.૨૦૧૧નો પત્ર લખી જણાવ્યું હતું કે મૌખિક મુલાકાત સમયે જ્યારે પસંદગી અંગે પૂછવામાં આવ્યું ત્યારે તેમણે માત્ર વર્ગ-૧ની નીચે મુજબની

જગ્યાઓ માટે જ પસંદગી દર્શાવી હતી: (૧) ડી.વાય. એસ.પી., (૨) જિલ્લા રજિસ્ટ્રાર અને (૩) સુપરિન્ટેન્ડન્ટ, પ્રતિબંધ અને આબકારી. અરજીકર્તાએ વર્ગ-૨ની કોઈપણ જગ્યા માટે પસંદગી દર્શાવી નહોતી. અરજીકર્તાએ વધુમાં વિનંતી પણ કરી હતી કે જો વર્ગ-૧માં કોઈ ખાલી જગ્યા ઉપલબ્ધ થાય, તો અરજીકર્તાને નિમણૂકનો આદેશ આપવામાં આવે, પરંતુ તેઓ ડીઆઈએલઆર વર્ગ ૨ તરીકેની નિમણૂકમાં રસ ધરાવતા નહોતા.

૮૪. આમ, પદની ઓફર કરવામાં આવી હોવા છતાં, અરજદાર તે પદ પર જોડાવામાં નિષ્ફળ ગયો. ગુજરાત નિયમોના નિયમ ૮ના ઉપનિયમ (૨)(બી) માં જોગવાઈ કરવામાં આવી છે કે જ્યાં કોઈ ઉમેદવારે કોઈપણ પદ માટે પસંદગી દર્શાવી નથી, અથવા ઉમેદવારે માત્ર અમુક જ પદો માટે પસંદગી દર્શાવી હોય, અને ઉમેદવારે દર્શાવેલી પસંદગી મુજબ તેને સમાવી શકાય તેવા પદો ઉપલબ્ધ ન હોય, ત્યાં આવા ઉમેદવારને બાકી રહેલા કોઈપણ પદ પર, તમામ અનુસૂચિત પદો માટે પસંદગી દર્શાવનાર અન્ય ઉમેદવારોની નિમણૂક પ્રક્રિયા પૂર્ણ થયા પછી, નિમણૂક માટે વિચારવામાં આવશે. તેથી, અરજદારે માત્ર વર્ગ-૧ના પદો માટે જ પસંદગી દર્શાવી હોવા છતાં, તેની પસંદગી મુજબ કોઈ પદ ઉપલબ્ધ ન હોવાથી, તેને ડી.આઈ.એલ.આર. વર્ગ-૨નું પદ ઓફર કરવામાં આવ્યું હતું.

૮૫. ગુજરાત નિયમોના નિયમ ૮ના ઉપનિયમ (૪)માં એવી જોગવાઈ કરવામાં આવી છે કે જ્યાં કોઈ ઉમેદવાર તેને ઓફર કરાયેલ પદ પર જોડાવામાં નિષ્ફળ

જાય, ત્યાં નિમણૂક માટે કમિશન દ્વારા ભલામણ કરાયેલા ઉમેદવારોની ચાદીમાંથી તેનું નામ કાઢી નાખવામાં આવશે. તેથી, ગુજરાત નિયમોના નિયમ દ્વારા ઉપનિયમ (જ)ના પ્રભાવથી, અરજદાર તેને ઓફર કરાયેલ પદ પર જોડાવામાં નિષ્ફળ ગયેલ હોવાથી, તેનું નામ ઉમેદવારોની ચાદીમાંથી કાઢી નાખવામાં આવ્યું હતું. એક વાર તેનું નામ ભલામણ કરાયેલા ઉમેદવારોની ચાદીમાંથી કાઢી નાખવામાં આવ્યું પછી, અન્યથા પણ, તેને અનુગામી કોઈ ખાલી જગ્યાની સામે નિમણૂક ઓફર કરવાનો પ્રશ્ન ઉદ્ભવતો નથી. તેથી, બંને આધાર પર કોસ આક્ષેપ નિષ્ફળ જ જવો જોઈએ, અર્થાત્, અરજદાર આગળનો વધુ ગુણવત્તાસભર ઉમેદવાર ન હોવાથી, તેને અન્યથા પણ તે પદ પર નિમણૂક મેળવવાનો હકદાર માનવામાં આવી શકતો ન હતો; અને ઉમેદવારોના જોડાયા ન હોવાના કારણે ઊભી થતી ખાલી જગ્યાઓ ભરવાની નિયમોમાં કલ્પના કરવામાં આવી નથી તે હકીકતથી પરે, અરજદારનું નામ ભલામણ કરાયેલા ઉમેદવારોની ચાદીમાંથી કાઢી નાખવામાં આવેલ હોવાથી, કોઈપણ અનુગામી ખાલી જગ્યા પર તેની નિમણૂક માટે વિચારણા કરવાનો પ્રશ્ન ઊભો થતો નથી.

૮૬. ઉપરોક્ત ચર્ચાના પ્રકાશમાં, અપીલો સફળ થાય છે અને તે મુજબ મંજૂર કરવામાં આવે છે. ઉલ્લેખિત અરજીઓમાં વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશે આપેલો આક્ષેપિત ચુકાદો અને આદેશ આથી રદ કરવામાં આવે છે. કોસ-ઓબ્જેક્શન નં. ૮૨/૨૦૧૮ નિષ્ફળ જાય છે અને આથી નામંજૂર કરવામાં આવે છે.

૮૭. વિદાય લેતાં પહેલાં, એ નોંધવું યોગ્ય છે કે નિર્વિવાદ રીતે સર્વોચ્ચ અદાલતે રમેશ રામ અને રાજેશ દરિયા પ્રકરણોમાં જે સિદ્ધાંતો પ્રતિપાદિત કર્યા છે અને જેમનું અનુસરણ મમતા બિષ્ટ (ઉપરોક્ત)માં કરવામાં આવ્યું છે, તે ભરતીના હેતુસર રાજ્ય સરકાર દ્વારા અનુસરવા આવશ્યક છે. તેમ છતાં, વર્તમાન નિયમો હેઠળ આવા નિર્ણયોનું અમલીકરણ અનેક મુશ્કેલીઓ ઊભી કરે છે, જેમ કે હાલના પ્રકરણમાં ઊભી થયેલી જટિલતાઓ પરથી સ્પષ્ટ થાય છે, અને જેના પરિણામે જાહેર કરાયેલ પદો ખાલી રહી જાય છે. તેથી, ભાવિમાં આવી મુશ્કેલીઓ ટાળી શકાય તે માટે રાજ્ય સરકારે નિયમોમાં સુધારો કરવો હિતાવહ રહેશે.

૮૮. મુખ્ય અપીલોમાં પસાર કરાયેલા આદેશના પ્રકાશમાં, સ્થિતિ માટેની નાગરિક અરજીઓ હવે ટકી રહેતી નથી અને, તે મુજબ, તેમનો નિકાલ કરવામાં આવે છે.

(હર્ષા દેવાણી, ન્યાયમૂર્તિ)

(એ. પી. ઠાકર, ન્યાયમૂર્તિ)

ઝેડ.જી. શેખ

Translation of this judgment is provided by M/s Hyperlink

E-Solutions Pvt. Ltd.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ.

અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.